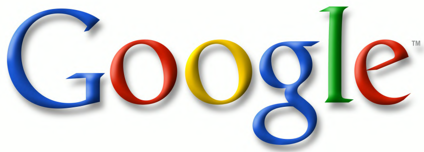

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

HN 626M X

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

THUCYDIDES

HISTORIAE (LIB. V—VIII)

EDIDIT

C. HUDE

II

EDITIO MINOR

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

JVC

1,80

KC11898

EX LIBRIS

FRITZ REDLICH

306

Digitized by Google

B. T. Sch. 500

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text und auf 2 Doppeltafeln

[X u. 491 S.] gr. 8. 1905. geh. ℳ 10.—, in Leinw. geb. ℳ 12.—

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen und (in einem zweiten in Vorbereitung befindlichen Bande) der römischen Kultur in weiterem Umfange, als sie bisher vorliegt, soll dies Werk Rechnung tragen. Die Verfasser, die sämtlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, die gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für jeden Gebildeten faßlichen und lesbaren Form darzubieten, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Oberklassen unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterführend ein reichhaltiger Bilderschmuck zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebendiger und unmittelbarer gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht wird.

„Die Aufgabe, die hier zu lösen war, bestand darin, alles, was über das innere und äußere Leben der Hellenen in Schrift und Stein, in Wort und Bild überliefert ist, in der neuesten und besten wissenschaftlichen Erkenntnis anzunehmen, kritisch zu sichten und zu einer schön abgerundeten, einheitlichen Darstellung zu verarbeiten. Und diese Aufgabe haben die Verfasser glänzend gelöst."

(Rektor Prof. Dr. Muff-Pforta in der Neuen Preuß. (Kreuz-)Zeitung.)

„Wenn die Bearbeiter ihr Triumvirat mit dem Bestreben begründen, auf diese Weise dem überreichen Stoffe nach allen Richtungen hin eine möglichst sichere Grundlage zu geben, was eben die Kräfte eines einzelnen übersteigt, so soll ihnen gern zugestanden werden, daß sie dies Ziel in einer alle ähnlichen Handbücher weit hinter sich lassenden Höhe erreicht haben, und zwar ohne daß durch die Arbeitsteilung die Einheitlichkeit der Auffassung und des Stiles gelitten hätte. . . . Haben die Herausgeber Geschmack, Geschick und Urteil in der Auswahl der Bilder bewiesen, so hat die Verlagsbuchhandlung für die Güte der Herstellung in geradezu vorbildlicher Weise gesorgt. Die Mehrzahl der Abbildungen sind Autotypien, an denen auch der verwöhnteste Kunstgelehrte seine Freude haben kann und die der Laie in solcher Vollkommenheit vergeblich in den Handbüchern der antiken Kulturgeschichte suchen wird."

(Literar. Zentralblatt. 1905. Nr. 49.)

„Das Buch war geradezu ein Bedürfnis. Nach den reichen Ergebnissen, die in den letzten Jahrzehnten Ausgrabungen, Entdeckungen und Papyrusfunde in Griechenland, auf den Inseln, in Kleinasien und Ägypten gebracht haben, brauchten wir eine Darstellung, die wieder auf der Höhe der Zeit stand. Und diese haben uns die drei Verfasser in dem neuen Buche gegeben. . . . So tritt das dauernd Bedeutende klarer vor die Augen, und der Leser erhält ein Verständnis für den Ewigkeitswert der griechischen Kultur."

(Straßburger Post. 17. Dezember 1905.)

Digitized by Google

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

12. Aufl. [VIII u. 981 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. *M.* 8.—

Das griechische Wörterbuch von Benseler-Kaegi darf in der zwölften Auflage erneut den Anspruch erheben, das reichhaltigste, den Bedürfnissen der Schulen am besten entsprechende Wörterbuch zu sein. • Der Schriftstellerkreis ist viel größer als der anderer Schulwörterbücher; insbesondere sind in der neuesten Auflage das **Wilamowitzsche griechische Lesebuch** vollständig und die griechischen Lyriker in Auswahl berücksichtigt. • Ebenso zeichnet sich das Buch durch **übersichtliche systematische Bearbeitung der Eigennamen** und durch selbständige Durcharbeitung des **Formenmaterials und der Orthographie** aus. • **In der Etymologie** gibt Benseler **nur wissenschaftlich Begründetes, zugleich für den Schüler Verständliches und Nützliches** und enthält sich alles Unhaltbaren und alles überflüssigen gelehrten Beiwerkes, wie es andere Wörterbücher bieten.

Heinichen-Wagener: latein. Schulwörterb.

7. Aufl. [XXIX u. 926 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. *M.* 7.50

Die „Süddeutschen Schulblätter" 1898, 1 urteilen: „Wir werden die Frage **„Welches lateinische Schulwörterbuch sollen wir unsern Schülern empfehlen?"** dahin beantworten: **„Empfehlung verdient nur ein** Schulwörterbuch, welches **mit allem überflüssigen Ballast gründlich aufräumt**, somit sich auf das Nötige beschränkt und dies **in einer Anordnung und einer Darstellung** bietet, welche dem Schüler **die gesuchte Hilfe auch wirklich an die Hand gibt** und ihn **geistig fördert."** . . Seitdem die von **Wagener besorgte Neubearbeitung des Heinichenschen Lexikons** erschienen ist, trage ich kein Bedenken, **dieses Buch zu empfehlen.** . . . Die Verlagsbuchhandlung hat das Buch auch **äußerlich vortrefflich ausgestattet**, so daß es eine Zierde der angehenden Bibliothek jedes Sekundaners bilden kann."

Benseler: deutsch-griechisches Wörterbuch . . geb. *M.* 10.50
Heinichen: deutsch-lateinisches Wörterbuch . . geb. *M.* 6.50

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar. Von **H. Ebeling.** 5. Aufl., von **J. Lange.** Geb. *M.* 1.60

Nepos. Von **H. Haacke.** 14. Aufl. Geb. *M.* 1.30. Mit dem Texte des Nepos zusamm. geb. *M.* 1.20

Homer. Von **G. Autenrieth.** 10. Aufl., von **A. Kaegi.** Geb. *M.* 3.60

Ovids Metamorphosen. V. **J. Siebelis.** 5. Aufl., von **Fr. Polle.** Geh. *M.* 2.70; geb. *M.* 3.10

—— —— kleine Ausgabe, bearbeitet von **Stange.** Geb. *M.* 2.50

Phädrus. V. **A. Schaubach.** 3. Auflage. Geh. *M.* —.60 — Mit dem Texte d. Phädrus *M.* —.90

Xenophons Anabasis. V. **F. Vollbrecht.** 10. Aufl. Gebunden *M.* 2.20

Xenophons Hellenika. V. **K. Thiemann.** 4. Aufl. Geh. *M.* 1.50, geb. *M.* 1.90

Siebelis' tirocinium poeticum. Von **A. Schaubach.** 11. Aufl. Gebunden *M.* —.80

Digitized by Google

THUCYDIDIS HISTORIAE

RECENSUIT

CAROLUS HUDE

VOL. II. LIBRI V—VIII

EDITIO MINOR

MCMVI

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

Digitized by Google

KC11898

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

Numeri
ed. stereot.
Bekkerianae
Pag. 316

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ε.

Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθη|ναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι | Ἀτραμύττειον Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης 2
χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν
ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τρια-
κοσίους,| τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα.
σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ 2
προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν
ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ
πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτο- 3
μόλων | ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ
ἐνόντες ἀξιό|μαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει 317
ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ⟨ἐς⟩ τὸν λι-
μένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον 4
ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας ἐντὸς
βουλόμενος ποιῆ|σαι τὸ προάστειον καὶ διελὼν τοῦ 5

Digitized by Google

παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθή- 3
σαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος
ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προσβαλόντων τῶν Ἀθη-
ναίων ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα
περιέπλεον ⟨αἱ⟩ ἐς τὸν λιμένα περι|πεμφθεῖσαι, δείσας
ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆ-
μον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκα-
ταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν.
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόν- 2
τες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμε|νος αὐτοβοεί,
κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών.
καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ
Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον
καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει 3
μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑα|λωκυῖαν
ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους
μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τρο- 4
παῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ
πρὸς τῷ τειχίσματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν
καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πε|λοπον-
νησίους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς
ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς
τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις
σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων,
ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον δὲ καὶ Πάνακτον | Ἀθη- 5
ναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν
χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστη- 6
σάμενος τῆς Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς
ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς Ἀθηναίων 4
πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευ-

Digitized by Google

|τῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσεν. Λεοντῖνοι γὰρ 318
ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμ- 2
βασιν πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος
τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθό- 3
μενοι Συρα|κοσίους τε ἐπάγονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν
δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ
δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις καὶ τὴν πόλιν
ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ
ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινες διὰ τὸ μὴ 4
ἀρέσκεσθαι ἀπολι|πόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν Φωκέας
τε, τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον,
καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας, ὃν ἔρυμα ἐν τῇ Λεον-
τίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ
ἦλθον ὡς αὐτούς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπο-
λέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ | Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα 5
πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι
ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας
κοινῇ, ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπι-
στρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων.
ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαρι|ναίους πείθει 6
καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ
πραγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθό-
μενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς, ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ
τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ
ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει.
ἐν | δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν καὶ πάλιν 5
ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε
περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει
τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν
Σικελιωτῶν ὁμολογίαν στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ
ἐπα|γαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς ἔποικοι ἐξεπέμ-

Digitized by Google

φθησαν καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινα χρόνον.
τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν [τοῖς] κομιζομένοις οὐκ 2
ἠδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμο-
λογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι 3
γὰρ τῶν ξυμ|μάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο,
οὐκ ἐσπείσαντο | Ἀθηναίοις, οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς 319
κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἱππωνιᾶς καὶ Μεδμαίους πόλεμος, ὁμό-
ρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς
Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

|Ὁ δὲ Κλέων ὡς τότε ἀπὸ τῆς Τορώνης περιέπλευ- 6
σεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος
Σταγίρῳ μὲν προσβάλλει Ἀνδρίων ἀποικίᾳ καὶ οὐχ
εἷλε, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ
κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως 2
παρα|γένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν
Θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πολλῆν τὸν Ὀδομάντων βασιλέα,
ἄξοντας μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε
περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος 3
ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ
τὸ | χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων ἐπὶ μετεώρου πέραν τοῦ
ποταμοῦ οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ κατε-
φαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτὸν
ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο
ποιήσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ὑπεριδόντα σφῶν
τὸ πλῆ|θος τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα 4
δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντα-
κοσίους καὶ χιλίους καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρα-
καλῶν, πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ
Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφι- 5
πόλει. τὸ δ' ὁπλιτι|κὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι
μάλιστα καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι τούτων Βρα-

Digitized by Google

σίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακο-
σίους καὶ χιλίους, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ
Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, 7
ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ | Βρασίδας προσε-
δέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, 2
ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν
ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης καὶ
μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ
ξυνεξῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν καὶ οὐ βουλό|μενος
αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι,
ἀναλαβὼν ἦγεν. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ καὶ 3
ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν· ἐς μά-
χην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ |
θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν
μείζω παρασκευὴν περιέμεινεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ,
ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων, ἀλλ' ὡς κύκλῳ περιστὰς
βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ 4
λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατόν,
αὐτὸς ἐθεᾶτο | τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν
θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ὡς ἔχοι. ἀπιέναι 5
τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ
ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ πύ-
λας ἐξῄει, κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μη-
χανὰς ὅτι οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων, | ἁμαρτεῖν ἐδόκει· ἑλεῖν
γὰρ ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον. ὁ δὲ Βρασίδας 8
εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς
καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφί-
πολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο 2
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν | αὑτοῦ παρασκευὴν
καὶ νομίζων ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντί-
παλα γάρ πως ἦν), ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ Ἀθη-

Digitized by Google

ναίων ὅπερ ἐστράτευε καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον), τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις | τό τε 3 *πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκα-* 4 *τὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ προστάξας, ἐβου|λεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων ὁμοίως αὐτοὺς ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. | ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας καὶ βου-* 5 321 *λόμενος παραθαρσῦναί τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι ἔλεγε τοιάδε.*

„Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκο- 9 *μεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δω|ριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχεί-* 2 *ρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι διδάξω, ἵνα μή τῳ τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεὲς φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους* 3 *εἰκάζω | καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας* 4 *τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν | ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ* 5 *κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ' ἄν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφε-*

Digitized by Google

λήσειεν. ἕως οὖν ἔτι | ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ 6
ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται,
τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώ-
μης καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν
ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι,
προσπεσοῦμαι δρόμῳ | κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ 7
δέ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον
καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς, τοὺς μετὰ σεαυ-
τοῦ τούς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους
ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν καὶ
ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμ|μεῖξαι. ἐλπὶς γὰρ μάλιστα 8
αὐτοὺς οὕτως φοβηθῆναι· τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον δει-
νότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου.
καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα 9
Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθή-
σατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε ⟨τρία⟩ εἶναι | τοῦ καλῶς
πολεμεῖν, τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ ⟨τὸ⟩
τοῖς | ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ 322
ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακε-
δαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίων τε δού-
λοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως
πράξητε, | καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε,
τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώ-
σεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες περὶ
ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν, ἐγώ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός
τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν."

|Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τήν τε ἔξοδον 10
παρεσκευάζετο αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεα-
ρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν,
ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανε- 2
ροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος

Digitized by Google

καὶ ἐν τῇ | πόλει, ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν, περὶ τὸ
ἱερὸν τῆς Ἀθηναίας θυομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος,
ἀγγέλλεται (προυκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν)
ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ
πόλει καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ
ἀνθρώπων ὡς ἐξιόν|των ὑποφαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας 3
ἐπῆλθε, καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνί-
σασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν καὶ οἰόμενος
φθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀνα-
χώρησιν καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυ-
μον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν | τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς
Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς 4
ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολε-
μίους δοὺς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας 5
ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων
κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυ|τοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις
ὅτι „Οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσιν· δῆλοι δὲ τῶν τε
δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν
τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας.
ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηται, καὶ
ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες.“ καὶ ὁ | μὲν κατὰ 6
τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ
μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν |
ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον 323
τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε, καὶ προσβαλὼν
τοῖς Ἀθηναίοις, πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ
ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ
μέσον τὸ στρά|τευμα, τρέπει· καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ 7
εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ
στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπί-
νης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι· καὶ 8

Digitized by Google

τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν, τὸ πρὸς τὴν Ἠιόνα,
ὅπερ δὴ καὶ | προυκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπορραγὲν ἔφευγε
(καὶ ὁ Βρασίδας ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐπιπαριὼν
τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθη-
ναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπή-
νεγκαν), τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενε [τε] μᾶλλον.
καὶ ὁ μὲν Κλέ|ων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, 9
εὐθὺς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελ-
ταστοῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες ὁπλῖται
ἐπὶ τὸν λόφον τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο καὶ δὶς ἢ
τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε
Μυρκινία καὶ ἡ | Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ
περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω 10
δὴ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλε-
πῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ⟨τὰ⟩ ὄρη,
ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς
Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν | πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπε-
κομίσθησαν ἐς τὴν Ἠιόνα. οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες 11
ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμ-
πνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ
μεθ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησεν· καὶ ἡ 12
ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ | τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς
διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε καὶ τροπαῖον ἔστησεν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες 11
ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει
πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφι-
πολῖται περιείρξαντες αὐτοῦ τὸ μνη|μεῖον ὡς ἥρῳ τε
ἐντέμνουσι καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους
θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ | προσέθεσαν 324
καταβαλόντες τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα καὶ ἀφα-
νίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς

Digitized by Google

οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν
σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ παρόντι | ἅμα
τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθη-
ναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἅγνωνα κατὰ τὸ πολέ-
μιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως
οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς
Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν 2
περὶ | ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ
παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφο-
βήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναί- 3
ρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ
Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.

|Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευ- 12
τῶντος Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας
Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον
ἐνακοσίων ὁπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν
ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς
ἔχειν. | ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη 2
γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν 13
Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν,
κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἅμα Βρασίδου τε|-
θνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ'
οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, τῶν τε
Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων
αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα 2
δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῆσαν,
πρὸς | τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην 14
καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πο-
λέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ

τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπί τε τῷ Δη|λίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχον|τες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης 325 πιστὴν ἔτι, ἧπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι (καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδέδισαν σφῶν μὴ 2 διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι | ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν), οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην 3 μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπε|σόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω ἐγεγένητο τῇ Σπάρτῃ, καὶ ληστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, αὐτομολούντων τε τῶν Εἱλώτων καὶ αἰεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ | πρότερον, νεωτερίσωσιν· ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς 4 τριακοντούτεις σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει ([ὥστ'] ἀδύνατα ⟨δ'⟩ εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολε|μεῖν), τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

15 ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσα|σθαι· ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ † ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ 2 τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὔπως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφα-

Digitized by Google

λέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λα|κεδαι-
μόνιοι γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξαμένους ποιοῦνται
τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ
τοῦ πλείονος [χρόνου] βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ 16
ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο καὶ
ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν|
μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν
τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης
ἡσυ|χίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν 326
καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὴ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει
σπεύδοντες τὰ μάλιστ᾽ αὐτὴν [ἡγεμονίαν] Πλειστοάναξ
τε ὁ Παυσανίου, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας
ὁ Νι|κηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρα-
τηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προυθυμοῦντο, Νικίας μὲν
βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν καὶ ἠξιοῦτο, διασώσασθαι
τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι
καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι|
χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν
διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαί-
νειν καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι, τὸ
δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου
καὶ ἐς ἐνθυ|μίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις αἰεὶ προβαλλό-
μενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκεί-
νου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. τὴν 2
γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖ-
σαι μετ᾽ Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ ὥστε χρῆσαι Λακε-
δαιμονίοις ἐπὶ | πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις,
Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν
ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μή, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλαξεῖν·
χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα 3

Digitized by Google

αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκοῦσαν | ἀναχώρησιν καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο. ἀχθόμενος 17
οὖν τῇ διαβολῇ ταύ|τῃ καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος αἰεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς πρού|χοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν 327
διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τόν τε 2
χειμῶνα τοῦτον ᾖσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ | πόλεις ὡς ⟨ἐς⟩ ἐπιτειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ξυνόδων ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους (ἀνταπαιτούντων | γὰρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ, ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν), τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ | Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα), ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

|„Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι 18
καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις.

περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν ἐξεῖναι καὶ 2
μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλό-
μενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' |
ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ
Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτο-
δίκους καὶ αὑτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ
πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθη- 3
ναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαι-
μονίοις καὶ | τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων ἀδό-
λους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.
ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Λακε- 4
δαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους μητε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἐπὶ Λακεδαιμονί|ους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ
μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλή-
λους, δίκαις χρήσθων καὶ ὅρκοις, καθ' ὅ τι ἂν ξύν-
θωνται. ἀπο|δόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ 5 328
οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν
Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βού-
λωνται αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας. τὰς δὲ πόλεις
φερούσας τὸν | φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου αὐτονόμους
εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ
τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον,
ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγι-
ρος, Ἄκανθος, Στῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμ-
μάχους δ' εἶναι | μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε
Ἀθηναίων· ἢν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βου-
λομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοῖς
Ἀθηναίους. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγ- 6
γίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι
καὶ Ἀκάνθιοι. ἀπο|δόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαι- 7

Digitized by Google

μόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ
Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ
Μέθανα καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄνδρας
ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων
ἢ ἄλλοθί που ὅσης | Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ
καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων
ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι
ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε, καὶ εἴ
τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις
ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ | ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι
ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαι-
μόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων
καὶ τῶν ξυμμάχων κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ καὶ 8
Τορωναίων καὶ Σερμυλιῶν καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν
ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι | περὶ
αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς.
ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους 9
καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις· ὀμνύντων δὲ τὸν
ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον, ἑπτὰ καὶ δέκα
ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ ταῖς
ξυν|θήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ ἀδό-
λως.“ | ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ 329
ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνα-
νεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι 10
Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήνησιν ἐν
πόλει | καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνη- 11
μονοῦσιν ὁποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις
χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι
ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.“

„Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτε- 19
μι|σίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρ-

Digitized by Google

χων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος.
ὤμνυον δὲ οἵδε καὶ ἐσπένδοντο· Λακεδαιμονίων μὲν 2
⟨Πλειστοάναξ, Ἆγις,⟩ Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις,
Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρί-
δας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, | Τέλλις, Ἀλκινάδας, Ἐμπε- 15
δίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ οἵδε· Λάμπων,
Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς,
Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης,
Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος,
Δημοσθένης."

| Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χει- 20
μῶνος ἅμα ἦρι ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτό- 20
δεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγ-
κουσῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ
ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις 2
| κατὰ τοὺς χρόνους καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων 25
ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων
τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ
γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι καὶ
ὅπως ἔτυχέ τῳ ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη | δὲ καὶ χει- 3 30
μῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει, ἐξ ἡμισείας
ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν
θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γε-
γενημένους.

Λακεδαιμόνιοι δέ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι 21
| ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν 330
αἰχμαλώτους ἀφίεσαν καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης
πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν ἐκέ-
λευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι
τοῖς Ἀθη|ναίοις καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδάς, ὡς 5
εἴρητο ἑκάστοις, δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες 2

οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν
πόλιν χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυ-
νατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς 3
κα|τὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός
τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν
Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος
εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία, ἐπειδὴ ηὗρε
κατειλημμένους, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν
Λακεδαιμονίων | καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ
χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννησίων
ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοῦ ⟨ἔτι⟩ 22
ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς
σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. | οἱ δὲ
τῇ αὐτῇ προφάσει, ᾗπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο,
οὐκ ἔφασαν δέξεσθαι, ἢν μή τινας δικαιοτέρας τού-
των ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους 2
μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμ-
μαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς
τε | Ἀργείους ⟨ἐπιτίθεσθαι⟩ (ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπε-
λίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι νομίσαντες
αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι) καὶ τὴν
ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ
ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν 3
πρέσβεων ἀπὸ τῶν | Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων
ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο ὅρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε.

„Κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται ⟨Ἀθηναῖοι καὶ⟩ Λακε- 23
δαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη· ἢν [δὲ] τινες ἴωσιν ἐς τὴν
γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς ποιῶσι
Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθη|ναίους Λακεδαιμονίους
τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυ|ροτάτῳ κατὰ τὸ δυνα- 331

Digitized by Google

τόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύ-
την τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς
πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ
πόλει. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως | καὶ προθύμως καὶ
ἀδόλως. καὶ ἤν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι 2
πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακε-
δαιμονίους ⟨Ἀθηναίους⟩ τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυ-
ροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται,
πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ
Ἀθη|ναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων, κατα-
λύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλει. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως
καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπαν- 3
ίστηται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις παντὶ
σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ 4
τὰς ἄλλας σπονδὰς | ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι
δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθή-
νας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακε-
δαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆ- 5
σαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν
Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν | Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθη-
ναίᾳ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις 6
προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν
δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.“

„Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε· 24
Πλειστοάναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις,
| Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρί-
δας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας,
Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος,
Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος,
Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀρι|στοκράτης,
Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.“

Digitized by Google

Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ 2
πολλῷ ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου
ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ
θέρος | ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα
ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται. 332
| Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν 25
Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ
τὸν δεκέτη πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι
ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξα-
|μένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν
Πελοποννήσῳ πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα·
καὶ εὐθὺς ἄλλη ⟨τε⟩ ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων
πρὸς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις 2
οἱ Λακεδαιμόνιοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὕποπτοι ἐγέ-
νοντο ἔστιν | ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων
ἃ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο 3
μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ'
ἀνοκωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα·
ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ
δέκα ἔτη σπον|δὰς αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστη-
σαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης 26
Ἀθηναῖος ἑξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ
χειμῶνας, μέχρι οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθη-
ναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τὰ μακρὰ
τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κα|τέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο
τὰ ξύμπαντα ἐγένοντο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι.
καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλε- 2
μον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔρ-
γοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν
εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέ|δοσαν πάντα
οὔτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο, ἔξω τε τούτων πρὸς

2*

Digitized by Google

τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα
ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης
ξύμμαχοι οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν, Βοιωτοί τε
ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πο- 3
|λέμῳ τῷ δεκέτει καὶ τῇ μετ᾽ αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνοκωχῇ
καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὑρήσει τις τοσαῦτα
ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ
πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυ-
ρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. αἰεὶ γὰρ 4
ἔγω|γε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ
μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι
τρὶς ἐννέα | ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ 333
παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσ-
έχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι· καὶ ξυν-
έβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν
ἐς Ἀμφίπολιν | στρατηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ᾽ ἀμφο- 5
τέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοπον-
νησίων διὰ τὴν φυγήν, καθ᾽ ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλ-
λον αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν 6
τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπο-
λεμήθη ἐξηγήσομαι.

|Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο 27
καὶ ὕστερον ἡ ξυμμαχία, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου
πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ
τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπῆλθον, 2
Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους
| ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων ὡς
χρή, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ ἀλλ᾽ ἐπὶ
καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμ-
μαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίην-
ται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόν-

Digitized by Google

νησος, | καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν
Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ δίκας ἴσας καὶ
ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι
ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλί-
γους ἀρχὴν αὐτοκράτορας καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον
τοὺς λόγους εἶ|ναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι
τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς
προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν 3
Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ 28
δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν
τοὺς λόγους ἔς τε τὰς | ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφί-
σαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα πρὸς οὓς
τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι
πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδε-
τέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων σπείσασθαι.
ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλ|λον, ὁρῶντες τόν 2 334
τε Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξόδῳ
γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες
τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον
τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα | δὴ κακῶς ἤκουσε
καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα
ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέ-
μου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπω-
σάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν
προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλή|νων. Μαν- 29
τινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσε-
χώρησαν δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ
Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπή-
κοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ
ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους
ἄρ|χειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς

Digitized by Google

τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες
καὶ Λακεδαιμονίοις αἰεὶ διάφορον δημοκρατουμένην τε
ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ 2
ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ
σφίσι | ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας
μεταστῆναι αὐτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι'
ὀργῆς ἔχοντες ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς
ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ
ἀφελεῖν ὅ τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, Λακεδαι-
μονίοις | καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μά- 3
λιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐς ὑποψίαν
καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαι-
μόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμ-
μάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι 4
οἱ πολλοὶ ὥρμηντο | πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ
ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθό- **30**
μενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθε-
στῶτα καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους
καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος,
πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κό|ρινθον, βουλόμενοι προ-
καταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν
τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν | ἀποστάντες ξύμ- 335
μαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς
ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθη-
ναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅ τι ἂν τὸ
πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν | ἢ
ἡρώων κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ παρόντων σφίσι τῶν 2
ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς
(παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον), ἀντέλεγον
τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες
ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ'

Digitized by Google

Ἀθη|ναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον
ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θρᾴ-
κης μὴ προδώσειν· ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε,
ὅτε μετὰ Ποτειδεατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλ-
λους ὕστερον. οὔκουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων 8
ὅρ|κους ἔφασαν οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων
σπονδάς· θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες ἐκείνοις οὐκ
ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι δ' ὅτι „ἢν
μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ“· φαίνεσθαι οὖν σφίσι
κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρ- 4
κων τοσαῦτα εἶ|πον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας
μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅ τι ἂν δί-
καιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώ- 5
ρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ
καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους
ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ | μέλλειν· οἱ δὲ ἐς
τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον
ἥκειν. ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθὺς καὶ ἐποιή- **31**
σατο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα
ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀρ-
γείων ξύμμαχοι ἐγένοντο· διαφερό|μενοι γὰρ ἐτύγχανον
τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενο- 2
μένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις καὶ
Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν
ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον,
Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λε|πρεάταις
τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀπο|φέρειν. καὶ 336 8
μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσα-
μένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἠλεῖοι ἐπηνάγ-
καζον, οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.
καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτο|πήσαντες

οἱ Ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λε-
πρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν 4
ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν
Ἠλείους, καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν
ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι | νομί- 5
ζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακε-
δαιμονίους καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες ἐν ᾗ εἴρητο,
ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες,
ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφί-
στανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, | ὥσπερ
προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ 6
Κορίνθιοι εὐθὺς μετ᾽ ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης
Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Με-
γαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι [ὑπὸ
τῶν Λακεδαιμονίων] καὶ νομίζοντες σφισι τὴν Ἀρ-
γείων | δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἧσσον
ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου 32
Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν
τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν
| καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι· Δηλίους
δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε
ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ
χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. 2
καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι ἤδη ξύμμαχοι ὄντες ἔρ- 3
χονται ἐς | Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες
μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες
ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν 4
ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ
Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν
τῆς φιλονι|κίας καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι

Digitized by Google

τῶν ἄλλων προσχωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιω- 5
τοὺς ἐδέον|το σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμ- 337
μάχους καὶ τἆλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους
ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς
ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι αὐτῶν τῶν
πεντηκοντουτίδων σπον|δῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι
τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι
ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθη-
ναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ
σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν 6
Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων | ξυμμαχίας ἐπισχεῖν
αὐτοὺς ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων
οὐχ ηὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς, ἀλλ' ἀπεκρί-
ναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδάς, εἴπερ
Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν 7
μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούν|των καὶ αἰτιω-
μένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ
ἀνοκωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ 33
ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου Λακε-
δαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρ-
ρασίους | Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπι-
καλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος
ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ
αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον ἐπὶ τῇ
Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι 2
τὴν γῆν τῶν | Παρρασίων ἐδῄουν, οἱ δὲ Μαντινῆς
τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμ-
μαχίαν ἐφρούρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε
ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις πόλεις
ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παρρασίους αὐτο- 3

Digitized by Google

νόμους ποιήσαντες καὶ | τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώ- 30
ρησαν ἐπ' οἴκου.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν 34
ἀπὸ Θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν,
οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακε-
δαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλω-
τας μα|χεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν 35
βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν
νεοδαμώ|δων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς 338
Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἠλείοις·
τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα 2
παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νο-
μί|σαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερί- 5
σωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν,
ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πρια-
μένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ
αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

| Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν ἐν τῇ 35 10
Ἀθωίδι Ἀκτῇ Διῆς εἷλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον.

Καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμειξίαι μὲν ἦσαν τοῖς 2
Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευον δὲ ἀλλή-
λους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ
Λακεδαι|μόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ 15
ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ 3
Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀπεδεδώ-
κεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς
σπονδὰς δεχομένους οὐδὲ Βοιωτοὺς οὐδὲ Κορινθίους,
λέγοντες αἰεὶ ὡς μετ' | Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ 20
'θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσιν· χρόνους τε προύθεντο
ἄνευ ξυγγραφῆς ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφο-
τέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθη- 4

Digitized by Google

ναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι,|ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. 5 Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δε|σμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ | Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι κομιεῖν. 6 Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή, Μεσ|σηνίους γε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. 7 πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν τοὺς Ἀθη|ναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτάς τε καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. 8 τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

36 | Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἤδη καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ πολλὰ ἐν ἀλ|λήλοις εἰπόντων καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῇσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο

Digitized by Google

μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι | Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους (οὕτω γὰρ ἥκιστ᾽ ἂν ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν)· ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ | διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγουμένους τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. 2 τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως | παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντ᾽ αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

37 καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε ἀπαγ|γεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. 340 2 Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ᾽ ὁδὸν καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥσπερ Κο|ρίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. 3 τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκεν· κατὰ τύχην | γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις

Digitized by Google

πέμψουσιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ 4
Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ | τῆς 15
Λακεδαίμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων·
καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε καὶ πολλῷ προθυμό-
τεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς
τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ
τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ 5
| ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προ- 20
καλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς
λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀπο-
στελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. ἐν δὲ τούτῳ 38
ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ
Μεγα|ρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν ὀμόσαι 25
ὅρκους ἀλλήλοις ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν
τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι
ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς
καὶ Μεγαρέας (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀρ-
γείους σπέν|δεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι οἱ 30 2
βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιω-
τῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρῄνουν
γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ'
ὠφελίᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν 3
Βοιωτῶν ὄντες | οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες 35
μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι τοῖς ἐκείνων
ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς
οἱ βοιωτάρχαι τὰ | ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε 341
ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραι-
νοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους
ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι,
οἰόμενοι τὴν βουλήν, κἂν | μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα 5
ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς 4

Digitized by Google

δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀρ|γείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39 Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι Ἀθηναίων φρουρούντων ἐπιδραμόντες εἷλον.

2 |Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ αἰεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφί|σι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. 3 οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημέ|νον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος | ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἧκον, τό τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαι|ρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς

Digitized by Google

προς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ
ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς | γὰρ 2 342
Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε
Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς
ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ
πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιή-
σασθαι, | πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ
μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί,
τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες 3
οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαι-
μονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα
πολεμῶσι, πρότε|ρον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων
σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου
ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν
Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ
ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ
τῶν παρόντων κράτιστα, πρὸς | Λακεδαιμονίους σπον-
δὰς ποιησάμενοι ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ 41
οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ
γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης 2
ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πό|λιν τινὰ ἢ ἰδιώτην
περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται
μεθορίας οὔσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθή-
νην πόλιν, νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι)· ἔπειτα
δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς,
ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ | πρότερον, ἑτοῖ-
μοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο
τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι
σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁπο-
τεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης μήτε πο-

λέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι | περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ 3
Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλον | ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς | δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ 343
Ὑακίνθια τοὺς ὅρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι 42
ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀνδρομένης | καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον ηὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ | ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένη ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦ|το ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγο- 2
μένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμ|μαχίαν πεποίηνται φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν

Digitized by Google

ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

|Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαι- 43 μονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν 2 δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ | προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, ἑαυτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν|προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου | ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν 344 αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. παν- 3 ταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργεί|ους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς, καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, ὡς | καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας 44 καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαί|μονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πό-

λιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατου-
μένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν
τὴν κατὰ θάλασσαν ξυμπολεμή|σειν σφίσιν, ἢν καθι- 20
στῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς 2
τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο
δὲ καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακε- 3
δαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι
εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας τε | καὶ Λέων καὶ 25
Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι
πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον
ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν
ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν
Ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ | περί 45 30
τε τούτων καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων
ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ
καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταὐτὰ λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ
πλῆθος καὶ ἀπωσθῇ ἡ Ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται 2
δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς Λακε-
δαιμονίους πείθει πίστιν αὐτοῖς δούς, ἢν μὴ ὁμολο|γή- 345
σωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε
αὐτοῖς ἀποδώσειν (πείσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ
καὶ νῦν ἀντιλέγειν) καὶ τἆλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος 3
δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι ταῦτα ἔπρασσε καὶ |
ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς 5
ἐν νῷ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτά, τοὺς
Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ.
καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελ- 4
θόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν ὥσπερ ἐν τῇ
βουλῇ | αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνεί- 10
χοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον
καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσήκουόν τε καὶ

Digitized by Google

ἑτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ
τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ
γενομένου πρίν | τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη
ἀνεβλήθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ, 46
τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς
ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι
ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους
μᾶλλον γίγνεσθαι, | καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους
πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διανοοῦνται,
λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων
ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ
εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον
εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, | ἐκείνοις δὲ δυστυ-
χοῦσιν ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ 2
τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας
Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν
τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν
ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς | σπονδὰς ἐσίωσι,
καθάπερ εἴρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν 3
τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη
ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ'
αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα· εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν,
πάντα ἐπιστείλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς | περὶ τὸν Νι-
κίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν καὶ ἀπαγγει- 4
λάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν
ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς | τὰς 346
σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους καὶ τοὺς μετ'
αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι
Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν
περὶ τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι καὶ |
ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὅρκους 5

Digitized by Google

δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐ|δὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι (ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου) ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

|„Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ 47
Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι ⟨πρὸς ἀλλήλους⟩,
ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν
ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ 2
μήτε Ἀργείους καὶ Ἠλείους | καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς
ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν
ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ⟨ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι⟩ ἐπὶ Ἀργείους καὶ
Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ
μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι 3
Ἀθηναίους καὶ | Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας
ἑκατὸν ἔτη· ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας
Ἀθήναζε, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ
ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν
δὲ δῃώσαντες οἴχων|ται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν
πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἁπασῶν τῶν πόλεων
τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς
ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις
δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ | Ἀθηναίους ἐς Ἄργος καὶ ⟨ἐς⟩ 4

Μαντίνειαν καὶ ⟨ἐς⟩ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ
τὴν γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων | ἢ τὴν Ἀρ- 347
γείων, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται,
τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνα-
τόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύ-
την τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι
καὶ | Ἠλείοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἁπασῶν τούτων
τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον
πρὸς ταύτην τὴν πόλιν ⟨μηδεμιᾷ τῶν πόλεων⟩, ἢν μὴ
ἁπάσαις δοκῇ [ταῖς πόλεσιν]. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχον- 5
τας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας
αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν [ἂν] ἄρχουσιν | ἕκαστοι,
μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων
ἁπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ
Μαντινέων καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ 6
πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον
ἐπὴν ἔλθωσιν ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγ|γείλασαν βοηθεῖν,
καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά· ἢν δὲ πλέονα βούλωνται
χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη
διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ
τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ'
ἱππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ | μεταπεμψα- 7
μένη ⟨τὴν στρατιὰν⟩ τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν
τῇ αὑτῆς ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ ⟨ἁπάσαις⟩
ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας
μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπον- 8
δὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμ-
μάχων, Ἀργεῖοι δὲ | καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων
δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ
ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ τῇ ξυμ-

Digitized by Google

*μαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ
ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσο|μαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδε-
μιᾷ.“ ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔν-* 9
*δημοι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις· ἐν Ἄργει
δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ οἱ ἀρτῦναι, ἐξορ-
κούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαν|τινείᾳ οἱ δη-* 348
*μιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούν-
των δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἤλιδι οἱ
δημιουργοὶ [καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες] καὶ οἱ ἑξακόσιοι,
ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύ|λακες.
ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους Ἀθηναίους μὲν ἰόντας* 10
*ἐς Ἦλιν καὶ ἐς Μαντίνειαν καὶ ἐς Ἄργος τριάκοντα
ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους
καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Παν-
αθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς πε|ρὶ* 11
*τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας
ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει,
Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ,
Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ·
καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ
Ὀλυμπίοις | τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι* 12
*ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις,
ὅ τι [δ’] ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βου-
λευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.“*

Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία οὕτως ἐγένοντο. 48
*| καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπεί-
ρηντο τούτου ἕνεκα οὐδ’ ὑφ’ ἑτέρων. Κορίνθιοι δὲ* 2
*Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ
καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ
Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρή-
νην | ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ’ ἔφασαν σφίσι*

Digitized by Google

τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν,
ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως 3
ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμο-
νίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

| Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀν- 49
δροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ
Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων εἴρχθησαν ὥστε
μὴ θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην
αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικά-
σαντο | αὐτῶν, φάσκοντες σφῶν ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος
ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν
ταῖς Ὀλυμ|πικαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη 349
δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο
μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις 2
πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδι-
κάσθαι, λέγον|τες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα
τὰς σπονδάς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ 3
τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι (πρώτοις
γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι), καὶ ἡσυχαζόντων
σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς
λαθεῖν ἀδική|σαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον 4
οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα,
εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομί-
ζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς
ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς 5
μὲν οὐκ ἀδι|κοῦσι μὴ ἂν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται
σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὑτῶν μέρος ἀφιέναι
τοῦ ἀργυρίου καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκεί-
νων ἐκτείσειν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, 50
Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀνα-
βάντας δὲ ἐπὶ τὸν | βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου,

ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἐπομόσαι ἐναν-
τίον τῶν Ἑλλήνων ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν
καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι 2
μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ [θυσίας καὶ ἀγώνων] καὶ
οἴκοι ἔθυον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλ|ληνες ἐθεώρουν πλὴν
Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι δεδιότες μὴ βίᾳ θύ- 3
σωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον· ἦλθον
δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων,
καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἁρπίνῃ ὑπέμενον τὴν ἑορ-
τήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύ|ρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις 4
ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ
Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, Λακεδαιμόνιος, ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ
τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυ-
τοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου
κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγω|νίσεως, προελθὼν ἐς
τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι
ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα· ὥστε πολ|λῷ δὴ μᾶλλον ἐπε- 350
φόβηντο πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι
Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω
διῆλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοί τε 5
καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησό|μενοι αὐτῶν παρὰ
σφᾶς ἐλθεῖν (καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρ-
όντες)· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν
ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι
ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς 51
ἐν | Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας
καὶ Μηλιᾶς καὶ Θεσσαλῶν τινας· προσοικοῦντα γὰρ τὰ 2
ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ
τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς
τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο

Digitized by Google

| φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος, Λακεδαιμόνιος, ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

| Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου τὴν 52 Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόν|νησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσιν· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, 2 στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθη|ναίων ὁπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊ|κῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ οἷς ἦν ἐν 351 βλάβῃ τειχισθὲν βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις 53 πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ | Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθαιῶς, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοτανῶν Ἐπιδαύριοι (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι)· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ ⟨ταύτης⟩ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας | καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις.

Digitized by Google

παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπί-
δαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες.
ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς 54
αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθο-
ρίας πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασι-
λέως ἡγουμένου· ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν,
οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ 2
διαβατήρια θυομένοις οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον
ἐπ' οἴκου καὶ τοῖς | ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν
μέλλοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μήν, ἱερομηνία Δωριεῦσι)
παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ' ἀνα- 3
χωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελ-
θόντες τετράδι φθίνοντος καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν
ταύτην πάντα τὸν χρόνον, ἐσέ|βαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυ-
ρίαν καὶ ἐδῄουν. Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπε- 4
καλοῦντο· ὧν τινες οἱ μὲν τὸν μῆνα προυφασίσαντο,
οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύ-
χαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀρ- 55
γεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι | ἀπὸ τῶν πό-
λεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γενο-
μένων λόγων Εὐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς
λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ
εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς
ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτε-
τά|χθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἐφ' ἑκατέρων 352
ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ
τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέντες ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀρ- 2
γείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς
τὸ αὐτὸ ξυν|ελθόντες οὐδ' ὣς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι,
ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον
καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς 3

Digitized by Google

*Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς
ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπι-* 4
*δαυρίας ὡς τὸ | τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. καὶ
Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται καὶ Ἀλκι-
βιάδης στρατηγός, πυθόμενοι δὴ τοὺς Λακεδαιμονίους
ἐξεστρατεῦσθαι· καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον.
καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.*

| Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι 56
*λαθόντες Ἀθηναίους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ
Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπίδαυρον
ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπε-* 2
*κάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς
ἑαυτῶν ἑκά|στους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν
κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς
Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους
καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκι-* 3
*βιάδου πείσαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν
ὅτι οὐκ ἐνέμειναν | οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ
Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας λῄζεσθαι,
τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον πολε-* 4
*μούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων μάχη μὲν οὐδεμία
ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί,
ἐν αἷς ὡς τύχοιεν | ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο.
καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη κλίμακας* 5
*ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον ὡς ἐρή-
μου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ
ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον
καὶ δέκατον ἔτος τῷ πο|λέμῳ ἐτελεύτα.*

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαι- 57
μό|νιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες 353
ἐταλαιπώρουν καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν

Digitized by Google

ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ
προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά,
ἐστρά|τευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος·
ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς.
ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι 2
Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς
ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς
Φλειοῦντα ξυν|ελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι
ὁπλῖται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι καὶ
ἅμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι ὁπλῖται, οἱ δ'
ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλειάσιοι δὲ πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ
ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι 58
τό τε πρῶτον τὴν | παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων
καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλειοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις
προσμεῖξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί.
ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς ἔχοντες τοὺς σφε-
τέρους ξυμμάχους καὶ Ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ 2
προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς | Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ
τῆς Ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον·
καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς
ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλει-
οῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους | ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι 3
αἰσθόμενοι ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος,
ἔπειτα δὲ ᾗ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ
τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν.
Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, 4
παραγγείλας δὲ τοῖς Λα|κεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ
Ἐπιδαυρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν καὶ κατέβη ἐς
τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ
Φλειάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς

Digitized by Google

καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι | ἐκάθηντο, ὅπως, 354 εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντας ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδῄου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν | ἡμέρας 59 ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλειασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλειασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρῆς 2 καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, | ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀρ- 3 γεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον | τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν· οὐ γάρ πω οἱ Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν ξυμμάχων, ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ 4 | τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὑτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακε|δαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προσελθόντε Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς

Digitized by Google

ποιησαμένους. καὶ | οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀρ- 60
γείων ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος
εἶπον· καὶ ὁ Ἆγις δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτός, καὶ
οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος
ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευο-
μένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας ἐν | οἷς ἔδει ἐπιτελέ- 355
σαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν
εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων [ξυμμάχων]. οἱ δὲ 2
Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο
διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' | ἀλλήλους πολλῇ
τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμ-
βαλεῖν καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ
ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρα-
σκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον 3
Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν· ὤφθη | δὲ μά-
λιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμό-
νιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ
Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλειάσιοι
καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων,
ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μό|νον ξυμ-
μαχίᾳ, ἀλλὰ κἂν ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν 4
στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν ἀνεχώ-
ρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι· Ἀργεῖοι 5
δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς
σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι
μὴ | ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους
διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ
μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν
γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ 6
Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι
κρί|νουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν

Digitized by Google

*βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν
αὐτοῦ.*

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων 61
*ὁπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λά-
χης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπον-
δὰς | ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι
ἐκέλευον αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον
βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι
(ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλε-* 2
*γον οἱ Ἀθηναῖοι Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν
τε τοῖς | Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς
αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο,
καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆ-
ναι τοῦ | πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς* 356 3
*ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκα-
δικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ
πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον
καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ | προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχο-* 4
*μενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο,
βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι καὶ ὅμηροι
ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων
κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τεί-* 5
*χους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ | τὸ πλῆθος, καὶ ὡς
οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν
ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν
δοῦναι Μαντινεῦσι καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι
παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχο-* 62
*μενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ τι | χρὴ πρῶτον
ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέ-
λευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν· καὶ προσέθεντο οἱ
Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσιν. καὶ οἱ μὲν* 2

Ἠλεῖοι ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο,
ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι πα|ρεσκευά-
ζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες, καί
τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν ⟨τῶν⟩ [Τεγεατῶν] ἐν τῇ πόλει
ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους 63
τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν με-
γάλῃ αἰ|τίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος,
παρασχὸν καλῶς ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον·
ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ
ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ 2
ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον
καὶ ἐβούλευον εὐ|θὺς ὑπ' ὀργῆς παρὰ τὸν τρόπον τὸν
ἑαυτῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ
δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρῃτεῖτο μη- 3
δὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς
αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ τι βού-
λονται. οἱ δὲ τὴν μὲν | ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν 4
ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο | ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω 357
πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν
προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον
εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

Ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ | τῶν 64
ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει,
ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς
ξυμμάχους καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ 2
βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ
τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα καὶ οἵα οὔπω πρότερον.
ἐχώ|ρουν δὲ ἐς Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν 3
Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροι-
σθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ

Digitized by Google

μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν
δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ'
οἴκου, ἐν ᾧ τὸ | πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν,
ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφ-
ικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμ-
μαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν 4
Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ Λοκρούς,
βοηθεῖν κελεύοντες κα|τὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ
τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ
ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολε-
μίαν (ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου), ὅμως δὲ ἠπείγοντο.
Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων 5
ξυμμάχους ἐσέβαλον ἐς | τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατο-
πεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ 65
δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὡς εἶδον αὐτούς, καταλα-
βόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο
ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῆ- 2
σαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ | ἀκοντίου βολῆς ἐχώρη-
σαν· ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν,
ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖ-
ται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαι-
τίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν
ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ | διὰ τὸ 3
ἐπιβόημα εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι [ἢ] κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν
ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος | πρὶν ξυμ- 358
μεῖξαι ἀπῆγεν. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ 4
ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ ὡς τὰ
πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ Μαντινῆς
καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν· ἐβούλετο δὲ τοὺς | ἀπὸ τοῦ 5
λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπει-
δὰν πύθωνται, καταβιβάσαι [τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς

Digitized by Google

ξυμμάχους] καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ 5 ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι | τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν· εἶτ' ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον τό τε πρότερον κα|λῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν σῴζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ 6 στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ προελθόντες | ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι 66 ξυνετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πά|λιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὲ Λακε- 2 δαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν (διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο), καὶ | εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ' 3 ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὖ|θις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμο|τίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βού- 359 4 λωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται·

Digitized by Google

σχεδὸν γάρ τι πᾶν [πλὴν ὀλίγου] τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου | πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ κέρας 67 *μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, αἰεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἀπὸ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρατιῶται καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ | ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως* 2 *ἐτάξαντο· οἱ δ' ἐναντίοι αὐ|τοῖς δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ | μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν,* 68 *τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν | δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων ἢ* 2 *ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκο|πεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος· λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ ἄνευ* 3 *Σκιριτῶν ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι ἐνω-*

Digitized by Google

μοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ
πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ | δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν
οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λο|χαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, 360
ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν πλὴν
Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα
ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν. ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον 69
ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραι|νέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν
οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν
ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς
ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις ἀφαι-
ρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ
τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας | καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ
ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχε-
σθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ
πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις,
καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγω-
νιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ | ὅτι ἐν Πελοπον-
νήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τήν τε ἀρχὴν βεβαιο-
τέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς
ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμ- 2
μάχοις τοιαῦτα παρῃνέθη· Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ'
ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν | σφίσιν
αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης
ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ
μελέτην πλείω σῴζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς
ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ 70
ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, | Λακεδαιμόνιοι
δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώ-
των, οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυ-
θμοῦ βαίνοντες προσέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς

Digitized by Google

ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς
προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι | Ἆγις ὁ βασιλεὺς 71 30
τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ
μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο· ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρα τὰ αὑτῶν
ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι
κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ,
διὰ τὸ φοβουμένους προσστέλλειν τὰ γυμνὰ | ἕκαστον 35
ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου | ἀσπίδι 361
καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκε-
παστότατον εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης
ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος
ἐξαλλάσσειν αἰεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν,
| ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ 5 2
τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρᾳ τῶν
Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται
τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δεί- 3
σας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ
νομίσας ἄγαν | περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν 10
Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας
ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ τὸ διά-
κενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο
λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ
ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβα|λόντας πληρῶσαι, νομίζων 15
τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι καὶ τὸ
κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη 72
οὖν αὐτῷ ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου
παραγγείλαντι τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν
μὴ 'θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ | διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα 20
ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆ-
ναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμείξει, καὶ
κελεύσαντος αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρῆλθον

Digitized by Google

οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμεῖξαι, μὴ δυνηθῆναι
ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῆσαι. ἀλλὰ μάλιστα | δὴ κατὰ 2
πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε
τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ 3
γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν
Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ
τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ
| ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες
κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλῃσθὲν τοὺς Λακεδαι-
μονίους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν καὶ
ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτε-
ταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο 4
οἱ Λα|κεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μά-
λιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς ἦν Ἆγις καὶ περὶ
αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες
τῶν τε Ἀρ|γείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πεντελόχοις 362
ὠνομασμένοις καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθη-
ναίων τοῖς παρατεταγμένοις ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας
τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆσαν οἱ Λακε-
δαιμόνιοι, εὐ|θὺς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὓς καὶ κατα-
πατηθέντας τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ 73
ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στρά-
τευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ
ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν
ἐκυκλοῦτο τῷ περιέ|χοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ
ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν
κυκλουμένους, τῇ δὲ ἤδη ἡσσημένους. καὶ μάλιστ' ἂν
τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρ-
όντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, 2
ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον | σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς
Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι

Digitized by Google

παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ 3 γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρῆλθε καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν καὶ τῶν | Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ | τῶν μὲν Μαν- 4 τινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας | καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων 74 ἐγένετο, πλείστου δὴ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν 2 τὰ ὅπλα τροπαῖον εὐθὺς | ἵστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ τοὺς αὑτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ ἐτάφησαν, | καὶ τοὺς τῶν πολεμίων 363 ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεατῶν καὶ Κλεωναίων ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. | Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν. τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ | ὁ 75 ἕτερος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεω-

Digitized by Google

τέρους ἐβοήθησε, καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθό-
μενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησεν. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου 2
καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέτρεψαν πέμψαντες οἱ
Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ | τοὺς
ξυμμάχους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον
ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἦγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων 3
τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν
τῇ νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ
βραδυτῆτα ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ μὲν ὡς
ἐδό|κουν κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης 4
καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀρ-
γείαν ὡς ἐρῆμον οὖσαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλα-
κας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι πολ-
λούς. καὶ Ἠλείων | τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων 5
Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης καὶ Ἀθηναίων χιλίων
πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμ-
μαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαι-
μόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιε-
τείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξε|παύσαντο, Ἀθηναῖοι δέ, 6
ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραιον εὐθὺς
ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες
τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκα-
στοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς 76
οἱ | Λακεδαιμόνιοι [ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον] ἐξεστρά-
τευσαν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν λόγους προύπεμπον
ἐς | τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν 364 2
τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν
ἐν Ἄργει καταλῦσαι, καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο,
πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν

Digitized by Google

ὁμολο|γίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ 3 ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ|ότι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρών) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. | ἔστι δὲ ὅδε.

„Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων 77 ξυμβαλέσθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπο|διδόντας, καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ 2 Ἐπιδαύρω, πολεμίως εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ τινα τοὶ 3 Λακεδαιμό|νιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσσι πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος, αἰ μὲν λῆν, τοῖς 4 Ἐπιδαυρίοις ὅρκον δόμεν, ⟨αἰ⟩ δέ, αὐτὼς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ 5 μεγάλας, αὐτονόμως εἶμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ 6 κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννά|σω τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἁμόθι βουλευσαμένως, ὅπᾳ κα δικαιότατα | δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσσοι 365 7 δ' ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι,

Digitized by Google

*τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαν|τας δὲ τοῖς ξυμμάχοις
ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς
ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλην."*

Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ 78
*'Αργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώ-
ρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπι-
μειξίας | οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον
ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων
καὶ τὴν 'Αθηναίων καὶ 'Ηλείων ξυμμαχίαν ἀφέντας
'Αργείους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς
Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.*

| *„Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ 'Αργείοις* 79
*σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς
ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ
ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντων τᾶν
σπονδᾶν καὶ τᾶς ξυμμαχίας αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες,
| τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς
ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσω Λακεδαι-* 2
*μονίοις ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται τοῖσπερ
καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν 'Αργείων ξύμμαχοι
ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ 'Αργεῖοι, τὰν
αὐ|τῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι στρατείας δέῃ κοινᾶς, βου-* 3
*λεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ 'Αργείως ὅπᾳ κα δικαιό-
τατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἰ δέ τινι τᾶν πολίων* 4
*ᾖ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσω,
αἴτε περὶ ὅρων αἴτε περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν.
αἰ | δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλι ἐρίζοι, ἐς πόλιν
ἐλ|θεῖν, ἄν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσσι δοκείοι.* 366
τὼς δὲ ἔτας καττὰ πάτρια δικάζεσθαι."

Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· 80
καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύ-

Digitized by Google

|σαντο. κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι ἐψηφί-
σαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρὰ Ἀθηναίων μὴ
προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ
τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ μηδὲ πολε-
μεῖν ἀλλ' ἢ ἅμα. καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον καὶ 2
ἐς τὰ ἐπὶ | Θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν
ἀμφότεροι πρέσβεις. καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνο-
μόσαι σφίσιν· οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθη-
ναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα·
ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους. καὶ τοῖς
Χαλκιδεῦσι τούς τε | παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο
καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθη- 3
ναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος
κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους
ὄντες τοὺς ξυμφύλακας ἔπεμψαν Δημοσθένη τοὺς
σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ ἀφι|κόμενος καὶ ἀγῶνά τινα
πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς
ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλησε τὰς πύλας. καὶ
ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ
οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ δὲ τὴν τῶν 81
Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς | ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαν-
τινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι
ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακε-
δαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ 2
Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρα-
τεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλί|γους μᾶλλον κατέ-
στησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα
ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν,
καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη.
καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος,
καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ | πολέμῳ ἐτελεύτα.

Digitized by Google

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν | Ἄθῳ 82 367
ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας καὶ Λακεδαιμό-
νιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα
καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστά- 2
μενός τε καὶ ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, | τη-
ρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων.
καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος,
καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ 3
Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι,
οὐκ ἦλθον † ἐκ πλείονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμ-
νοπαι|δίας ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νε-
νίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν
δεομένων τῶν διαπεφευγότων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ'
οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων 4
πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει [ἀγγέλων] καὶ τῶν
ἔξω Ἀργείων, πα|ρόντων τε τῶν ξυμμάχων καὶ ῥηθέν-
των πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς
ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος,
διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος 5
τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμο-
νίους καὶ τὴν τῶν Ἀθη|ναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσα-
γόμενός τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελῆσαι,
τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς
εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων
ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν 6
τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελο|ποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ
οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ
οἰκέται, ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον
τέκτονες καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι ὡς 83
| ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοί

Digitized by Google

τε καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι
αὐτοῖς καὶ [ἐκ τοῦ Ἄργους] αὐτόθεν πρασσόμενον.
ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμο-
νίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα 2
προϋπάρχειν οὐ | προυχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδο-
μούμενα τείχη ἑλόντες | καὶ καταβαλόντες καὶ Ὑσιὰς 368
χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες καὶ τοὺς ἐλευθέρους
ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες ἀνεχώρησαν καὶ
διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο 3
καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλεια|σίαν, καὶ δῃώσαντες ἀπῆλ-
θον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γὰρ
πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλῃσαν δὲ τοῦ 4
αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδόνας Ἀθηναῖοι, Περδίκκᾳ
ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους
γενομένην ξυνωμοσίαν καὶ ὅτι | παρασκευασαμένων
αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης
καὶ Ἀμφίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος
ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη
ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν
ἐτελεύτα οὗτος, καὶ πέμπτον καὶ δέκα|τον ἔτος τῷ
πολέμῳ ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας 84
ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσι Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι
ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε,
τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι
| ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν
νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριά-
κοντα, Χίαις δὲ ἕξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις
ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τρια-
κοσίοις καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ
νησιω|τῶν ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις.

Digitized by Google

2 οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν γῆν, | ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. 3 στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τεισίας ὁ Τεισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ | πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων | πρέσβεις ἔλεγον 369 τοιάδε.

85 „Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐς ἅπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ἡμῶν ἡ ἐς | τοὺς ὀλίγους ἀγωγή), ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε.“

86 Οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπε|κρίναντο· „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις | μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.“

87 ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λο-

Digitized by Google

γιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' | ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

88 ΜΗΛ. Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γι|γνέσθω.

89 ΑΘ. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων | ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ πρού|χοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

90 370 | ΜΗΛ. Ἧι μὲν δὴ νομίζομέν γε, χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [καὶ δί|καια] καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

91 ΑΘ. Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυσθῇ, | οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών), ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ

Digitized by Google

ἐπιθέμενοι κρατήσωσιν. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν 2 ἀφείσθω κιν|δυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐπ' ὠφελίᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

| ΜΗΛ. Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦ- 92 σαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;

ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν 93 ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαίνοιμεν ἄν.

| ΜΗΛ. Ὥστε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν 94 εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξαισθε;

ΑΘ. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν 95 ὅσον ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως πα|ράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

ΜΗΛ. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ 96 εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;

| ΑΘ. Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦν- 97 371 ται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥστε ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, | ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγένοισθε.

ΜΗΛ. Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ 98 γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, | καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ

Digitized by Google

τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κἀν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν | ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσαντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;

99 ΑΘ. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες τῶν ἐλευθέρων πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ | τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

100 ΜΗΛ. Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ | παυσθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.

101 ΑΘ. Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε· οὐ γὰρ περὶ | ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὄφλειν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

102 ΜΗΛ. Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον | ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

103 372 | ΑΘ. Ἐλπὶς δέ, κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε, τοῖς δὲ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων καὶ | ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν

Digitized by Google

οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς 2
ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς
πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σῴζεσθαι, ἐπειδὰν
πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες,
ἐπὶ τὰς | ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρη-
σμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

ΜΗΛ. Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς, εὖ ἴστε, νομί- 104
ζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην,
εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ
πιστεύομεν | τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώ-
σεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα, τῆς δὲ
δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμ-
μαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μή του
ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν.
καὶ οὐ παντάπασιν | οὕτω ἀλόγως θρασυνόμεθα.

ΑΘ. Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας 105
οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς
ἀνθρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς
σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν.
ἡγούμεθα | γάρ τό τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε 2
σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὗ ἂν
κρατῇ, ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον
οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλα-
βόντες καὶ ἐσόμενον ἐς αἰεὶ καταλείψοντες χρώμεθα
αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ | ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ
δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἂν ταὐτό. καὶ 3
πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβού-
μεθα ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης,
ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε
αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ | ζη- 373
λοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν 4

Digitized by Google

αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστα ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέ|στατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη διάνοια.

106 ΜΗΛ. *Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν Μηλίους ἀποίκους | ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.*

107 ΑΘ. *Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετὰ ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶ|σθαι· ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.*

108 ΜΗΛ. *Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς | Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.*

109 ΑΘ. *Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ | πλέον τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι (τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται), ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.*

110 ΜΗΛ. *Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ | δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων,*

Digitized by Google

*ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθε, καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσ-
ηκούσης | μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε καὶ* 374
γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

ΑΘ. *Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο,* 111
*καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς
πώ|ποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπε-
χώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτη-* 2
*ρίας βουλεύσειν οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ
ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσειαν σωθήσεσθαι,
ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ
δ' ὑπάρχοντα | βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περι-
γίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε,
εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρο-
νέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς* 3
*αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρου-
σαν ἀνθρώπους αἰ|σχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς γὰρ
προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται τὸ αἰσχρὸν καλού-
μενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο, ἡσση-
θεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόν-
τας περιπεσεῖν καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ
τύχῃ προσλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ | βουλεύησθε, φυλά-* 4
*ξεσθε καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης
ἡσσᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι
ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς, καὶ δοθείσης
αἱρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ τὰ χείρω
φιλονικῆσαι· ὡς οἵτινες τοῖς μὲν | ἴσοις μὴ εἴκουσι,
τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς
ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε* 5
*οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις
ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἧς μιᾶς πέρι καὶ ἐς
μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κα|τορθώσασαν ἔσται.*

Digitized by Google

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· **112**
οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν
αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε.
„Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ 2
Ἀθη|ναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη
ἤδη οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ
τῇ τε μέχρι τοῦδε σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν
καὶ τῇ | ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων [καὶ Λακεδαιμονίων] τι- 375
μωρίᾳ πιστεύοντες πειρασόμεθα σῴζεσθαι. προκαλού- 3
μεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις,
καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησα-
μένους αἵτι|νες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις."
οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθη- **113**
ναῖοι διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν· „Ἀλλ'
οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν
δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα
κρίνετε, τὰ δὲ | ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα
ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι
πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλεῖστον
καὶ σφαλήσεσθε."

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ **114**
στράτευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον
| οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτρέποντο καὶ διελό-
μενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους.
καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμ- 2
μάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ
κατὰ θάλασσαν ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ.
οἱ δὲ λει|πόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες **115**
ἐς τὴν Φλειασίαν καὶ λοχισθέντες ὑπό τε Φλειασίων
καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθάρησαν ὡς ὀγδοή-

Digitized by Google

κοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων 2
|πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς
μὲν σπονδὰς οὐδ' ὣς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκή-
ρυξαν δέ, εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν, Ἀθηναίους
λῄζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν 3
διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελο-
ποννήσιοι ἡσύ|χαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν 4
Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν
προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ
ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρή-
σιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμει-
νον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα | παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ
θέρος ἐτελεύτα.

| Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι 116 376
μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς
τὰ διαβατήρια [ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις] οὐκ ἐγίγνετο,
ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν
τῶν ἐν τῇ πόλει | τινὰς ὑποπτεύσαντες τοὺς μὲν ξυνέ-
λαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι 2
περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ
περιτειχίσματος εἷλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ
πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον 3
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν | ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε
Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκού-
μενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν,
ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστε ἐκείνους περὶ αὐτῶν
βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας 4
ἔλαβον, παῖδας δὲ | καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ
χωρίον αὐτοὶ ᾤκισαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους
πέμψαντες.

Digitized by Google

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ϛ.

*Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις
μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέ-
δοντος ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ
δύ|ναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς
νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλ-
λήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστε-
ρον πόλεμον ἀνῃροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους.
Σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ* 2
*τινι ἔλασσον | ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν
εἰκοσισταδίῳ μάλιστα [μέτρῳ] τῆς θαλάσσης διείργεται
τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι.*

Ὠικίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε 2
*τὰ ξύμπαντα. παλαίτατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ
τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, | ὧν
ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον ἢ
| ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται* 377
καὶ ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ 2
*μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν
αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς
| δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ
Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀνα-
στάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκα-
λεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι
καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ* 3
*ἁλισκομένου | τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς
πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι
τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλή-
θησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυν-*

Digitized by Google

ᾤκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας
τότε χειμῶνι ἐς Λι|βύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν
ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δὲ ἐξ Ἰταλίας (ἐν- 4
ταῦθα γὰρ ᾤκουν) διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες
Ὀπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρή-
σαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ
καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύ|σαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί· καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως
τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτω Ἰταλία
ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς 5
πολὺς τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν
πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ | ἑσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικα-
νίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ
κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη
ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν·
ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νή-
σου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνι|κες περὶ πᾶσαν μὲν 6
τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες
καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἕνεκα τῆς πρὸς
τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ
θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω | Μοτύην 378
καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων
ξυνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν
Ἐλύμων καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν
Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σι|κελίαν
καὶ οὕτως ᾤκησαν. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ 3
Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον
ᾤκισαν καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν
ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικε-
λίας θεωροὶ πλέωσι, | πρῶτον θύουσιν. Συρακούσας 2
δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ

Digitized by Google

Κορίνθου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς
νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένῃ ἡ πόλις ἡ
ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστει-
χισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θου|κλῆς δὲ καὶ οἱ 3
Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ
Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς
Σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι καὶ μετ᾽ αὐτοὺς Κατά-
νην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον.
κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λά|μις ἐκ Μεγάρων 4
ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντα-
κύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας
καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους
ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν
καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνῄ|σκει, οἱ δ᾽ ἄλλοι
ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ
παραδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου, Μεγαρέας
ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες 2
πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος
τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς | πόλεως καὶ
χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ
αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμιλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτί-
ζουσι, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς
ἐπελθὼν ξυγκατῴκισεν. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥό- 3
δου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγα|γόντες κοινῇ 379
ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρα-
κουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα πο-
ταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις
ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλεῖται· | νόμιμα
δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ 4
ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα
ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ

Digitized by Google

ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ
Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῴων δόντες. | Ζάγκλη δὲ 5
τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς
πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ
ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν
ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ
Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ | Κύμης, ὁ δὲ
ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν
ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν
τὸ χωρίον ἐστί (τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον
καλοῦσιν), ὕστερον δ' αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλ-
λων Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύ|γοντες προσ-
έβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων 6
τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν
αὐτὸς ξυμμείκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ
τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασεν. καὶ 5
Ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σί-
μου | καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον
ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρα-
κουσῶν φυγάδες στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι κα-
λούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ
Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτη|σεν.
Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθησαν, 2
Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμέ-
ναι δ' ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας. καὶ Καμάρινα τὸ 3
πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα
πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν
κτί|σιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέ- 380
κωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ
ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης
ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων

Digitized by Google

| αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς
οἰκιστὴς γενόμενος κατῴκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ
Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ
Γελῴων.

Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν 6
| ᾤκει, καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι
στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ
προφάσει τῆς πάσης ἄρξαι, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς
βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προσγεγενη-
μένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγε- 2
|σταίων [τε] πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπι-
καλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς
πόλεμον καθέστασαν περί τε γαμικῶν τινων καὶ περὶ
γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους
ἐπαγαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ
καὶ κα|τὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενο-
μένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου [Λεον-
τίνων] οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνῄσκοντες τοὺς
Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι,
λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι
Λεοντίνους τε | ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται
καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείραντες
αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι,
κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε
Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς
ἐκπέμψασι [Πελοποννησίοις] | βοηθήσαντες καὶ τὴν
ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσιν· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ
τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακο-
σίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν
πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς 3
ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλά|κις λεγόντων καὶ

Digitized by Google

τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς ἐψηφί|σαντο πρέσβεις 381 πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἔγεσταν περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.

|Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν 7 ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικί|σαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ 2 τριάκοντα | καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντες τοὺς μὲν ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα, αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄπωθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς |Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου.

Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας 8 κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας ἐκακούργουν τὴν | Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ 4 Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης | ξυνέγραψεν.

Digitized by Google

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν 8
Ἀθηναίων πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἐγε-
σταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου
ἀργυρίου ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς
ἔμελλον δεήσε|σθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλη- 2
σίαν ποιήσαντες | καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων 382
καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ
οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν
τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο
ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν | ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς
αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν
τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς
μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ
καὶ Λεοντίνους, ἤν ⟨*τέ*⟩ *τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ*
πολέμου, καὶ τἄλλα τὰ ἐν τῇ | Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν
γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ 3
πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅ τι χρὴ τὴν
παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς
στρατηγοῖς, εἴ του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν
ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν | ᾑρημένος ἄρχειν, 4
νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ
προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης,
μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβού-
λετο καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

„*Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας* 9
|ἥδε ξυνελέγη, καθ' ὅ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ
μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέ-
ψασθαι, εἰ καὶ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ
μὴ οὕτως βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων
ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσή-
κοντα αἴρε|σθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ 2

Digitized by Google

τοιούτου καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι
ὀρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὃς ἂν
καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μά-
λιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν
βούλοιτο ὀρ|θοῦσθαι. ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον
χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε
νῦν ἄλλ' ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν 3
τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος
εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σῴζειν παραινοίην καὶ μὴ
τοῖς ἑτοίμοις περὶ | τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κιν-
δυνεύειν· ὡς δὲ οὔτε ἐν | καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥᾴδιά 383
ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.
„Φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολι- 10
πόντας καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας δεῦρο
ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς | γενομένας ὑμῖν 2
σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον· αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν
ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται (οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες
ἔπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων), σφαλέντων δέ
που ἀξιόχρεῳ δυνάμει ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν
οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν | διὰ ξυμφορῶν
ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκην
ἐγένετο, ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητού-
μενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολο- 3
γίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν
ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαι|μο-
νίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ
κατέχονται. τάχα δ' ἂν ἴσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν 4
λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπίθοιντο
μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμ-
μάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε | χρὴ σκο- 5
πεῖν τινα αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρῳ τῇ πόλει ἀξιοῦν κιν-

Digitized by Google

δυνεύειν καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἣν ἔχομεν
βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης, ἔτη
τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι καὶ ἄλλοι
τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶν|ται. ἡμεῖς
δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις
ὀξέως βοηθοῦμεν, ὑφ᾽ ὧν δ᾽ αὐτοὶ πάλαι ἀφεστώτων
ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν 11
κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν· τῶν δ᾽ εἰ καὶ κρα-
τήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων | χαλεπῶς
ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ᾽ ἐπὶ τοιούτους ἰέναι
ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις καὶ μὴ | κατορθώσας 384
μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικελιῶ- 2
ται δ᾽ ἄν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν
ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρα-
κόσιοι, ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦ|σιν.
νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων ἕκαστοι 3
χάριτι, ἐκείνως δ᾽ οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρα-
τεῦσαι· ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοπον-
νησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν
σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ᾽ ἂν 4
οἱ | ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ
μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύνα-
μιν δι᾽ ὀλίγου ἀπέλθοιμεν (τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάν-
τες ἴσμεν θαυμαζόμενα καὶ τὰ πεῖραν | ἥκιστα τῆς
δόξης δόντα)· εἰ δὲ σφαλεῖμέν τι, τάχιστ᾽ ἂν ὑπερ-
ιδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπίθοιντο. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, 5
ὦ Ἀθηναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
πεπόνθατε, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἃ ἐφο-
βεῖσθε τὸ πρῶτον περιγεγενῆσθαι καταφρονήσαντες
ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας 6
τῶν ἐναντίων ἐπαίρε|σθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατή-

Digitized by Google

σαντας θαρσεῖν, μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἢν δύνωνται, σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται, ὅσῳ καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν. | ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν ὀξέως φυλαξόμεθα. 7

12 „Καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ | τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν | εἰδέναι ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἴ | τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὢν ἔτι ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς | ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρους βουλεύσασθαί τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. 2 385

13 οὓς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε | τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἂν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόν|τας ὅτι ἐπιθυμίᾳ

μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ, | παρὰ γῆν ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι· τοῖς δὲ 2 *Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον ⟨τὸν⟩ πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμ|μάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελίας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.*

14 *„Καὶ σύ, ὦ πρύτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσήκειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφιζε καὶ γνώμας προτίθει αὖ|θις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τοῦ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν | βλάψῃ."*

15 *Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπεν· τῶν δὲ Ἀθηναίων πα|ριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρῄνουν καὶ τὰ* 386 *ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε* 2 *δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλ|λα διάφορος τὰ πολιτικὰ καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφε-*

Digitized by Google

λήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς 3
ἐπι|θυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν
ἐχρῆτο ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας·
ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν
οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος 4
τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαι-
|ταν καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ᾽ ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ
γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέ-
μιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντι τὰ
τοῦ πολέμου ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ
ἀχθεσθέντες καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες οὐ διὰ μακροῦ
ἔσφη|λαν τὴν πόλιν. τότε δ᾽ οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθη- 5
ναίοις παρῄνει τοιάδε.

„Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθηναῖοι, **16**
ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου
Νικίας καθήψατο), καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν
γὰρ | πέρι ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου
καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφε-
λίαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν 2
τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε
θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι,
διότι ἅρμα|τα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης
πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγε-
νόμην καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην.
νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου
καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει 3
χορηγίαις ἢ ἄλλῳ|τῳ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς
φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς
φαίνεται. καὶ οὐκ | ἄχρηστος ἥδ᾽ ἡ ἄνοια, ὃς ἂν τοῖς 387
ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν
ὠφελῇ, οὐδέ γε ἄδικον ἐφ᾽ ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ 4

Digitized by Google

ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω. 5 οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ' ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. 6 ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσιν.

17 „Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη ἔπεισε, καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ. 2 καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μεταγιγνώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμείκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς· 3 καὶ οὐδεὶς δι' αὐτὸ ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις

Digitized by Google

κατασκευαῖς, ὅ τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν
οἴεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λα|βὼν ἄλλην γῆν, 388
μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ 4
εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ
ἀκροᾶσθαι οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ
δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέ|γοιτο, προσχω-
ροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανό-
μεθα. καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομ- 5
ποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι
ὄντες ὅσους ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέ-
γιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν | τῷδε
τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ ἐξ ὧν 6
ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται
(βαρβάρους [τε] γὰρ πολλοὺς ἕξομεν οἳ Συρακοσίων
μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς), | καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπι-
κωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέ|ρες 7
ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὕσπερ νῦν φασι πολε-
μίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν καὶ προσέτι τὸν
Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ
ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ 8
νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς
ἡμᾶς ἐγένον|το, εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς
τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί
εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν· ὑπό-
λοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. | ὥστε τί 18
ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν ἢ πρὸς τοὺς
ἐκεῖ ξυμμάχους σκη|πτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεών,
ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν καὶ μὴ ἀντι-
τιθέναι ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο
ἀντιβοηθῶσι προσεθέμεθα αὐτούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ
ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς

Digitized by Google

ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὔ|τως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς 2
καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμενοι προθύμως
τοῖς αἰεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν ἐπικαλουμένοις, ἐπεί,
εἴ γε ἡσυχάζοιμεν πάντως ἢ φυλοκρινοῖμεν οἷς χρεὼν
βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς
ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προύχοντα
οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ
ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν | ἡμῖν τα- 3 389
μιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλὰ ἀνάγκη,
ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν,
τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων
αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρ|χοιμεν.
καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις
τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον
μεταλήψεσθε.

„Λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα 4
ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε
στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δό|ξομεν ὑπεριδόντες τὴν
ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι, καὶ
ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης τῷ
εἰκότι ἄρξωμεν, ἢ κακώσωμέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ
καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφα- 5
λές, καὶ μένειν, ἤν τι προχω|ρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες
παρέξουσιν· ναυκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων
Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγ- 6
μοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους
ἀποτρέψῃ, τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες
ἡμῶν ἅμα νέοι γεραιτέ|ροις βουλεύοντες ἐς τάδε ἦραν
αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν
τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ
ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ τό τε φαῦλον καὶ

τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ'
ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, | ἂν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαί
τε αὐτὴν περὶ αὑτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων
τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ
προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ
λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἕξειν. παράπαν τε 7
γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμο|να τάχιστ' ἄν μοι δοκεῖν
ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώ-
πων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν
ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως
πολιτεύωσιν."

Τοιαῦτα δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι **19**
ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεον-
τί|νων φυγάδων, οἳ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν **390**
ὁρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι,
πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ 2
ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ
ἂν ἔτι ἀπο|τρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν
ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν
αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

„Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡρμη- **20**
μένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλό-
μεθα, | ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω σημανῶ. ἐπὶ 2
γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι
μεγάλας καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὐδὲ δεομένας
μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς
ῥᾴω μετάστασιν χωροίη, οὔτ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμε-
τέραν εἰκότως | ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό τε
πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν 3
γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ
Λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά,

Digitized by Google

καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνά|μει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ 4
ὁπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι, τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔστι Σελινουντίοις· Συρακοσί|οις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προύχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

„Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φαύ- 21
λου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλό|μεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν· αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἢ 2
ὕστερον ἐπι|μεταπέμπεσθαι τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βου- 391
λευσαμένους. αὐτόθεν δὲ ⟨δεῖ⟩ παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ [οὐκ] εἰ τοῖς τῇδε| ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλὰ ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι 22
ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ | τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπι-

Digitized by Google

τήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ | αὐτόθεν σῖτον 15
ἐν ὁλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν καὶ
σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμένους
ἐμμίσθους, ἵνα, ἤν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα,
ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια (πολλὴ γὰρ οὖσα οὐ πάσης
ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι), τά τε | ἄλλα ὅσον δυνα- 20
τὸν ἑτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι, μά-
λιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ
παρ' Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, νομίσατε καὶ
λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι.

„Ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον 23
μόνον παρασκευα|σάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον 25
αὐτῶν τὸ ὁπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι,
μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ
καὶ διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις 2
καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ
ἡμέρᾳ ᾗ ἂν κατάσχωσιν | εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς ἢ 30
εἰδέναι ὅτι, ἢν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν.
ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον 3
εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι, χαλεπὸν
δὲ ἀνθρώπους ὄντας, ὅτι ἐλάχιστα | τῇ τύχῃ παρα- 392
δοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ
τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς [ἐκπλεῦσαι]. ταῦτα γὰρ τῇ τε 4
ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν τοῖς στρα-
τευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, | παρίημι 5
αὐτῷ τὴν ἀρχήν."

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθη- 24
ναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἤ,
εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ' ἂν οὕτως ἀσφα-
λῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ 2
οὐκ ἐξῃρέ|θησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, 10

Digitized by Google

πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο καὶ τοὐναντίον περιέστη
αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν
δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν 3
ὁμοίως ἐκπλεῦσαι, τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ
καταστρεψομένοις | ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν
μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης
πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθή-
σεσθαι, ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ
παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν
ὅθεν ἀίδιον μισθοφο|ρὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ τὴν ἄγαν 4
τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε,
δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ
πόλει ἡσυχίαν ἦγεν. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθη- 25
ναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι
προφασίζεσθαι οὐδὲ | διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναντίον ἁπάν-
των ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι
ψηφίσωνται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν 2
ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα
μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον
[ἢ] ἑκατὸν πλευστέα εἶναι αὐτῶν|[δ'] Ἀθηναίων, ⟨ὧν⟩
ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ
τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι, ὁπλίταις δὲ τοῖς
ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πεντακισχιλίων
μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσιν·
τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον | καὶ τοξοτῶν
τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδο|νητῶν καὶ ἤν 393
τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι ἑτοιμασάμενοι ἄξειν. ἀκού- 26
σαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας
εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς
πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ᾗ | ἂν αὐτοῖς δοκῇ
ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ 2

Digitized by Google

ἐγίγνετο, καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον καὶ
αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ
πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου
ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ | ἐς χρημά-
των ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥᾷον πάντα
ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει 27
τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον [ἡ τετρά-
γωνος ἐργασία] πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν
| ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσ-
ωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις 2
μηνύτροις δημοσίᾳ οὗτοί τε ἐζητοῦντο καὶ προσέτι ἐψη-
φίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενη-
μένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ
| ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβα- 3
νον· τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ
ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου κατα-
λύσεως γεγενῆσθαι. μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ 28
τινων καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν,
ἄλλων | δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ
νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ τὰ
μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὧν
καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβά- 2
νοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν
ὄντι σφίσι μὴ | αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι,
καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι,
ἐμεγάλυνον καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε
μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν
εἴη αὐτῶν ὅ τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες
τεκμήρια τὴν | ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ 394
δημοτικὴν παρα|νομίαν. ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς 29

Digitized by Google

τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν
κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν (ἤδη γὰρ καὶ
τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο), καὶ εἰ μὲν τούτων τι
εἴργαστο, δί|κην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. καὶ 2
ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀπο-
δέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι
σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν δια-
γνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. οἱ 3
δ' ἐχθροὶ δεδιό|τες τό τε στράτευμα μὴ εὔνουν ἔχῃ,
ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται, θερα-
πεύων ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον
καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον,
ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν
αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν | τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δὲ
κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος
διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν,
μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε
πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ **30**
| ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων
τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι καὶ τοῖς
πλοίοις καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο πρότερον
εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις
ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ'
Ἀθηναῖοι | καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν
Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν
τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος 2
ὅμιλος ἅπας ὡς εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ
ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι
προπέμποντες, | οἱ μὲν ἑταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ
υἱεῖς, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν,

Digitized by Google

τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυ-
μούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο.
καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κιν- 31
δύνων ἀλλήλους | ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ
δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ
ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων ⟨ἐν⟩ τῇ ὄψει
ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ | ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ
θέαν ἧκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν.
παρασκευὴ γὰρ αὕτη, ⟨ἡ⟩ πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς
πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῆς, πολυτελεστάτη δὴ καὶ
εὐπρεπεστάτη τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρό|νον ἐγένετο.
ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὁπλιτῶν καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ 2
Περικλέους καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτείδαιαν μετὰ Ἅγνωνος
οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν
Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις ἑκατὸν
καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα καὶ | ξύμμαχοι ἔτι
πολλοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμή- 3
θησαν καὶ παρασκευῇ φαύλῃ, οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς
χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ ἂν δέῃ,
καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθείς, τὸ μὲν ναυτικὸν
μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς | πόλεως
ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ
ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς
ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς
καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν ⟨δὲ⟩ τριηρ-
άρχων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ δι-
| δόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν [καὶ ταῖς ὑπηρε-
σίαις] καὶ τἆλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι
χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς
ἑκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα
προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις

Digitized by Google

τε | χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ 25
σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν.
ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ 4
τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας
ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξου-
σίας ἢ | ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλο- 30 5
γίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν καὶ
τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως ὅσα
τε ἤδη προυτετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς
ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν ἅ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ
τριήραρχος ἐς τὴν | ναῦν ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν 35
ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δη-
μοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον
ὡς ἐπὶ χρόνιον | στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις 396
ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα
ηὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ 6
στόλος οὐχ ἧσσον τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμ-
πρότητι περιβόητος | ἐγένετο ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς 5
ἐπῆσαν ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ
τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων
πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες 32
πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες
ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι | σιωπὴ ὑπεση- 10
μάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς
οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος
ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στρά-
τευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε
ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο | δὲ 2 15
καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ
εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσιν. παιανίσαντες δὲ
καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως

Digitized by Google

τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ | τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι.

3 Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν, ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν |τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρῄνει τοιάδε.

33 | „Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχή|σω κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σα|φέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς λέγειν. 397 2 Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ᾽ ὑμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας | ἐπιθυμίᾳ, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ τἆλλα ἕξειν. 3 ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ | ξύμπαντος ἀμελήσετε. 4 εἰ δέ τῳ καὶ πιστά, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τ᾽ ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ᾽ ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρὸς

Digitized by Google

τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον γὰρ
ἐθε|λήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν), καὶ ἢν ἄρα
ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται
ἀπώσωμεν (οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται
φοβοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβήσεται καὶ
οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι 5
ἢ Ἑλ|λήνων ἢ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπά-
ραντες κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούν-
των καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα γὰρ ὑπὸ δέους
ξυνίσταται), ἤν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν
ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν
περὶ σφί|σιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως κατα-
λείπουσιν. ὅπερ καὶ ['Αθηναῖοι] αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μή- 6
δου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς
ἐπὶ Ἀθήνας ᾔει ηὐξήθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον
τὸ τοιοῦτον ξυμβῆναι.

„Θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώ|μεθα 34
καὶ ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον
βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώ-
μεθα ποιεῖσθαι, ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν
πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν
Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίδα ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ | δέ-
χωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα 2
| ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, 398
ἀλλ' αἰεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς
ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες,
εἰ τάδε προήσονται, καὶ ἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι,
ἐθελήσειαν | ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς ἢ ἐξ ἑνός
γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δέ εἰσι μάλιστα τῶν
νῦν, βουληθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον
κέκτηνται, ὅθεν ὅ τε πόλεμος καὶ τἆλλα εὐπορεῖ. πέμ- 3

Digitized by Google

πωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον,
δεόμενοι δεῦ|ρο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πό-
λεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον 4
ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον ἥκιστ' ἂν ὀξέως
πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιῶται γὰρ εἰ ἐθέλοι-
μεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν,
καθελκύσαντες ἅπαν τὸ | ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν
μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ
ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ
περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν ἢ τοῦ ἐκεί-
νους περαιωθῆναι τὸν Ἰόνιον, μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλή-
ξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστή|σαιμεν ὅτι ὁρμώμεθα
μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς
Τάρας), τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ
πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆκος ἐν
τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη, βραδεῖά τε
καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτου|σα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυ- 5
τοῦντι ἁθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν
κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν, εἰ δὲ
μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα· οἱ
δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες
ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, | καὶ ἢ μένοντες πολιορ-
κοῖντο ἂν ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τήν τε ἄλλην παρα-
σκευὴν ἀπολείποιεν ἂν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν
βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστ' ἔγωγε 6
τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλῃομένους αὐτοὺς
οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, | ἀλλ' ἢ διαβουλευ-
σαμένους καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους | ὁπόσοι τ' ἐσμὲν 399
καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα,
ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν,
ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς

Digitized by Google

ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου καὶ | ἀσμένου ἂν πρό-
φασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη.
ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλέον· τῶν 7
δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἵσταν-
ται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι
προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται μᾶλλον πεφό|βηνται, ἰσο-
κινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν.
ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, δικαίως 8
κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθεί-
ρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ
ἀδοκήτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ | τοῦ ἀλη-
θοῦς δυνάμει.

„Πείθεσθε οὖν, μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, 9
εἰ δὲ μή, ὅτι τάχιστα τἆλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοι-
μάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν
τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ
δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλε|στάτας
νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν χρησιμώτατον
ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῷ
εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὔπω πάρεισιν."

Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπεν. τῶν δὲ 35
Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι
ἦσαν, | οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθη-
ναῖοι οὐδ' ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγεται, οἱ δέ, εἰ καὶ ἔλ-
θοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅ τι οὐκ ἂν μεῖζον
ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες ἐς
γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον
τῷ Ἑρμοκράτει καὶ | φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν 2
δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν
καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε
τοιάδε.

Digitized by Google

„Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτως 36 κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλ|θόντας, ἢ δειλός ἐστιν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δὲ | ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες 2 ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοι|νῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, ⟨αἳ⟩ οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ αἰεὶ τάδε κινοῦσι ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ ἢν εὖ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν 3 οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι | δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ 4 αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' | ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δή, 37 ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δὶς τοσαύτη | ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι· οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν ποριsθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρὰ Ἐγεσταίων, οὔθ' ὁπλίτας ἰσοπλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας (μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν | δεῦρο κομισθῆναι), τήν τε ἄλλην παρασκευήν, ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε ποριsθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν. ὥστε (παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω) μόλις ἂν μοι δο- 2

Digitized by Google

κοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὅμοροι οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, | οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἦ πού γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ (ξυστήσεται γάρ) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς, οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τό τε ξύμπαν οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς | ἡγοῦμαι· τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

„Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι 38
| γιγνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σῴζουσι, 401
καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν, οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' αἰεὶ ἐπίσταμαι 2
ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις | ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μή ποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν· ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' 3
αὐτὰ ἡ πόλις | ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς 4
ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περιιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς | μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων τοὺς [δὲ] τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζειν, μὴ μόνον αὐτοφώρους (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν), ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν δύνανται δ' οὔ (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προφυλα|ξάμενός τις προπείσεται), τοὺς δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ

Digitized by Google

διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔν|νομον. ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ ⟨τῶν⟩ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; φήσει τις δημο- 39 κρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας τὰ χρήματα | καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίους. ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα | ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κιν- 2 δύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μό|νον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντ' ἀφελομένη ἔχει· 402 ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν.

„Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, ὧν 40 ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, [ἢ ἀμα|θέστατοί ἐστε] ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν [ἧπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος] μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσε|σθε, κἂν τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς αἰσθανομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθη- 2 ναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς, καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ εἰ μή τι αὐτῶν

Digitized by Google

| ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴομαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δ' ἐφ' αὑτῆς σκοποῦσα τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα βουλομένους κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκού|ειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σῴζειν."

41 Τοιαῦτα δὲ Ἀθηναγόρας εἶπεν. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε. 2 „Διαβολὰς μὲν | οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον δρᾶν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. 3 καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ τε τὸ κοινὸν | κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται (τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν) καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομ|πῶν ἅμα ἔς τε κατασκοπὴν καὶ ἤν 403 τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη καὶ ὅ τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν."

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42 | Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύσεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα | μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἆλλα εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ

Digitized by Google

τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι· ἔπειτα δὲ προύπεμψαν 2 καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσομένας αἵτινες σφᾶς | τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσιν. 43 μετὰ δὲ ταῦτα τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν | πεντηκοντέροιν (τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων), ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίοις (καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν | καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀργείων πεντακόσιοι καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι), τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις (καὶ τούτων Κρῆ|τες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν), καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας. 44 τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει, τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιτα-|γωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ | τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ 404 ἑκατόν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερ|κύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. 2 καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι ηὐπόρησαν,

Digitized by Google

παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος | δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο
ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη 3
ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς | ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρὸς [τε] τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς
ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς 4
τὰ ἐν τῇ | Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη 45
| καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἠπίστουν. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς | ἐσεκόμιζον, τά τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστι, καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παρα- 46
γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι | τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριά-
κοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ 2
εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον

Digitized by Google

ἀντεκεκρού|κει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρα- 405
τεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μά-
λιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν αἰεὶ
ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ
παρὰ τῶν Ἐγε|σταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα.
οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ 3
πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν
κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν
τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθή-
ματα, φιάλας τε | καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην
κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀργυρᾶ πολλῷ πλείω
τὴν ὄψιν ἀπ᾽ ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο,
καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ
αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλ-
λέξαντες καὶ τὰ ἐκ | τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν
καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις
ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς 4
αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων
μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις
παρεῖχε, καὶ ἀφικό|μενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν
ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατη- 5
θέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν
ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολ-
λὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ
στρατηγοὶ πρὸς τὰ πα|ρόντα ἐβουλεύοντο.

Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα 47
πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ᾽ ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ
ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι
Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξή-
κοντα ναυσίν, ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν δι|δόναι
αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ

Digitized by Google

βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω, παραπλεύ-
σαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν
δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς
τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν
οἴκα|δε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ
Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ
πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ
οἰ|κεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆ- 406 48
ναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκ-
τους ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι
πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ
πειρᾶσθαι|καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ
τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖ-
τον καὶ στρατιὰν παρέχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσ-
σηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι
αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ
στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσε|σθαι), προσαγαγομένους δὲ τὰς
πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη
Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν
Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατ-
οικίζειν. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ 49
Συρακούσας καὶ πρὸς|τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην
ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τέ εἰσι καὶ μάλιστα
ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινό- 2
τατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ
γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους κἂν τῇ ὄψει κατα-
φρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι | δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως
ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, μάλιστ' ἂν σφεῖς περιγε-
νέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε
ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ
ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς

Digitized by Google

μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς | ἀγροῖς πολλοὺς 8 ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν, καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προσιέναι | καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσιν. ναύστα- 4 θμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφόρμησιν τὰ Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο αὐ|τὸς 50 τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους ποι|ησά- 407 μενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς 2 ξυμπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ | τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς 3 Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι), ἐκομίσθη|σαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον, ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς· δέκα δὲ τῶν νεῶν 4 προύπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν | προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας

Digitized by Google

Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη καὶ κατ- 5
εσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς | λιμένας καὶ τὰ περὶ
τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν,
ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενο- **51**
μένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι,
τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον, εἴ τι βού-
λονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ | τῶν
ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων οἱ στρα-
τιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην κακῶς ἔλαθον
διελόντες καὶ ἐσελθόντες ἠγόραζον [ἐς τὴν πόλιν]. τῶν **2**
δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες
ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενό-
με|νοι ὑπεξῆλθον οὐ πολλοί τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφί-
σαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ ἄλλο στρά-
τευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο **3**
πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ
στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο,
κα|τεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον. | ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς 408
ἔκ τε Καμαρίνης ὡς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἂν καὶ **52**
ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἁπάσῃ οὖν τῇ
στρατιᾷ παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας·
καὶ ὡς οὐδὲν ηὗρον ναυτικὸν πλη|ρούμενον, παρεκο-
μίζοντο αὖθις ἐπὶ Καμαρίνης καὶ σχόντες ἐς τὸν
αἰγιαλὸν ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες
σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι μιᾷ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων
δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι **2**
δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον· καὶ ἀπο|βάντες κατά τι τῆς
Συρακοσίας καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι καὶ τῶν Συρα-
κοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς
ἐσκεδασμένους διαφθειράντων ἀπεκομίσθησαν ἐς Κα-
τάνην.

Digitized by Google

Καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν 53
Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκι|βιάδην, ὡς κελεύσοντας
ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ'
ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν, τῶν ⟨μὲν⟩ μετ' αὐτοῦ
μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν
δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ 2
στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον | ζήτησιν ἐποιοῦντο
τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς
δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς, ἀλλὰ
πάντα ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώ-
πων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβά-
νοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶ|ναι βασα-
νίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν
τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον
διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισι- 3
στράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευ-
τῶσαν γενομένην καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν | καὶ
Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων,
ἐφοβεῖτο αἰεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανεν.

Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα δι' 54
ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον
διηγησάμενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς
|Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ
τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου 2
γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἵπ-
παρχος, | ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλὰ Ἱππίας πρε- 409
σβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἁρμοδίου
ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν,
μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὢν εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς δὲ 3
ὁ Ἁρμό|διος ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ
πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ δὲ ἐρωτι-

Digitized by Google

κῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύνα-
μιν μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτόν, ἐπιβουλεύει εὐθὺς
ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως κατάλυσιν τῇ τυραν-
νίδι. καὶ ἐν | τούτῳ ὁ Ἵππαρχος ὡς αὖθις πειράσας 4
οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν
ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ
τοῦτο δὴ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ 5
τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ'
ἀνεπιφθόνως κατε|στήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖ-
στον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθη-
ναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων
τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέ-
μους διέφερον καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα 6
αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις | νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν
καθ' ὅσον αἰεί τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς
ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαύσιον
Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ
τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα, ὃς
τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν | τῇ ἀγορᾷ ἄρχων
ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου. καὶ τῷ 7
μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος
Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος [τοῦ βωμοῦ] ἠφάνισε τοὐπί-
γραμμα· τοῦ δὲ ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν
ἀμυδροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

| μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ 55
ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν
τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνον φαίνον-
ται | τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὅ τε βωμὸς

Digitized by Google

σημαίνει καὶ ἡ στήλη ⟨ἡ⟩ περὶ τῆς τῶν τυράννων
ἀδικίας, ἡ ἐν | τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ 410
Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται,
Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ αὐτῷ ἐκ Μυρσίνης τῆς Καλλίου
τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν
πρεσβύτατον | πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ 2
πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπει-
κότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦ-
σαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱπ- 3
πίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος
μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν | ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν
καθίστατο· ἀλλὰ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν
πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ
τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς
ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον
ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ | ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ 4
πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς
τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν. τὸν δ' οὖν Ἁρ- 56
μόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο,
προυπηλάκισεν· ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ | κόρην ἐπαγγεί-
λαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν
λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν
εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου πολλῷ δὴ 2
μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο.
καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνε|πιθησομένους
τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ
μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο ἐν
ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψοντας
ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπα-
μύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους.
| ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες ἀσφαλείας 3

Digitized by Google

ἕνεκα· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ
ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε
ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς 57
ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ
καλουμένῳ | μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἕκαστα
ἐχρῆν τῆς | πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ 411
Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον
προῇσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι 2
διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσ-
οδος ὁ Ἱππίας), ἔδει|σαν καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί
τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα 3
οὖν σφᾶς καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον ἐβούλοντο
πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσασθαι, καὶ ὥσπερ
εἶχον ὥρμησαν ἔσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ
Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ | Λεωκόρειον καλούμενον. εὐθὺς
⟨δ'⟩ ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα
δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον
καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους 4
τὸ αὐτίκα διαφεύγει, ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος
τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον λη|φθεὶς οὐ ῥᾳδίως διετέθη·
Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος 58
δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον
ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, πρότερον ἢ
αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ
ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς | τὴν ξυμφορὰν ἐκέ-
λευσεν αὐτούς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ
ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν οἰόμενοί 2
τι ἐρεῖν αὐτόν, ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα
ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο καὶ εἴ τις
ηὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ | δό-
ρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ 59

Digitized by Google

δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ
ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ
καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλε- 2
πωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέ|στη, καὶ ὁ Ἱπ-
πίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολ-
λοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν
ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν
οἱ. Ἱππόκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαν- 3
τίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ με|τὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην,
Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς
μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνα|σθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα 412
ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
|ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων
παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων καὶ 4
παυσθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκ-
μεωνιδῶν τῶν φευγόντων ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε
| Σίγειον καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ
ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαρα-
θῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἤδη γέρων ὢν μετὰ Μή-
δων ἐστράτευσεν.

Ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων καὶ 60
| μιμνῃσκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλε-
πὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν
τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνω-
μοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς 2
αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ
ἀξιό|λογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν καὶ

Digitized by Google

οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν
μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμ-
βάνειν, ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ
ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος
εἴτε ἄρα | καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι εἴτε καὶ οὔ· ἐπ' ἀμ-
φότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε
οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔρ-
γον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέ- 3
δρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν
πόλιν τῆς παρούσης | ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέραν
γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας ἢ
ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' 4
ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ
δῆμος [ὁ τῶν Ἀθηναίων] ἄσμενος λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ
σαφὲς καὶ δεινὸν | ποιούμενοι πρότερον, εἰ τοὺς ἐπι- 415
βουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μη-
νυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ
κατηγορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιτιαθέντας κρίσεις
ποιήσαντες τοὺς μὲν ἀπέκτει|ναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν,
τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐπανεῖπον
ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες 5
ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο, ἡ μέντοι ἄλλη
πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο. περὶ δὲ τοῦ 61
Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν ἐχ|θρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν
ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμ-
βανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν,
πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ
τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ'
ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ | γάρ τις καὶ στρατιὰ 2
Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ-
τον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο μέχρι Ἰσθμοῦ

Digitized by Google

*προελθοῦσα πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες. ἐδόκει οὖν
ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ ξυνθή-
ματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ | αὐτοὶ κατὰ τὸ μή-
νυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πό-
λις. καί τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησείῳ
τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου* 3
*οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν
τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους | τῶν Ἀρ-
γείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε
παρέδοσαν τῷ Ἀργείων δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι.
πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην.* 4
*ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι,
πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς | τὴν Σικελίαν
ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν πέρι ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἴρητο* 5
*δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλ-
λαμβάνειν δὲ μή, θεραπεύοντες τό τε πρὸς τοὺς ἐν
τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ
θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας | καὶ Ἀρ-
γείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομί|ζοντες* 414
πεισθῆναι σφίσι ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν 6
*ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ
τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας·
καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο,
ἀλλ' | ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δεί-
σαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ* 7
*τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ
τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο
ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὢν οὐ πολὺ
| ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ
τῆς Θουρίας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον
κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.*

Digitized by Google

Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ 62
ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύ-
ματος | καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι ἐπὶ Σελι-
νοῦντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρή-
ματα εἰ δώσουσιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ
τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν
τὰ πρὸς Ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν 2
| Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον,
ἔσχον ἐς Ἱμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς
Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστίν· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο
αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν 3
Ὕκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μέν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέ-
|μιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες
τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις (παρεγένοντο γὰρ
αὐτῶν ἱππῆς), αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν
διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Κατάνην, αἱ δὲ
νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ 4
εὐθὺς | ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας καὶ
τἆλλα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν
ἐς τὸ στράτευμα· καὶ τἀνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐγέ-
νοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς 5
τῶν Σικελῶν τοὺς ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν
κελεύοντες | πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον
ἐπὶ Ὕβλαν τὴν Γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν καὶ οὐχ εἷλον.
καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

| Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον 415 63
οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ
Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ 2
γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ [τὴν] προσδο-
κίαν οἱ | Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν 3
ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ

Digitized by Google

ἐπειδὴ πλέοντές τε τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Σικελίας πολὺ
ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο καὶ πρὸς τὴν Ὕβλαν ἐλθόντες
καὶ πειράσαντες οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνη-
σαν καὶ ἠξίουν | τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φι-
λεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ
οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππῆς ⟨τε⟩ προσε- 3
λαύνοντες αἰεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ
στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ
ξυνοικήσοντες σφίσιν | αὐτοὶ μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ
ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.
ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βου- 64
λόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι
πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα
παραπλεύσαντες στρατόπε|δον καταλαμβάνειν ἐν ἐπιτη-
δείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες,
[καὶ] εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβά-
ζοιεν ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν (τοὺς γὰρ ἂν ψι-
λοὺς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς
ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ|παρόντων ἱππέων,
βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν
ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· ἐδίδασκον
δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ
καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες οἳ ξυνείποντο),
τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο | οἱ στρατηγοὶ μη-
χανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς 2
δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον
ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν
ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφη ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα
ἐγίγνωσκον καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι | ὑπολοίπους 416
ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους 3
αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βού-

Digitized by Google

λονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπὶ
τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς | παρὰ
σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ
στράτευμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσειν·
εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων
καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρα- 65
τηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα
θαρ|σεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι
[παρεσκευάσθαι] ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀν-
θρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυν-
θέμενοι ᾗ παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ αὐτοί
(ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι
τινὲς παρῆ|σαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρα-
κοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς
ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν ἐγγὺς ἦσαν,
πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ Συμαίθῳ
ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ./ οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο 2
αὐ|τοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν
τὸ ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσε-
ληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα,
ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἵ τε 3
Ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπι|εῖον
ὡς στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρα-
κοσίων πρῶτοι προσελάσαντες [ἐς] τῇ Κατάνῃ καὶ
αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέ-
ψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη
ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τούτῳ δ' 66
| οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ'
ἡσυχίαν καθῖσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον
καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο
καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἥκιστ' [ἂν] αὐτοὺς καὶ

Digitized by Google

ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία
|τε καὶ οἰκίαι εἶργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ
τὸ | κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατε- 417 2
νεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν παρά τε τὰς ναῦς σταύ-
ρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμά τε, ᾗ εὐεφο-
δώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις
διὰ τα|χέων ὤρθωσαν καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν
ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς 3
ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων
προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν
ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος
τῶν | Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δέ, ὡς οὐκ ἀντι-
προῄσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν
Ἐλωρίνην ὁδὸν ηὐλίσαντο.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρε- 67
σκευάζοντο ὡς ἐς μάχην καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δε|ξιὸν
μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ
τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ
μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν
ἦν, τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς
ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἴρη|το,
ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ μάλιστα, ἐφορῶντας
παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων
τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν 2
τοὺς μὲν ὁπλίτας πάντας ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας παν-
δημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν (ἐβοή-
θησαν | δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ
καὶ Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Κα-
μαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι καὶ τοξόται ὡς πεντή-
κοντα), τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ
ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ' αὐτοὺς

Digitized by Google

καὶ | τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προ- 30 8
τέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν
ἕκαστα καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

„Πολλῇ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, 68
οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τοιοῦτον ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρα-
|σκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἢ 35
καλῶς λεχθέντες λόγοι μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου.
| ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ 418 2
νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε
καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα
τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε
| ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, 5
καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς,
ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης
ἥσσω ἔχειν./ παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε 8
ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ
φιλίᾳ, ἥν|τινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐν- 10
αντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς
εὖ οἶδ' ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πα-
τρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ
ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς
πολλοὶ ἐπικεί|σονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας 15 4
μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως καὶ τὴν
παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησά-
μενοι τῶν πολεμίων."

Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε τὸ 69
| στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι 20
μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι, καί
τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν·
οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέ-
ριζον μέν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμείξειε

Digitized by Google

| καθίσταντο. οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ
τόλμῃ οὔτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις,
ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη
ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν
ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμε|νοι σφίσι
τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν καὶ διὰ τάχους
ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθὺς
ἀντεπῆσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε 2
λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο
καὶ τροπάς, οἵας εἰκὸς ψιλούς, ἀλλήλων | ἐποίουν· ἔπειτα
δὲ μάντεις τε σφάγια προύφερον τὰ νο|μιζόμενα καὶ 419
σαλπικταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις, οἱ δ' ἐχώ-
ρουν, Συρακόσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι 3
καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ
μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δ' ἐναντίων Ἀθη|ναῖοι μὲν
περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν
μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων
οἱ αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον
καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν
ἐπιδεῖν· τὸ δ' ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον | μὲν
περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι,
τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι
ἄλλο ξυγκαταστρεψάμενον ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται.
γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον 70
ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γε|νέσθαι
καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολύ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον
μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο
ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ
μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς
δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμέ|νους
παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώ- 2

νυμον κέρας τῶν Συρακοσίων καὶ μετ᾽ αὐτοὺς τῶν
Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήγνυτο ἤδη
καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν
κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι 3
| (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ
ἀήσσητοι εἶργον καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν,
εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολου-
θήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπανε-
χώρουν καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι 4
ἀθροι|σθέντες ἐς τὴν Ἐλωρίνην ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν
παρόντων ξυνταξάμενοι ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν
αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι
τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ
ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς 71
μὲν | τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς
ἑαυτῶν νε|κροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο 420
αὐτοῦ. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν
ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ
τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ
σφετέρων | τὰ ὀστᾶ ἀνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ
τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν πολεμίων
σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χειμών τε γὰρ 2
ἦν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὔπω ἐδόκει
δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ
τῶν Ἀθη|νῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρω-
σιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα
δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ᾽ Ἀθηναίων
ἔλθῃ, τῶν τε πόλεών τινας προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον
μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε
ἄλλα, καὶ | σῖτον καὶ ὅσων δέοι, παρασκευάσωνται, ὡς
ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

Digitized by Google

Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν 72
Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες· Συρακόσιοι δὲ
τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν
| ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρ- 2
μωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος
καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος
καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴα τῷ
γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν 3
οὐχ ἡσσῆ|σθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι
τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε
τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ, ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν
χειροτέχναις, ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι καὶ 4
[τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ] τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν
γὰρ πέντε καὶ δέκα | οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς), τῶν τε
πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε
στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ
παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν
ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ
μελέτῃ προσαναγκάζον|τες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν
σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχού-
σης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔρ|γα προσγενομένης· ἐπιδώσειν 421
γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετω-
μένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ πιστοῦ
τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρα- 5
τηγοὺς καὶ ὀλίγους καὶ | αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι
καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν ὅπῃ
ἂν ἐπίστωνται· οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλλον
ἂν στέγεσθαι καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως
παρασκευασθῆναι. καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες 73
ἐψηφίσαντό | τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτόν
τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτη καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσι-

Digitized by Google

μάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς, καὶ 2
ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις
ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ
τὸν πρὸς | Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι
ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαι-
μονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς
ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφελίαν ἄλλην
ἐπιπέμπωσιν.

Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων 74
| ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην.
καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτ'
ἀπήει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι
φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν
τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδὼς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄν-
δρας | διέφθειραν πρότερον καὶ τότε στασιάζοντες καὶ
ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθη-
ναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες 2
περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐχειμάζοντο καὶ
τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προυχώρει οὐδέν, ἀπελ-
θόντες ἐς Νάξον | καὶ ὅρια καὶ σταυρώματα περὶ τὸ
στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχείμαζον· καὶ τριήρη
ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας,
ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται.

Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι 75
πρός τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι,
τεῖχος | παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως
μὴ δι' | ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλ- 422
λωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον καὶ ἐν τῷ Ὀλυμ-
πιείῳ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προυσταύρωσαν παν-
ταχῇ ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες 2
ἐν τῇ Νάξῳ χειμά|ζοντας ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ

τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς
τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρή-
σαντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς 3
Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος
γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύε|σθαι, εἴ πως προσαγά-
γοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἦσαν γὰρ
ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι
μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε
τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς
Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, | προσχωρῶσι δ'
αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικο- 4
μένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἑρμοκράτους καὶ ἄλ-
λων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφή-
μου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγου γενομένου
τῶν Καμαριναίων βουλόμενος προδια|βάλλειν τοὺς Ἀθη-
ναίους ἔλεγε τοιάδε.

„Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὦ 76
Καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρε-
σβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν
λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν.
| ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυν- 2
θάνεσθε, διανοίᾳ δὲ ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν· καί μοι
δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ'
ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον τὰς μὲν
ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοι-
κίζειν, καὶ | Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ
ξυγγενὲς κήδεσθαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν
οἵδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ 3
ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται·
ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ
ὅσοι ἀπὸ σφῶν | ἦσαν ξύμμαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου

Digitized by Google

τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λιποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες | κατεστρέψαντο. 423 4 καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ | ἀξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ.

77 „Ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμύνοντες | σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ | Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς, ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. 2 ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος | τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διιστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοὺς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλ|λον τὸν πάσχοντα καθ' ἑαυτὸν δυστυχεῖν; 78 καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὒ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κιν-

Digitized by Google

δυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μα|χούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται, τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ | τέ τις 2 424 φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω), διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὑτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνά|μεως βούλησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὑτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς 3 τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένῳ καὶ | μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐθελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σῴζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, 4 ὁμόρους ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσον|τας, προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ, εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομένους, ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν, φαίνεσθαι. | ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὔθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὡρμήσθε.

„Δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς 79 τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις

ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ
| τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ
αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ' οἱ
Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδῆς Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους
ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ 2
ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως
σω|φρονοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν
φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλ-
λον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι.
ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν 3
παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γάρ, ἢν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάν-
τες, δεινή ἐστιν, | ἀλλ' ἤν, ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι,
τἀναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ | οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους 425
ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο,
ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥστε οὐχ ἀθρόους γε ὄντας 80
εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότε-
ρον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοπον|νήσου παρεσομένης
ὠφελίας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πο-
λέμια· καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμηθίαν δοκεῖν τῳ ἡμῖν
μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ ὡς
καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν. οὐ γὰρ 2
ἔργῳ ἴσον ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. | εἰ γὰρ δι'
ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας ὅ τε παθὼν σφαλήσεται καὶ
ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς
μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε
κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ
ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους τήν τε κοινὴν | ὠφελίαν
τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ
ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν.

„Ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδιδάσκειν 3
μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς οὔτε τοὺς

Digitized by Google

ἄλλους περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα | ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων αἰεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριῶν. καὶ εἰ κατα- 4 στρέψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆ|θλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα 5 ἀκινδύνως δουλείαν ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ | τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν."

Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν, ὁ δ' Εὔφημος ὁ 81 τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτὴς μετ' αὐτὸν τοιάδε.

„Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας 82 | ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν 2 οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες αἰεί ποτε | πολέμιοι τοῖς Δωριεῦσίν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ 426 οὕτως. ἡμεῖς γὰρ Ἴωνες ὄντες Πελοποννησίοις Δωριεῦσι, καὶ πλείοσιν οὖσι καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα [αὐτῶν] ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ 3 τὰ Μηδικὰ ναῦς κτη|σάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον, αὐτόνομοι δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομί|σαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα, καὶ ὡς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως καταστρε-

Digitized by Google

ψάμενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς
φασιν ὄντας ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον 4
γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς με|τὰ τοῦ Μήδου 15
καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι,
ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ αὐτοί
τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν 83
ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν
τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον πα|ρεσχόμεθα ἐς τοὺς 20
Ἕλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶν-
τες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοπον-
νησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς 2
ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν ἢ
ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ | τῶν ξυμπάντων 25
τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ
ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι.
καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε
παρόντες ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταὐτὰ ξυμφέροντα· ἀπο- 3
φαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι καὶ | ὑμεῖς 30
μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε, εἰδότες τοὺς
περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραυ-
τίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμ-
φέροντα πράσσοντας. τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρή- 4
καμεν διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἥκειν
| μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ 427
δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

„Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν 84
κηδόμεθα, γνοὺς ὅτι σῳζομένων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ
ἀσθε|νεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις ἧσσον ἂν 5
τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς
βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέ-
γιστα. δι' ὅπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικί- 2

Digitized by Google

ζειν, μὴ ὑπηκόους ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς
ἐν | Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφε-
τέρας ὅμοροι ὄντες τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσιν.
τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολε- 3
μίους, καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησι δουλω-
σαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἡμῖν
ἀπαράσκευος | ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ
ἐνθάδε καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα
αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν 85
ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅ τι ξυμφέρον οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι
μὴ πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ
καιροῦ γίγνεσθαι. | καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε,
οὐκ ἢν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ
διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν 2
δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι
χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους
νεῶν παροκωχῇ αὐτονόμους, | τοὺς δὲ πολλοὺς χρη-
μάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως
ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους,
διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον.
ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν καί, ὃ λέ- 3
γομεν, ἐς Συρακοσίους δέος κα|θίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ
ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστή-
σαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων
ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη
δέ, ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται
ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυ|στᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ'
οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν | μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν. 428
καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ 86
γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προ-
σείοντες φόβον ἤ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακο-

Digitized by Google

σίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐ|τοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν 2 οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ 3 μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενό|μενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων· οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν αἰεί τε ἐπιβουλεύουσι καί, ὅταν καιρὸν λάβω|σιν ἑκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους), καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας 4 καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ 5 ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρα|καλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι δὲ τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων αἰεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρα|κτον ἐάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν.

„Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε 87 διαβολαῖς ἀναπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑπο|πτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν 2 ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσ|σειν, διότι 429

Digitized by Google

καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ
πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι,
παρακληθέντες δὲ ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικασταὶ 3
γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων μήθ' ὡς σω|φρονισταί,
ὃ χαλεπὸν ἤδη, ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ' ὅσον δέ τι
ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ
αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομί-
σατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ πλείους
τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ | γὰρ πᾶς χωρίῳ, 4
κἂν ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι καὶ
ὁ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν
ἂν [τι] τυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δέ, εἰ ἥξο-
μεν, μὴ ἀδεεῖ εἶναι [κινδυνεύειν], ἀμφότεροι ἀναγκά-
ζονται ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὁ δ' ἀπραγμόνως σῴ-
|ζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ 5
ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, ἀλλ'
ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις,
ἀντὶ τοῦ αἰεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ ἀντεπιβου-
λεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε."

| Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι 88
ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν,
πλὴν καθ' ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δου-
λώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις αἰεὶ κατὰ τὸ ὅμορον
διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους
ἐγγὺς | ὄντας μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τό τε
πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν καὶ τὸ
λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις
μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ
παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι
νεῖμαι, ἐπει|δὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο,
λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βου- 2

Digitized by Google

λευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέ|σβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύον|το 3 430
ἐς τὸν πόλεμον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς 4
τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συ|ρακοσίων, οὐ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι καὶ πρότερον αἰεὶ ⟨αἱ⟩ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας 5
οἱ Ἀθη|ναῖοι στρατεύσαντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, φρουρούς τ' ἐσπεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκωλύοντο. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων αὖθις ἀνορ|θώσαντες διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς 6
Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέ|λευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθεῖα καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν 7
Συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰταλιώτας ἅμα | παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ

γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως
ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο,
λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς
βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορίνθιοι, εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ 8
πρῶ|τοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν
Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ
ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέ-
στερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς τὴν
Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς 9
Κορίνθου πρέ|σβεις παρῆσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ
Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων, περαιωθεὶς τότ'
εὐθὺς ἐπὶ πλοίου | φορτικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλ- 431
λήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν
Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμψάν-
των ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν
περὶ τῶν Μαντινικῶν | πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τούς τε Κορινθίους καὶ
τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεο-
μένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων
τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμ-
πειν ἐς Συρακούσας κωλύ|οντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθη-
ναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ
Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ
ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

„Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς 89
ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου
ἀκροά|σησθε. τῶν δὴ ἐμῶν προγόνων τὴν προξενίαν 2
ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων αὐτὸς ἐγὼ πάλιν
ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν
ἐκ Πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου
ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς

ἐχ|θροῖς δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτι-
μίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρός 3
τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα
ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις
καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι,
μετὰ τοῦ ἀλη|θοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω· ἢ εἴ τις,
διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνό-
μιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ 4
τυράννοις αἰεί ποτε διάφοροί ἐσμεν (πᾶν δὲ τὸ ἐναν-
τιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται), καὶ ἀπ'
ἐκείνου ξυμ|παρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλή-
θους. ἅμα δὲ καὶ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ
πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ 5
ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ
πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ
νῦν οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα | ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ
καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προύστημεν, 6
δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι | μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε 432
καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο
ξυνδιασῴζειν (ἐπεὶ δημοκρατίας γε καταγιγνώσκομεν
οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ
κἂν λοιδορήσαιμι· ἀλλὰ περὶ | ὁμολογουμένης ἀνοίας
οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο), καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν
οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσ-
καθημένων.

„Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· 90
περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί, εἴ τι | πλέον
οἶδα, ἐσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν 2
πρῶτον μέν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψό-
μενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα
καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσον-

Digitized by Google

τες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ | πλείω, 3
ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαν-
τες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν
τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι
καὶ Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν
βαρβάρων μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς | ταῖς ἡμε-
τέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας
ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορ-
κοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων
τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι ῥᾳδίως
ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ | τοῦ
ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, 4
ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσ-
γενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐν-
θένδε προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν 91
οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος ὡς
| διενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί,
ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δέ, εἰ μὴ
βοηθήσετε, οὐ περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται 2
γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες
ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο· Συρακόσιοι δὲ | μό-
νοι μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα
κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ
| παρασκευῇ ἀντίσχειν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθή- 433
σεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ Ἰτα- 3
λία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν
διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικε- 4
λίας τις | οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς 5
Πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρα-
τιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε οἵτινες
αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ

Digitized by Google

δ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα
Σπαρτιάτην ἄρ|χοντα, ὡς ἂν τούς τε παρόντας ξυν-
τάξῃ καὶ τοὺς μὴ 'θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ
οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον καὶ
οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδεέστερον προσίασιν. καὶ τὰ ἐνθάδε 5
χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακόσιοί τε
νομίζοντες ὑμᾶς ἐπι|μέλεσθαι μᾶλλον ἀντέχωσι καὶ
'Αθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμ-
πωσιν. τειχίζειν τε χρὴ Δεκέλειαν τῆς 'Αττικῆς, ὅπερ 6
'Αθηναῖοι μάλιστα αἰεὶ φοβοῦνται καὶ μόνου αὐτοῦ
νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βε-
βαιότατα δ' ἄν τις οὕτως | τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ,
ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς
πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα
ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φο-
βεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς 7
ἐναντίους κωλύσετε, πολ|λὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφα-
λαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ
πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἥξει·
καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσ-
όδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφε-
λοῦνται εὐθὺς ἀποστερήσονται, μά|λιστα δὲ τῆς ἀπὸ
τῶν ξυμμάχων προσόδου ἧσσον ἂν φορουμένης, οἳ τὰ
παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι
ὀλιγωρήσουσιν.

„Γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυ- 92
μότερον ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὥς γε
δυνατά (καὶ οὐχ ἁμαρτήσε|σθαι οἶμαι γνώμης) πάνυ
θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ | ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, 431
εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολίς ποτε
δοκῶν εἶναι, νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύ-

Digitized by Google

εσθαί μου ἐς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξε|λασάντων πονηρίας καὶ 3 οὐ τῆς ὑμετέρας, ἢν πείθησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ 4 ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' | ἐπὶ πατρίδα οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως ἐμοί τε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς | κίνδυνον 5 καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον ὡς, εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον, καὶ αὐτοὺς νῦν, | νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ | ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ, κατ' εὔνοιαν δὲ ἡγήσησθε."

Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαι- 93 μόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δὲ ἔτι καὶ περιορώμενοι, | πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι· ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας 2

προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν | Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρα- 435
κοσίοις ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφελία ἥξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ δύο μὲν 3
ναῦς τοὺς Κοριν|θίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος.

Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν 4
Ἀθη|ναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

|Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομένου 94
θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων [τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ], οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν | γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν τούς τε 2
ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἑλόντες αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδῄουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες | τισὶν οὐ πολλοῖς καὶ ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, 3

ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα, Σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῆσαν, πιμπράν|τες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κα- 4 τάνην καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν | ἵππων πορισθησομένων, καὶ 436 ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες 95 Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ |γενομένου ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν ὅμορον οὖσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιῶν δῆμος 2 ἐν τῷ αὐτῷ θέρει οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρ|χὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο 96 τούς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπο|λῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν | ἄλλῃ 2 γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανὲς πᾶν ἔσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελ- 3 θόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα <τὸν> παρὰ τὸν |Ἄνα-

Digitized by Google

που ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς
καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτη στρατηγοὶ ἄρτι παρειλη-
φότες τὴν ἀρχήν), ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ
ἑξακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον,
ὧν ἦρχε Διόμιλος, φυγὰς ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε
Ἐπιπολῶν | εἶεν φύλακες καί, ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ
ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς 97
νυκτός, ⟨ᾗ⟩ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο, [καὶ]
ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κα-
τάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς ἀπέχει
τῶν Ἐπιπολῶν | ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς
ἀποβιβάσαντες | ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορ- 437
μισάμενοι· ἔστι δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ
προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως
οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυ- 2
τικὸς στρατὸς τῶν | Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρω-
σάμενος τὸν ἰσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει
εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς καὶ φθάνει ἀναβὰς
κατὰ τὸν Εὐρύηλον πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομέ-
νους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι.
ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι ὡς | ἕκαστος τάχους εἶχε καὶ 3
οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι· στάδιοι δὲ πρὶν
προσμεῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ
ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς 4
τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ
Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν | ἐς τὴν
πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων
ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν 5
τε στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόν-
τες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστε-
ραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῇσαν αὐτοῖς, ἐπανα-

Digitized by Google

χωρήσαντες | φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν 20
ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ
Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι
ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀπο-
θήκη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε 98
Ἐγέστης ἱππῆς | τριακόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων 25
καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον
πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ'
Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο,
καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέ-
γησαν. καὶ κατα|στήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν 2 30
ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵναπερ καθε-
ζόμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν
τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας·
καὶ ἐπεξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ
περιορᾶν. καὶ ἤδη | ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ 3 35
τῶν Συρακοσίων στρα|τηγοὶ ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στρά- 438
τευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον,
ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς τῶν
ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον τοὺς Ἀθη-
ναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀπο|σκίδνασθαι μακροτέραν. 5
καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν καὶ οἱ 4
ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρα-
κοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τέ τινας
καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν.

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων 99
τὸ | πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους 10
καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον
καλούμενον, αἰεὶ ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ
τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀπο-
τείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους 2

Digitized by Google

τῶν στρα|τηγῶν ἐσηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ
πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν,
ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον
ἄξειν τὸ τεῖχος καί, εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίγνεσθαι,
καὶ ἅμα καί, ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντι-
πέμπειν αὐτοῖς τῆς | στρατιᾶς· καὶ φθάνειν ἂν τοῖς
σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους
δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς
τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφετέρας 3
πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθη-
ναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγον|τες, τάς τε ἐλάας ἐκκό-
πτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάν-
τες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου 4
περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ
Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ
γῆν δὲ ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ | ἐπιτήδεια ἐπή-
γοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει 100
ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχί-
σματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες,
φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομέ|νοις ῥᾷον μάχωνται, 439
καὶ ἅμα τὴν καθ' αὑτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ
μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ
οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ | ἐς τὴν πόλιν ὑπονο-
μηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ
τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς
ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀπο-
κεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυ-
λάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λο|γάδας καὶ
τῶν ψιλῶν τινας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προύταξαν
θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δὲ

Digitized by Google

ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυ|λίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· 2 *καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀρ|γείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν* 3 *τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.*

101

| Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ, καὶ ᾗπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ 2 *οἱ Συ|ρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὖθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς* 3 *ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦ|σιν αὖθις τῷ τῶν Συρακοσίων* 440 *σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν | καὶ διὰ τοῦ ἕλους, ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν*

Digitized by Google

τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον· καὶ 4
μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθη|ναῖοι· καὶ
τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς
τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν
ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλῄσασθαι τῆς
διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ
ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ | οἱ Συρα- 5
κόσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ
ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ
τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας
τῶν Ἀθηναίων. καὶ προσπεσόντων αὐτῶν ξυνεφοβήθη
καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ | ὁ Λάμαχος 6
παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ το-
ξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβών,
καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινὰ καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων
τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνῄσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ
ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συ|ρακόσιοι
εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ
ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἤδη καὶ
τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν.
ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον **102**
καταφυγόντες ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐ|τοί τε
πάλιν ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ
σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ
τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἐρῆμον
αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν 2
αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐ|τὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας
διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ ἐν αὐ|τῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολε- 441
λειμμένος· τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ
τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας
ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίᾳ ἀν-

Digitized by Google

δρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. | καὶ ξυνέβη οὕτως· 3
οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ,
ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον
βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων
τοὺς ἐκεῖ ἐπανήει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς
Θάψου, ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν | μέγαν λιμένα.
ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῇσαν καὶ ἡ ξύμ- 4
πασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομί-
σαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως
ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τει-
χισμόν.

| Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν 108
καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρα-
κοσίοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτοὶ ἐκομίσαντο.
καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος,
καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν
καὶ τοῦ | κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς
θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ' ἐπι- 2
τήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν.
ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθη-
ναίοις, οἳ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρση-
νίας νῆες πεν|τηκόντεροι τρεῖς. καὶ τἆλλα προυχώρει
αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ Συρακόσιοι πολέμῳ 3
μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ
ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφελία οὐδεμία ἧκε, τοὺς δὲ
λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ
πρὸς τὸν Νι|κίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου
τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγί- 4
γνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον
ἢ πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ
πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν

Digitized by Google

ὑπὸ τῶν | παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατη|γούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν 442, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ 104 ἀπὸ | τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν | εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρα|κιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τά- 2 ραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἁρ|πασθεὶς ὑπ' ἀνέμου [κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον], ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας 3 πυ|θόμενος αὐτὸν προσπλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πω ἐποιεῖτο.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους 105

Digitized by Google

| καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοί τε καὶ
οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ
Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ
τὰς σπονδὰς φανερώτατα τὰς πρὸς Λακεδαιμονί|ους 443
αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύ- 2
λου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς
τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε Ἀργείων καὶ Μαν-
τινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόν-
των | ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακω-
νικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν
οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ
Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν
Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς,
καὶ τοῖς | Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον
τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν.
ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους 3
ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβα-
λόντες ἐς τὴν Φλειασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ
ἀπέκτεινάν τι|νας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ζ.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί | εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ

Digitized by Google

ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ἐν δεξιᾷ λαβόν-
τες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ'
ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες καὶ αὐτούς
τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν
πεί|θωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσιν. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ 2
τῆς Ἱμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσά-
ρων νεῶν οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας
ὅμως, πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι, ἀπ-
έστειλεν. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦν-
ται διὰ τοῦ | πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ
ἀφικνοῦνται | ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τούς τε Ἱμε- 444 8
ραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι καὶ
τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ
εἶχον ὅπλα παρασχεῖν (τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν
Ἱμέρᾳ), καὶ τοὺς | Σελινουντίους πέμψαντες ἐκέλευον
ἀπαντᾶν στρατιᾷ ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τιν' αὐτοῖς 4
ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ
τῶν Σικελῶν τινες, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχω-
ρεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος,
ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν | βασιλεύων τινῶν καὶ ὢν οὐκ
ἀδύνατος τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν, καὶ τοῦ Γυλίππου
ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ 5
μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ
ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα,
Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ | ψιλοὺς ξυναμφοτέρους
χιλίους καὶ ἱππέας ἑκατὸν καὶ Σελινουντίων τέ τινας
ψιλοὺς καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν τε
ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας.
οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν 2
ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν | καὶ Γογγύλος, εἷς τῶν
Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς

Digitized by Google

πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ
πρὸ Γυλίππου· καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς 2
τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν διεκώλυσέ τε καὶ
παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές | τε ἄλλαι ἔτι προσ- 25
πλέουσι καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων
ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώ- 3
σθησάν τε καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς
ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς ὄντα
ἠσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Ἰετὰς τότε τεῖχος ἐν τῇ
| παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλὼν καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς 30
μάχην ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ 4
τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον,
ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν
Ἀθη|ναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ 445
ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς Ἀθη-
ναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ
βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ᾽ ἔτι ᾠκοδό-
μουν. | τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον 5
ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι
τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ
καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν
Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.

| Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ 3
τῶν Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων ἐθορυβήθησαν μὲν 10
τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ θέμενος τὰ ὅπλα
ἐγγὺς κήρυκα προσπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται
ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πέντε ἡμερῶν λαβόντες τὰ
σφέ|τερα αὐτῶν, ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ ἐν 15 2
ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέ-
πεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις
ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς Συρακο- 3

Digitized by Google

σίους ταρασσομένους καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους,
ἐπανῆγε | τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον.
καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσύχαζε
πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ
προσιόντας αὐτούς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν
ἄκραν τὴν Τεμενῖτιν καλουμένην καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο.
τῇ | δ' ὑστεραίᾳ ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρα- 4
τιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως
μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ
φρούριον τὸ Λάβδαλον αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν
αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς
Ἀθηναίοις τὸ χω|ρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ
ἁλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐφορ-
μοῦσα τῷ λιμένι.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ 4
ξύμ|μαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι 446
ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθη-
ναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν
ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀνεβεβήκεσαν ἤδη 2
| ἄνω τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ
Γύλιππος (ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους
ἀσθενές) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπῄει πρὸς
αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) 3
ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπῇσαν· ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος
ἀπήγαγε τοὺς σφε|τέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ
αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ μὲν ταύτῃ
ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ
ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι
φρουρεῖν.

Τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημύριον καλούμενον 4
τει|χίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ

Digitized by Google

προύχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ,
καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾴων αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν
ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι
τῷ τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ
νῦν | ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσε-
σθαι, ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλ-
λον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς
σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα.
διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχισε τρία 5
φρούρια· καὶ ἐν | αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο
καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ ταχεῖαι
νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε 6
πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώ-
μενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε
ἐξέλθοιεν οἱ ναῦ|ται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν Συρακο-
σίων κρατούντων τῆς γῆς διεφθείροντο. τρίτον γὰρ
μέρος τῶν ἱππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ
Πλημυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν
τῷ Ὀλυμπιείῳ | πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ 447 7
καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ
Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς,
αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προσ-
βολὴν τῆς Σικελίας ναυ|λοχεῖν αὐτάς.

5 Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπι-
πολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι
προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων
αἰεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς
ξυμ|μάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ 2
δὲ ἔδοξε τῷ Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου·
καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμά-
των, ᾗ τῆς ἵππου τῶν Συρακοσίων οὐδεμία χρῆσις ἦν.

Digitized by Google

καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων 3
καὶ νε|κροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων καὶ τῶν Ἀθη-
ναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας
τὸ στράτευμα οὐκ ἔφη τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ' ἑαυ-
τοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν
ὠφελίαν τῇ τάξει, ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας,
ἀφελέσθαι· νῦν | οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι 4
οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασ-
σον ἕξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον, εἰ μὴ
ἀξιώσουσι Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δωριῆς Ἰώνων
καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες
ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς | χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ 6
καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι νομίζοντες, καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν
μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν
παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος (ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ
παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ | τείχους τελευτὴν
ἡ ἐκείνων τείχισις, καὶ εἰ παρέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει
αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχε-
σθαι), ἀντεπῆσαν οὖν τοῖς Συρα|κοσίοις. καὶ ὁ Γύ- 448 2
λιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ
πρότερον προαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἱππέας
καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων
κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν | ἀμφοτέρων αἱ
ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππῆς ἐν τῇ 3
μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ'
αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στρά-
τευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατηράχθη ἐς τὰ
τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν | παροικο- 4
δομήσαντες καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκο-
δομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν,

Digitized by Google

ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ
κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

Μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμ- 7
|πρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι
δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν (ἦρχε
δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος), καὶ ξυνετείχισαν τὸ
λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις [μέχρι] τοῦ ἐγκαρσίου τείχους.
καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν 2
τε | ᾤχετο καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν
πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν
ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις 3
τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαί-
μονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι
περαιω|θῇ τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως
ὁπωσοῦν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμετα-
πεμπομένων. οἵ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ 4
ἀνεπειρῶντο ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες, καὶ ἐς τἆλλα
πολὺ ἐπέρρωντο.

Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὁρῶν | καθ' 8
ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ
τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας
ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν
γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν | δεινοῖς
τε εἶναι καί, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν
ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι
σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ 2
τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γε|νόμενοι
ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγ-
γείλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μά-
λιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφα-
νισθεῖσαν μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι

Digitized by Google

περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες ὡς 3 | ἐπέστειλε τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἤδη ἔχων ἢ δι' ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμέλετο.

9 Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμ|φίπολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα τοῦτο.

10 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο | αὐτοῖς εἶπον καὶ εἴ τίς τι ἐπηρώτα ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

11 „Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧσ|σον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. 2 κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἔκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων | ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βια|σθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. 450 3 νῦν νῦν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν (οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι ἀπανηλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν | τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ), οἱ δὲ 5 παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι

ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς, ἢν μή τις τὸ παρατείχισμα
τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε 4
πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς μᾶλλον,
ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο | πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας
ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δὲ 12
καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλλην στρατιάν,
καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται, τὰς
μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,
ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πε|ζὴν καὶ ναυτικοῦ παρα-
σκευήν, ἢν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ 2
πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν
καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ 3
ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ
ναυτικὸν ἡμῶν, ἧπερ κἀκεῖνοι πυν|θάνονται, τὸ μὲν
πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν
πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἵ τε νῆες διάβροχοι,
τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώ-
ματα ἔφθαρται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελ- 4
κύσαντας διαψῦξαι διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ | πλήθει
καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας αἰεὶ προσ-
δοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. φανεραὶ δέ εἰσιν 5
ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις καὶ
ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ
ἐφορμοῦσιν ἄλλοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας 13
νεῶν | μόλις τοῦτο ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις,
ὥσπερ νῦν, πάσαις φυλάσσειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν
τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν,
παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζό-
μενοι. τὰ δὲ | πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν 2 451
καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν [τῶν] μὲν διὰ
φρυγανισμὸν καὶ ἁρπαγὴν καὶ ὑδρείαν μακρὰν ὑπὸ

Digitized by Google

τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ
ἐς ἀντίπαλα καθεστή|καμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι
οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες εὐθὺς κατὰ τὰς πόλεις
ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον
ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖ-
σθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα
ἀπὸ τῶν πολεμίων | ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ'
αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι
δύνανται (πολλὴ δ' ἡ Σικελία), εἰσὶ δ' οἳ καὶ αὐτοῦ
ἐμπορευόμενοι ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ
σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ
ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. | ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι 14
βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ
ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν.
τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι 2
ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ (χαλεπαὶ γὰρ αἱ
ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) | καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρω-
σόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν
ὑπάρχει, ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν τά τε
ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὖσαι
πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ 3
προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς | πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα
ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν καὶ
ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι,
διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων
ἡμῶν [ὁ πόλεμος].

„Τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπι- 4
|στέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς
εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις
ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν,
|αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ 452

Digitized by Google

ὁμοῖον ἐκβῇ, ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶ-
σαι. καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον καὶ 15
τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν
γεγενημέ|νων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ ἥ
Σικελία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου
ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύσασθε ἤδη
ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων,
ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν
μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμ|πειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν, καὶ
χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός
εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ' ὑμῶν 2
ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτ' ἐρρώμην πολλὰ ἐν
ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα
τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ | μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν
πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων,
τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ',
ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς,
ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται."

|Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ 16
δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ
παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι ξυνάρ-
χοντες αἱρεθέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο
προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ
μόνος ἐν ἀσθε|νείᾳ ταλαιπωροίη· στρατιὰν δὲ ἄλλην
ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν Ἀθη-
ναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ
ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένη τε τὸν Ἀλκι-
σθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν 2
μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου | τροπὰς τὰς χειμε-
ρινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν,
ἄγοντα εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα

Digitized by Google

ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια
αὐτῶν ἔσται. ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρε|σκευά- 17 453
ζετο τὸν ἔκπλουν ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος, στρα-
τιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμάχους καὶ χρήματα
αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι 2
δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι
ναῦς, | ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ
τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ 3
γὰρ Κορίνθιοι, ὡς αὐτοῖς οἱ πρέσβεις ἧκον καὶ τὰ ἐν
τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον
καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι,
πολλῷ μᾶλλον | ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευά-
ζοντο αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν
καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι
τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι 4
πέντε καὶ εἴκοσι ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀπο-
πειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ | Ναυπάκτῳ φυλακήν, καὶ
τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθη-
ναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν
τῶν τριήρων τὴν φυλακὴν ποιούμενοι.

Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν 18
|οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε προυδέδοκτο αὐτοῖς καὶ
τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ
ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς
τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ.
καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέ-
λειαν τειχί|ζειν καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα 2
δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς
Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας,
πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσε-
σθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο

Digitized by Google

αὐτούς· ἐν | γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ
παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι τε ἐς Πλάταιαν ἦλ-
θον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς καί, εἰρημένον ἐν ταῖς πρό-
τερον ξυνθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας ἐθέλωσι
διδόναι, αὐτοὶ οὐχ | ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων 454
τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε
ἐνόμιζον καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμ-
φορὰν καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ 2
οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα | ναυσὶν ἐξ Ἄργους ὁρμώ-
μενοι Ἐπιδαύρου τέ τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄω-
σαν καὶ ἐκ Πύλου ἅμα ἐλῃστεύοντο, καὶ ὁσάκις
περί του διαφοραὶ γένοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς
ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακε-
δαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν, τότε δὴ οἱ Λα|κε-
δαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ καὶ σφίσι
πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ
περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν 4
τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς
ξυμμάχους καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν
ἐπιτει|χισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀπο-
πέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν αὐτοί τε ἐπό-
ριζον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

|Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου πρῴ- 19
τατα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν
Ἀττικὴν ἐσέβαλον· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακε-
δαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ
περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον,
κατὰ | πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέ- 2
λεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι

Digitized by Google

καὶ ἑκατόν, παραπλήσιον δὲ [οὐ πολλῷ πλέον] καὶ
ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας
τοῖς κρατίστοις [ἐς τὸ κακουργεῖν] ᾠκοδομεῖτο τὸ
τεῖχος, ἐπι|φανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως.
καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμ- 3
μαχοι ἐτείχιζον· οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον
περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον | ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας 455
ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἱλώτων
ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ τῶν νεοδαμώδων,
ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁπλίτας καὶ Ἔκκριτον Σπαρ-
τιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ | τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν
ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων Θηβαῖοι καὶ Ἡγήσανδρος
Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρῶτοι ὁρμήσαντες 4
ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀφεῖ-
σαν· μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον
πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν | ἐξ αὐτῆς Κορίνθου,
τοὺς δὲ προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, [καὶ] ἄρχοντα
Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες ἀπέπεμψαν. ἀπέ-
στειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς
Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε 5
καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ | τοῦ χειμῶνος πληρω-
θεῖσαι ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσι Ἀττι-
καῖς, ἕωσπερ αὐτοῖς οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς
Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρῶτον
ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας
μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριή|ρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμα Δεκελείας τῷ 20
τειχισμῷ καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου περί τε Πελο-
πόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν
Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ᾧ εἴρητο καὶ ἐς Ἄργος ἀφι-
|κομένῳ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων [τε]

Digitized by Google

ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένη ἐς τὴν 2
Σικελίαν, ὥσπερ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἑξήκοντα μὲν
ναυσὶν Ἀθηναίων καὶ πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ ἐκ
καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιω-
τῶν | ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρή-
σασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ
ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαν-
τες. εἴρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα
περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ 3
ὁ μὲν | Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν προσπλεύσας τοῦ 456
στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελέλειπτο περιέμενε καὶ τὸν
Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους παραλαβεῖν.

Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου 21
| τοῦ ἦρος καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας,
ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἑκαστα-
χόθεν πλείστην ἐδύνατο. καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακο- 2
σίους ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας
καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐλπίζειν γὰρ | ἀπ'
αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον
κατεργάσεσθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ 3
ἥκιστα [τοῦ] ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν
ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀΐδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπει-
ρώ|τας μᾶλλον τῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέν-
τας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας
τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας
χαλεπωτάτους αὐτοῖς φαίνεσθαι· ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς
πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ
θρά|σει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι, καὶ σφᾶς ἂν
τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρα- 4
κοσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως

Digitized by Google

πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον τι, διὰ
τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν, περιεσομένους ἢ
Ἀθηναίους τῇ | ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν
βλάψοντας· ἰέναι οὖν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ
καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε 5
Γυλίππου καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου
πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς
ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιπ|πος, ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τὸ 22
ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν
τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημυρίῳ τείχεσι
κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν, αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρα-
κοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήμα|τος πέντε μὲν καὶ τριά- 457
κοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε
καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ
νεώριον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς
τὰς ἐντὸς προσμεῖξαι καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ | Πλημυρίῳ,
ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' 2
Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς
ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριά-
κοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι
ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ | τὰς ἐκ
τοῦ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στό-
ματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον
ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ, οἱ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι
τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ κωλύειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιπ- 23
πος, τῶν ἐν τῷ Πλημυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν | θά-
λασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην
προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως
τοῖς τείχεσι, καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα
δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυ-
λάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. | καὶ 2

Digitized by Google

ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι,
ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον,
ἐξεκομίζοντο ἐς τὸ στρατόπεδον· τῶν γὰρ Συρακοσίων
ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυ-
μαχίᾳ ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώ-
κοντο· ἐπει|δὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν
τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι,
καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ 3
τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμα-
χοῦσαι βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐδενὶ
κόσμῳ ἐσέπλεον καὶ ταρα|χθεῖσαι περὶ ἀλλήλας παρέ-
δοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ
ἔτρεψαν καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ
λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέ- 4
δυσαν καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν,
πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν, οὓς ἐζώγρησαν· | τῶν δὲ 458
σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια
ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων καὶ τροπαῖον ἐν τῷ
νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημυρίου, ἀνεχώ-
ρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

|Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως 24
ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημυρίῳ τείχη εἶχον καὶ
τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν
δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ
δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν 2
τῶν | τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν
πολλοί, καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω· ὥστε
γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι
πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ
δὲ καὶ τῶν τριηράρχων, ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα
τριήρων καὶ τἆλ|λα σκεύη ἐγκατελήφθη καὶ τριήρεις

Digitized by Google

ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον 3
ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημυ-
ρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν
τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων (οἱ γὰρ Συρακόσιοι
ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες | ἐκώλυον καὶ διὰ μάχης
ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί), ἔς τε τὰ ἄλλα κατά-
πληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ 25
Συρακόσιοι καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακόσιον
ἄρχον|τα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο,
πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τά τε σφέτερα φράσουσιν
ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον
ἐποτρυνοῦσι γίγνεσθαι· αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν
Ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυνθανόμενοι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις
γέμοντα χρη|μάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων 2
ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν καὶ ξύλα ναυπηγή-
σιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις
ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ 3
ὁρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ
Πελοποννήσου | ἄγουσα Θεσπιῶν ὁπλίτας· καὶ ἀναλα- 459 4
βόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλεον
ἐπ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι
ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβά-
νουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, | τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυνήθησαν,
ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας.

Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς 5
ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν
νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ
νῆες | ἐντὸς ὁρμοῖεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ
βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυ- 6
ριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους

Digitized by Google

ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκάτων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς καὶ ἀνέκλων καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέ|πριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον· οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύ- 7
φιος· ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν, | ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ 8
καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ | ἀντιτεταγμένων, ἐμηχανῶντο καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο.

Ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακό- 9
σιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημυρίου λῆψιν καὶ τῆς ναυ|μαχίας πέρι ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν, τά τε ἄλλα δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσ|δοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ καί, ἢν 460
φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

|Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στρά- 26
τευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας ἐπὶ τὰς | ναῦς ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν 2

Digitized by Google

*τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόν-
τες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα
τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄω-
σαν καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε
| Εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ
ἅμα λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν
ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς ἐπειδὴ ξυγ- 3
κατέλαβε τὸ χωρίον παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως
καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν
Σικελίαν | πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς
περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε καὶ καταλιπὼν
φυλακὴν αὐτοῦ ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς
τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.*

Ἀφίκοντο δὲ καὶ τῶν Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων 27
*τοῦ | Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ
αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ
Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι,* 2
*ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν
ἦλθον ἐς Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν
ἐκ τῆς Δε|κελείας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο·
δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ* 3
*γὰρ ἡ Δεκέλεια τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς
ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς
ἀπὸ τῶν | πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ* 461
*χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους καὶ
ἐν τοῖς πρῶτον χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων
φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βρα-* 4
χεῖαι γιγνό|μεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς 5
*γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθη-
μένων, καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ
ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν*

Digitized by Google

καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ
τῶν Λακεδαιμο|νίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν
πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο.
τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο καὶ ἀνδραπόδων 5
πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ
μέρος χειροτέχναι, πρόβατά τε πάντα ἀπολώλει καὶ
ὑποζύγια· | ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱπ-
πέων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων
καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο
ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ
δ' ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ 28
τῆς Εὐ|βοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆν διὰ
τῆς Δεκελείας θάσσων οὖσα, περὶ Σούνιον κατὰ θά-
λασσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν δὲ πάντων ὁμοίως
ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι
φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέ- 2
ραν κατὰ δια|δοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ
νύκτα καὶ ξύμπαντες πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ'
ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους
καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπί- 3
εζεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονικίαν
καθέστασαν τοιαύ|την ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν
ἄν τις ἀκούσας, τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπι-
τειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ
Σικελίας, ἀλλ' ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντι-
πολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν | ἐλάσσω αὐτήν γε καθ' αὑτὴν 462
τῆς τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον
ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσοι
κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ δύο,
οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρό|νον ἐνόμιζον 5
περιοίσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς

Digitized by Google

τὴν χώραν, ὥστε ἔτει ἑβδόμῳ καὶ δεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελο-
|ποννήσου. δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ 4
βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι, καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζον|τες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι· αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρίν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν, αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

Τοὺς οὖν Θρᾷκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαν- 29
|τας, διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διειτρέφει καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἤν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ 2
ἔς τε τὴν | Ταναγραίαν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν.
καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίζετο 3
(ἀπέχει δὲ τῆς | Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους), ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο οὔσῃ οὐ μεγάλῃ, καὶ αἱρεῖ ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπι|θέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς 463
ὄντος καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ᾠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγ-

Digitized by Google

μένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν 4
τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρ|θουν, καὶ τοὺς ἀν-
θρώπους ἐφόνευον φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε
νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν,
καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ
ὑποζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος
τὸ τῶν Θρᾳκῶν ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρ|βαρικοῦ,
ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστιν. καὶ τότε ἄλλη 5
τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέ-
θρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ
μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυ-
θότες, κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει | πάσῃ
οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν
αὕτη καὶ δεινή. οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, **30**
καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ
πολὺ τήν τε λείαν ἀφείλοντο καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες
καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον [καὶ τὴν θάλασ|σαν],
οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα ἃ ἤγαγεν ὥρμει. καὶ ἀποκτεί- 2
νουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε
ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἑώρων
τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοξεύματος τὰ πλοῖα·
ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες
| πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέ-
κειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ
τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν
τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει
αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμ-
παντες τῶν | Θρᾳκῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ
τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ 3
τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν ἐς
εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ καὶ Θη-

βαίων τῶν βοιωταρχῶν | Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκα- 464
λησσίων μέρος τι ἀπανηλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκα- 4
λησσὸν πάθει χρησαμένην οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῶν
κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ τοιαῦτα
ξυνέβη.

| Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας 31
μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν
ἐν Φειᾷ τῇ Ἠλείων, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν
Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει,
οἱ δ᾽ ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λα|βόντες ἄλλην
ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς 2
τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὁπλίτας τε παρέλαβε
καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο,
καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη,
ἐς Ἀλύζειάν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ | αὐτοὶ εἶχον. ὄντι 3
δ᾽ αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς
Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα
ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ ἀγγέλλει τά τε
ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ Πλημμύ-
ριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖ|ται δὲ 4
καὶ Κόνων παρ᾽ αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλ-
λων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ
σφίσιν ἀνθορμοῦσαι οὔτε καταλύουσι [τὸν πόλεμον]
ναυμαχεῖν τε μέλλουσιν· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς
ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι
τὰς | ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμα-
χεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης 5
καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας [ἀφ᾽ ὧν
αὐτοὶ εἶχον] ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ·
αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμά-
ζοντο, Εὐρυ|μέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας καὶ

Digitized by Google

πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη), Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν | Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ 465 *ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.*

Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ 32 *Πλημυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ | ἔπεισάν τε καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, Κεντόριπάς τε καὶ Ἁλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφρήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι δι|ελθεῖν· ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν οἱ Σικελοί,* 2 *καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ ποιησάμενοι ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους | μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας, ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας.*

καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦν- 33 *ται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ | ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι ναυτικόν τε, ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν* 2 *γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία πλὴν Ἀκραγαντίνων (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν), οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους | μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν.*

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικε- 3 *λοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθη-*

Digitized by Google

ναίοις ἐπιχειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης | ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τε τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν· καὶ ὁρμηθέντες αὐτό- 4 θεν κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τέ τινας τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκα|τὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς 466 ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτᾳ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχετο αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ 5 τοὺς Με|ταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· καὶ βουλόμενοι τὴν 6 στρατιὰν αὐτόθι | πᾶσαν ἀθροίσαντες εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα καί, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσί, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

| Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον 34 τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, αἵπερ τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶ|ναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρ- 2 μουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἐπὶ ταῖς

Digitized by Google

ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, | αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ
εἶχον ἐμφάρξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης
Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριά- 3
κοντα ναυσὶ καὶ τρισίν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέ-
πλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον 4
ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, | ἐπεὶ
καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ
ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις.
καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, 5
τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ
δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι
καὶ ἀναρ|ραγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων
νεῶν | ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. 467
ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκα- 6
τέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατη-
σάντων τῶν Ἀθηναίων διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν
αὐτῶν ἐς τὸ | πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων
οὐκέτι ἐπαναγωγήν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ
δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν·
οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ
ναυμαχοῦντες καὶ διεσῴζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία
κατέδυ ναῦς. | ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς 7
τὴν Ναύπακτον οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν
ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους
ἐποίησαν καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι δι'
ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγή-
σαντο κρατεῖν, εἰ μὴ | πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθη-
ναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι, εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀπο- 8
πλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ
διαλυθέντος οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ
ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν

Digitized by Google

ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, ὡς εἴκοσι | σταδίους. καὶ ἡ μὲν
ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.
Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρα- 35
τεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις
μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς
παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ
| τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει
ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο 2
ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ ποταμῷ καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται προσ-
πέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ
τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλί-
|σαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου·
καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστε-
ραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς
|πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς 468
Ῥηγίνης.
Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν 36
τὸν ἐπίπλουν αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο
καὶ | τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ
τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλε-
γον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ 2
τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες,
καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον
στεριφωτέρας | ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν
ταῖς πρῴραις παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέ-
τειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε
καὶ ἔξωθεν· ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς
ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπεσκευασμένοι πρῴραθεν ἐναυ-
μάχουν. ἐνόμισαν | γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὰς τῶν 3
Ἀθηναίων ναῦς οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημένας, ἀλλὰ
λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις

Digitized by Google

μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι,
οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι
ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολ|λῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς
ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντιπρῴροις γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώ-
μενοι ἀναρρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ
παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παίοντες τοῖς ἐμβόλοις.
τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ 4
οὔτε περίπλουν οὔτε διέκ|πλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μά-
λιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν
οὐ δώσειν [διεκπλεῖν], τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύ-
σειν ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ 5
τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τῷ ἀντίπρῳρον ξυγ-
κροῦσαι, μάλιστ᾽ ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· | πλεῖστον γὰρ
ἐν αὐτῷ σχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι
τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν | γῆν, καὶ 469
ταύτην δι᾽ ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον, κατ᾽ αὐτὸ τὸ στρατό-
πεδον τὸ ἑαυτῶν· τοῦ δ᾽ ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατή-
σειν. καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, ἤν πῃ βιάζωνται, ἐς 6
ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτό, προσπί|πτοντας ἀλλή-
λοις ταράξεσθαι (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθη-
ναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς
ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς
Συρακοσίοις)· περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν,
σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελά|γους τε
καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ
τοῦ Πλημυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ
στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστή- 37
μην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες καὶ ἅμα τεθαρσηκότες
| μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας ἐπεχείρουν
τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσίν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν 2

ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπι|είου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐπεξέπλεον τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 3 πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες | δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῇσαν, ἄλλοι δὲ τὰς | ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ αἱ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ 38 προσπλέοντες καὶ ἀνα|κρουόμενοι [καὶ] πειράσαντες ἀλλήλων καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακόσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθεν.

| Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν 2 δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἰδὼν ἀντίπαλα τῆς ναυμαχίας γενόμενα καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει, | καὶ ὁλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. διαλειπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας 3 ὅσον δύο πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως, εἴ

Digitized by Google

τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατάφευξις ἀσφαλὴς καὶ πάλιν
καθ' | ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα
ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρῴ- 39
τερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ
τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικα- 2
|ταστάντες ταῖς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ
διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρί-
στων ὁ Πυρρίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης
τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ
ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει
ἐπιμε|λομένους κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν
πωλουμένων ἐπὶ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας,
καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας
ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοῦ ἐκβιβάσαντες τοὺς
ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται καὶ δι'
ὀλίγου | αὖθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθη-
ναίοις | ἐπιχειρῶσιν. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν 471 40
ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη, καὶ οἱ Συρακόσιοι
ἐξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι πάλιν πρὸς τὴν πόλιν
ἔπλευσαν, καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο·
οἱ δ' | Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους 2
σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν
ἐκβάντες τά τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ
ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι
ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώ- 3
σαντες τὰς ναῦς ἐπέ|πλεον αὖθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ
θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες
μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο 4
ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθη-
ναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἀναλίσκε-

Digitized by Google

σθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν | ὅτι τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι 15
ἐκ παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι 5
δεξάμενοι [καὶ] ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρῴροις χρώμενοι,
ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερ-
ρήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρ-
εξειρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν κα|ταστρωμάτων αὐτοῖς 20
ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ
δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες
τῶν Συρακοσίων καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες
τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες
καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντί|ζοντες. τέλος δὲ 25 **41**
τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρα-
κόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν
ὁλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν
ὅρμον. αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν 2
ὁλκάδων ἐπεδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι | ὑπὲρ
τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι 30
ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν Συρακοσίων 3
ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμειξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ
διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω.
καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ 4
ναῦς καὶ κα|τατραυματίσαντες πολλάς, ἄνδρας τε τοὺς 35
μὲν πολλοὺς ζωγρή|σαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες 472
ἀπεχώρησαν, καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμα-
χιῶν ἔστησαν καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς
μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν
πεζὸν χειρώσεσθαι. | καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' 5
ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις.

Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες **42**
τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς
τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς

Digitized by Google

καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν | τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ 2
ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι | τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα τήν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη τις ἐγεγένη|το. ὁ δὲ 3
Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις, ἀλλ' ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθα|σεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος, ἣν οὐδ' ἂν μετέπεμψαν οἱ Συρακόσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν, ὥστε μηδ' εἰ μετέπεμψαν ἔτι ὁμοίως ἂν αὐ|τοὺς ὠφελεῖν), ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅ τι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατεί- 4
χισμα τῶν Συρακοσίων, | ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὂν | καί, εἰ κρατήσειέ τις 478
τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν (οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα), ἠπείγετο ἐπιθέσθαι

τῇ πείρᾳ, καὶ ξυντομωτά|την ⟨ταύτην⟩ ἡγεῖτο διαπολέ-
μησιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας ἢ ἀπάξειν 5
τὴν στρατιὰν καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε
τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν.
πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακο- 6
σίων ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄνα|πον καὶ τῷ
στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ
καὶ ταῖς ναυσίν (οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα οἱ Συρακόσιοι
ἀντεπεξῆσαν ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ
τοῦ Ὀλυμπιείου)· ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει 43
πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ παρατειχίσμα|τος. ὡς δὲ
αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναν-
τίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ καὶ τῇ
ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο,
οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν
καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, καὶ τὴν
|ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν 2
ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ
ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία καὶ
τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ ἄλλην
παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι,
τει|χίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου καὶ
Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρα-
τιὰν ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, Νικίας δὲ ἐν τοῖς
τείχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς 3
κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ
πρῶτον | ἀνέβη, λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν
Συρακοσίων καὶ προσβάντες τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι 4
τῶν Συρακοσίων αἱροῦσι καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων
ἀποκτείνουσιν· | οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθὺς 474
πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία,

Digitized by Google

ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικε-
λιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον
καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρα|κοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι
κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν,
ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τε εὐθύς, καὶ αὐτοῖς ὁ 5
Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους
προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν
ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ | ὁρμῇ τοῦ περαίνε-
σθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ
ἀπὸ τῆς πρώτης τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων,
οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε καὶ τὰς
ἐπάλξεις ἀπέσυρον.] οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι 6
καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοή|θουν ἐκ τῶν
προτειχισμάτων, καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος ἐν
νυκτὶ σφίσι γενομένου προσέβαλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις
ἐκπεπληγμένοι καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον
ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ 7
μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων καὶ βουλομέ|νων διὰ
παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς
τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου
αὖθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντ-
έσχον καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν
κατέστησαν. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ 44
ἀπο|ρίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι
ῥᾴδιον ἦν οὐδ' ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνη-
νέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ
οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα πλὴν τὸ καθ'
ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη
δὴ στρατοπέ|δων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο,
πῶς ἄν τις σαφῶς τι ᾔδει; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, 2
ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν

ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου
ἀπι|στεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν 475
στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν 3
ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι
ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς
τὸ μὲν ἄρ|τι ἀνεβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῄει, ὥστ'
οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ
πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα
καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ 4
Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό
τε κραυγῇ οὐκ ὀλί|γῃ χρώμενοι, ἀδύνατον ὂν ἐν
νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι, καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους
ἐδέχοντο· οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ
πᾶν τὸ ἐξ ἐναντίας, καὶ εἰ φίλιον εἴη τῶν ἤδη πάλιν
φευγόντων, πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ
ξυνθήματος πυκνοῖς χρώ|μενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ
τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖ-
χον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς
αὐτὸ κατέστησαν· τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, 5
διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἧσσον
ἀγνοεῖσθαι, ὥστ', εἰ μὲν | ἐντύχοιέν τισι κρείσσους
ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς ἅτε ἐκείνων
ἐπισταμένων τὸ ξύνθημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο,
διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψε 6
καὶ ὁ παιανισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος
ὢν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ | οἱ
Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν ὁπότε
παιανίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, οἵ τε πολέ-
μιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ 7
πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι
τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φό|βον

Digitized by Google

κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες
μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν 8
[οἱ] πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης
τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ
| ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σῳζόμενοι ἄνωθεν καταβαῖεν, οἱ 476
μὲν πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων
στρατιωτῶν ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρα-
τόπεδον διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες εἰσὶν οἳ
διαμαρτόν|τες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν·
οὕς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων
περιελάσαντες διέφθειραν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα 45
ἔστησαν, ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ᾗ ἡ πρόσβασις καὶ
κα|τὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντέστησαν, οἱ
δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο.
ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, 2
ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη·
οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ
[ἄνευ τῶν | ἀσπίδων] οἱ μὲν ἀπώλοντο, οἱ δ' ἐσώθησαν.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδο- 46
κήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ
πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πέντε καὶ
δέκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ἐπαγάγοιτο τὴν
πόλιν, | εἰ δύναιτο· Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν
ἄλλην Σικελίαν ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς
ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἱρήσειν
βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβου- 47
λεύοντο πρός τε τὴν γεγενημέ|νην ξυμφορὰν καὶ πρὸς
τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρω-
στίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορ-

θοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας 2 τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦ|σιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τά τε ἄλλα ὅτι ἀνελπιστότατα αὐτοῖς ἐφαίνετο τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι 3 χρῆναι μένειν, ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἐξιέναι | ἐψη- 477 φίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον 4 ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν | πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ 48 ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν· ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πόνηρα σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ | οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, 2 ἀφ' ὧν ἐπὶ πλέον ἢ οἱ ἄλλοι | ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις | βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ 3 ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δ'

Digitized by Google

ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι | σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τού|των αὐτοὺς πείσεσθαι. 4 τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τἀναντία βοήσεσθαι ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε ἐπιστάμενος τὰς Ἀθη|ναίων φύσεις ἐπὶ αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθη|ναίων ἀπολέ- 478 σθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. 5 τά τε Συρακοσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· καὶ χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἀναλίσκον|τας καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχίλιά τε γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν, ἤν τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπι|κουρικὰ μᾶλλον ἢ δι' ἀνάγκης ὥσπερ τὰ σφέτερα ὄντα. 6 τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους καὶ μὴ χρήμασιν, οἷς πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι.

49 ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρη|μάτων ἀπορίαν καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσίν, ἢ πρότερον, ἐθάρσει ⟨καὶ⟩

Digitized by Google

κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆ- 2
σθαι οὐδ' | ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν
τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν
αὐτοῦ, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας
τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ
πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ
τῶν πολεμίων καὶ | ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν
ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἣ πρὸς τῶν πολε-
μίων μᾶλλόν ἐστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν
εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν
ἔσται καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος
καὶ περιγράπτου ὁρμώμε|νοί τε καὶ καταίροντες ἕξουσιν.
τό τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν 3
ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, | ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη ἐξανί- 479
στασθαι καὶ μὴ μέλλειν. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ
ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος 4
τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο καὶ ἅμα ὑπόνοια μή τι
καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. | καὶ οἱ μὲν 5
Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ
χώραν ἔμενον.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν **50**
ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἁμαρτὼν τοῦ
Ἀκράγαντος (ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς
Συρακοσί|οις στάσις [ἐς] φιλία ἐξεπεπτώκει)· ὁ δὲ
Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ
τῆς Σικελίας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἦρος
ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους
ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς 2
Λιβύην, καὶ δόν|των Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ
πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις
πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες καὶ νική-

Digitized by Google

σαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς
Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθενπερ Σικελία
ἐλάχιστον δύο ἡμερῶν | καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει, καὶ
ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. καὶ 3
οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευά-
ζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς
Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων
στρατηγοὶ ὁρῶντες στρατιάν τε | ἄλλην προσγεγενη-
μένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον
χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον
ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζό-
μενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ
ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναν|τιοῦτο ἀλλ'
ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν [μὴ] ψηφίζεσθαι, προεῖπον
ὡς ἐδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου
πᾶσι καὶ παρεσκευάσθαι ὅταν τις σημήνῃ. καὶ μελ- 4
λόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀποπλεῖν ἡ | σελήνη 480
ἐκλείπει· ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρα-
τηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γάρ
τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος)
| οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρίν, ὡς οἱ μάντεις 5
ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρό-
τερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι
διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι πολ|λῷ 51
μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθη-
ναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισ-
σόνων εἶναι σφῶν μήτε ναυσὶ μήτε πεζῷ (οὐ γὰρ ἂν
τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι), καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι
αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χα|λεπω-

Digitized by Google

τέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι 2
αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτέρᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλ|λον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολ|λούς. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώ- 52
ρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ προσμείξαντες ἐναυμάχουν. | καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα, 2
ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενον περικλήσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων καὶ ἐπεξάγοντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον | πρῶτον τῶν Ἀθηναίων 481
ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ [μυχῷ] τοῦ λιμένος καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἑπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ | ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων 53
νικωμένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς Συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοή|θει ἐπὶ τὴν χηλὴν μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρ- 2
σηνοί (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις) ὁρῶντες

ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπε-
σόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν
λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλου|μένην. ὕστερον δὲ 8
πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακο-
σίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες
καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς μάχην τε κατέ-
στησαν πρὸς αὐτοὺς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν καὶ
ὁπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ τὰς | ναῦς τὰς
μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρα-
τόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσι οἱ Συρακόσιοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας
ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἐμπρῆσαι βουλόμενοι 4
ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμί|σαντες
(ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφεῖσαν
[τὴν ναῦν] πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δεί-
σαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια
κωλύματα καὶ παύσαντες τὴν φλόγα καὶ τὸ μὴ προσ-
ελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγη|σαν.
μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τρο- 54
παῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπο-
|λήψεως τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, 482
Ἀθηναῖοι δὲ ἧς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο
τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ
στρατοπέδῳ.

|Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμ- 55 5
πρᾶς ἤδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ (πρότερον μὲν γὰρ ἐφο-
βοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας),
οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν καὶ ὁ
παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς
στρατείας ὁ με|τάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις 2
ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε,

ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει
ἰσχυούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτ' ἐκ πολιτείας
τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἄν,
οὔτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ | κρείσσονος, σφαλλόμενοι
δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν καὶ ἐπειδή γε
καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο, πολλῷ
δὴ μᾶλλον ἔτι. οἱ δὲ Συρακόσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς **56**
παρέπλεον ἀδεῶς καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο
κλῄσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' | εἰ βούλοιντο, λάθοιεν
αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ **2**
αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο,
ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσουσι, νομίζοντες, ὅπερ
ἦν, ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ
πράγματα εἶναι καί, εἰ δύναιντο κρα|τῆσαι Ἀθηναίων
τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν,
καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖ-
σθαι· τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν
ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι (οὐ γὰρ ἔτι
δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων | δύναμιν
τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν), καὶ
αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι ὑπό τε τῶν ἄλλων
ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι.
καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα καὶ ὅτι | οὐχὶ **3** 483
Ἀθηναίων μόνων περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
πολλῶν ξυμμάχων, καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνοι, ἀλλὰ καὶ
μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενό-
μενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν
| σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαι [τε]
καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα [μέρος] προκόψαντες. ἔθνη **4**
γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε,
πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου τοῦ ἐν τῷδε τῷ

πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

Τοσοίδε γὰρ | ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίᾳ τε καὶ περὶ 57
Σικελίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες,
τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσαις ἐπολέμησαν,
οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ᾽
ἀλλήλων στάντες, ἀλλ᾽ ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας ἢ
κατὰ τὸ ξυμφέρον | ἢ ἀνάγκῃ ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν 2
αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριᾶς Συρακοσίους ἑκόντες ἦλθον,
καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι
Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι καὶ Αἰγινῆται, οἳ τότε Αἴγιναν
εἶχον, καὶ ἔτι Ἑστιαιῆς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ [Ἑστίαιαν
οἰκοῦντες], ἄποικοι ὄντες, ξυνε|στράτευσαν. τῶν δὲ 3
ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ᾽ ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι,
εἰσὶ δὲ καὶ οἳ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν 4
ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς
καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ᾽ Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ
νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ | Τήνιοι, ἐκ δ᾽ Ἰωνίας
Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς
ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι
ξυνείποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες
καὶ ἀπ᾽ Ἀθηναίων πλὴν Καρυστίων (οὗτοι δ᾽ εἰσὶ
Δρύοπες), ὑπήκοοι δ᾽ ὄντες καὶ ἀνάγκῃ | ὅμως Ἴωνές
γε ἐπὶ Δωριᾶς ἠκολούθουν. πρὸς δ᾽ αὐτοῖς Αἰολῆς, 5
Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι
δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰο|λῆς Αἰολεῦσι 484
τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς ⟨τοῖς⟩ μετὰ Συρακοσίων κατ᾽
ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καὶ ἄντικρυς Βοιωτοὶ
Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατὰ τὸ ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ 6
καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφότεροι, οἱ μὲν Λα|κεδαιμονίων
ἄποικοι, Κυθήριοι, ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς

Digitized by Google

ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δέ,
Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελῴοις δὲ
καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων στρατευο-
μένοις, ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελο- 7
πόννησον νη|σιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι
αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειρ-
γόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο·
Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι
σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν
ἄποικοι ὄντες, | τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ
εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ
ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν 8
Ναυπάκτῳ ἐκ Ναυπάκτου καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπ'
Ἀθηναίων ἐχομένης ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν.
καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ | Μεγαρεῦσι
Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ 9
ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη·
Ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς
Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι
ἰδίας ὠφελίας Δωριῆς ἐπὶ Δωριᾶς μετὰ Ἀθηναίων
Ἰώ|νων ἠκολούθουν, Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων
μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυ-
μένους ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων
ἐλθόντας Ἀρκάδας οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι
πολεμίους, Κρῆτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι
πει|σθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις
ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς
ἀποίκους ἑκόντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων 10
τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους
φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκού-
ρησαν. καὶ οἵδε | μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι· 11

Digitized by Google

Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι, ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένοι, ξυνεστράτευον καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖοι, βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοί τε, | οἵπερ ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον.

58 Συρακοσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν ὅμοροι ὄντες καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐ|τούς, ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι.

2 καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι, Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ μό|νοι ἐβοήθησαν.

3 καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν, βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμε|νοι, νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἵλωτας [δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι], Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές, ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες καὶ Σι|κυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί.

4 πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος | ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακόσιοι αὐτοὶ πλείω ἐπορί-

Digitized by Google

σαντο διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ
κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν | ἑκατέρων ἐπικουρίαι 59 486
τοσαίδε ξυνελέγησαν, καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις
παρῆσαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν.

Οἱ δ' οὖν Συρακόσιοι εἰκότως ἐνό|μισαν καλὸν 2
ἀγῶνα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυ-
μαχίας ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων
τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ
θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκληον οὖν τόν 3
τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα | ὀκτὼ
σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ
ἀκάτοις ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες, καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι
ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο,
καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθη- 60
ναίοις τήν τε ἀπόκλησιν ὁρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν
αὐτῶν | αἰσθομένοις βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες 2
οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι πρὸς τὴν παροῦσαν
ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε
αὐτίκα ἔτι εἶχον (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς
ἐκπλευσόμενοι ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν
ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ | ναυκρατήσουσιν, ἐβουλεύσαντο
τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς
ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷόν τε ἐλά-
χιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν
γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου
πεζοῦ τὰς ναῦς ἁπάσας, ὅσαι ἦσαν | καὶ δυναταὶ καὶ
ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ
διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομί-
ζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξά-
μενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χωρίου
ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλή|ψεσθαι.

Digitized by Google

καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν·
ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν καὶ τὰς ναῦς 3
ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ
ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος | εἶναι. καὶ 487 4
ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι δέκα μάλιστα καὶ
ἑκατόν· τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς
τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον
καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε | καὶ τοιαύ-
της διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ 5
πολλὰ ἑτοῖμα ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε
παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυ-
μοῦντας καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς
τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαν-
τας παρεκελεύ|σατό τε πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.

„Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων 61
ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν
ἔσται περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις [οὐχ
ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις]· ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς
|ναυσίν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν
ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ 2
ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι
σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου
ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθη- 3
ναίων πά|ρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες,
καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων, ξυστρατευόμενοι αἰεί, μνή-
σθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς
τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι καὶ ὡς ἀνα-
μαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοὶ
ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, | παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ 62
ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι πρὸς τὸν μέλ-
λοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον
ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων
μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμ|μένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ 2
τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος
ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώ-
μεθα διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύ-
τητι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐν|θάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ 488
τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορα ἔσται. ηὕρηται δ' 3
ἡμῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν
ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ δὴ μάλιστα ἐβλαπτό-
μεθα, χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἳ | σχήσουσι τὴν
πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ
τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ 4
ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ
μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ' ἐκείνους ἐᾶν ὠφέλι-
μον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον | ἂν ὁ
πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνη- 63
μένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξω-
θεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεὼς μὴ
πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολε-
μίου καταστρώματος ὁπλίτας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα 2
τοῖς ὁπλί|ταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι,
ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ'
ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς 3
δὲ ναύταις παραινῶ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι
μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε
παρασκευὴν | ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν
ἔχοντας καὶ τὰς ναῦς πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν
ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἳ τέως Ἀθη-
ναῖοι νομιζόμενοι, καὶ μὴ ὄντες, ἡμῶν τῆς τε φωνῆς
τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε

κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ | τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ
ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς
ὑπηκόοις καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι [πολὺ πλεῖον], μετείχετε.
ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες 4
δικαίως [ἂν] αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονή-
σαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς | πολλάκις νενικήκατε,
καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς ἕως ἤκμαζε
τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, | ἀμύνασθε αὐτοὺς καὶ δεί- 489
ξατε ὅτι καὶ μετ' ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα
ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης.
τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπο- **64**
μιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς | νεωσοίκοις ἄλλας
ὁμοίας ταῖσδε οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἴ τε
ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τε ἐνθάδε
πολεμίους εὐθὺς ἐπ' ἐκεῖνα πλευσουμένους καὶ τοὺς
ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε
αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. | καὶ οἱ μὲν
ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε
οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε, οἱ δὲ ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις.
ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες 2
καρτερήσατε, εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους
τε καὶ ξύμπαντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν | ὑμῶν νῦν
ἐσόμενοι καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ
⟨ἡ⟩ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν,
περὶ ὧν, εἴ τίς τι ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ
ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξά-
μενος αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς | ξύμ-
πασι σωτήριος."

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς **65**
ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς
Συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν

τὴν παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προ-
|ηγγέλθη δ' αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν,
καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς
τοῦτο· τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ 2
κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι
ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα 3
ἑτοῖμα | ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ
καὶ Γύλιππος καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

„Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα καὶ ὑπὲρ καλῶν 66
τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμ-
|μαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ 490
ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε), καὶ εἴ τις
μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ 2
ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς
Σικε|λίας καταδουλώσει, ἔπειτ', εἰ κατορθώσειαν, καὶ
τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν
τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν
νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ
ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε
ναυμα|χίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες 3
γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουσθῶσι, τό γ'
ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ
ἐστιν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ'
ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν
τῆς δυνά|μεως ἐνδιδόασιν· ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς
πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ 67
καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιό-
τερον νῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ
τοῦ κρατίστους εἶναι, εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν,
διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλ|πίς. τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς
ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προ-

Digitized by Google

θυμίαν παρέχεται. τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς 2
παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ
ἐστι καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς τὴν ⟨τέχνην⟩ ἑκάστην
αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ', ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν | ὁπλῖται
ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι,
πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταί, χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν Ἀκαρ-
νᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἳ οὐδ' ὅπως
καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς
οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες
οὐκ | ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι ταράξονται; ἐπεὶ 3
καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται, εἴ τις καὶ
τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται· ἐν
ὀλίγῳ | γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν 491
βούλονται ἔσονται, ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ'
ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε, ἐξ 4
ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόντων
γὰρ αὐτοῖς | τῶν κακῶν καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς 5
παρούσης ἀπορίας ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν οὐ παρα-
σκευῆς πίστει μᾶλλον ἢ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως
ὅπως δύνανται, ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἢ κατὰ
γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν
γε παρόντων οὐκ ἂν πρά|ξαντες χεῖρον. πρὸς οὖν 68
ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παρα-
δεδωκυῖαν πολεμιωτάτων ὀργῇ προσμείξωμεν, καὶ
νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς
ἐναντίους οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος
δικαιώσωσιν ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ | θυμούμενον,
ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, [καὶ]
τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ 2
ἔχθιστοι, πάντες ἴστε, οἵ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον
δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν

ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυ|ναιξὶ τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ 3 τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γάρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσιν· τὸ δὲ πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα τούσδε τε | κολασθῆναι καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένῃ καὶ πρὶν ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελῶσιν."

Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιπ- 69 |πος τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθὺς ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν 2 παρόντων ἐκπεπληγμένος καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, | καὶ νομίσας, ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις 492 ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων καὶ αὐτοὺς | ὀνομαστὶ καὶ φυλήν, ἀξιῶν τό τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινὰ καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξ|ουσίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινι ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ

Digitized by Google

ἐκπλήξει ὠφέλιμα | νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν 8
οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ καὶ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι,
ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ
παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη
τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφελία ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο.
ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ | Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος 4
(οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ
ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς
ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος καὶ τὸν παρα-
λειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω.
προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακό|σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι 70
ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον, κατά
τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν
ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπί-
πτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτοῖς παρε-
βοήθει ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον | δὲ τοῦ
ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθ-
αρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ
| καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄλλοι 493 2
Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ
ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς
αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις· μετὰ δὲ
τοῦτο πανταχό|θεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμά-
χων ἐπιφερομένων οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ
ναυμαχία ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο, καὶ ἦν
καρτερὰ καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν 3
γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπι-
πλεῖν ὁπότε κελευσθείη | ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντι-
τέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλή-
λους· οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὁπότε προσπέσοι
ναῦς νηί, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος

Digitized by Google

τῆς ἄλλης τέχνης· πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετέτακτο
αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμ- 4
|πεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν (πλεῖσται γὰρ
δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέ-
λιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι), αἱ μὲν
ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους
ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς
νηὶ προσπε|σοῦσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπι-
πλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον 5
προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς
ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνοις ἐπ'
αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμείξειαν, οἱ ἐπιβάται
ἐς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς | ἀλλήλων ναυσὶν
ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενο- 6
χωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς
ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ
πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι, καὶ τοῖς
κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν τῶν δ' ἐπιβουλήν, μὴ
|καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιε-
στάναι, καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν νεῶν
ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς
ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ 7
γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς
κελευσταῖς κατά τε | τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα 494
φιλονικίαν ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί
τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν
πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὖθις, προθύμως
ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρα|κοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν
εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν
ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρα- 8
τηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ'

Digitized by Google

ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων, οἱ μὲν | Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ὑποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους [Ἀθηναίους] παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. 71 *ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πε|ζὸς ἀμφοτέρων ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσιν.* 2 *πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις | ἐς τὰς ναῦς ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον* ⟨*τῆς τάξεως ἀνώμαλον*⟩ *καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν.* 3 *δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπι|κρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας ἐτρέποντο· οἱ δ' ἐπί τι ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο· ἄλ|λοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον· αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον | ἢ ἀπώλλυντο.* 495 4 *ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσ' ἂν ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ*

Digitized by Google

|ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ 5
τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας
ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς,
πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον
|ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατός, ἄλλοι 6
ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες
ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι δια-
φόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ
πάντες, δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ
τὰς ναῦς παρεβοή|θουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ
τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δέ, καὶ οἱ πλεῖστοι, ἤδη
περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν.
ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν 7
ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ
ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· δια|φθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν
τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ
ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθη-
ναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν
μή τι παρὰ λόγον γίγνηται.

Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν 72
|νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων οἱ
Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τά τε
ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ ἀποπλεύ-
σαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' 2
Ἀθηναῖοι ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν νεκρῶν
μὲν πέρι ἢ ναυα|γίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν,
τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημο- 3
σθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώ-
σαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἢν δύνων-
ται, ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ

Digitized by Google

λοιπαί εἰσι νῆες χρή|σιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις·
ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθη|ναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, 496
τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα. καὶ ξυγχω- 4
ροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ καὶ βουλομένων πληροῦν
αὐτῶν οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν διὰ τὸ κατα-
πεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ καὶ μὴ | ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι.
καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμ-
παντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρα- 73
κόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ νομίσας
δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχω-
ρήσασα καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας | βουλήσεται
αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν
τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς
νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ
ἐδόκει, ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι | καὶ τὰ
στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ 2
δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα
ἐκείνου καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους
ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυ-
μένους καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡρα-
|κλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν ἂν
ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς
τῆς νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ
ἑορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι
αὐτοὺς ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς 3
δὲ τοῖς | ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα
καὶ οὐκέτι ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ
τούτοις τάδε μηχανᾶται, δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ'
ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ
χαλεπώτατα τῶν χωρίων· πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς

Digitized by Google

τῶν ἑαυτοῦ μετὰ | ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἳ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς | νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς 497 Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες 4 διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων· | οἱ δὲ 74 πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κα|ταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. Συρακόσιοι δὲ καὶ 2 Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι ἀπεφάργνυσαν καὶ τῶν ῥείθρων καὶ ποταμῶν τὰς | διαβάσεις ἐφύλασσον καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος ὡς κωλύσοντες ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον· ἐνέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυ|χίαν οὐδενὸς κωλύοντος ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ 75 Δημοσθένει ἱκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας | ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμά- 2

των, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινέ τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰ|σθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε 8 τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο, καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς|γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι 4 498 ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις ἴδοι ἢ ἑταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι καὶ | ἐπακολουθοῦντες ὅσον δύναιντο, εἴ τῳ δὲ προλίποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα | τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσιν. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν 5 πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ | ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ τι τις ἐδύνατο [κατὰ τὸ] χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοί γε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, οἱ μὲν ἀπορίᾳ ἀκολούθων, οἱ δὲ ἀπιστίᾳ· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι | τε καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη 6

Digitized by Google

αἰκία, καὶ [ἡ] ἰσομοιρία τῶν κακῶν ἔχουσά τινα ὅμως
[τὸ μετὰ πολλῶν] κούφισιν, οὐδ' ὣς ῥᾳδία ἐν τῷ
παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρό|τη-
τος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ
ταπεινότητα ἀφίκατο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον 7
τοῦτο [τῷ] Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν
τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον
δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε
|καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς
ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ
ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας
μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπι-
κρεμα|μένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ 499
ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν 76
καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν ὡς ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων | ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε
χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ' οὓς γίγνοιτο ὑπὸ
προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγω-
νίσκων ὠφελεῖν.

„Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμ- 77
μαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν (ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων
ἢ τοιῶνδε | ἐσώθησαν), μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς
ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν
ἀξίαν νῦν κακοπαθίαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε 2
ῥώμῃ προφέρων (ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς
νόσου) οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του εἶναι
κατά τε τὸν ἴδιον | βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ
αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι
πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι, πολλὰ δὲ ἐς
ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν 3
ἐλπὶς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ

Digitized by Google

οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν. τάχα δὲ ἂν καὶ λωφή-
σειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις ηὐτύχηται, καὶ εἴ
τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη
τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη 4
ἐφ' ἑτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον.
καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θείου ἐλπίζειν
ἠπιώτερα ἕξειν (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη
ἐσμὲν ἢ φθόνου), καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς οἷοι
ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε μὴ κατα-
πέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς
ἐστε ὅποι ἂν καθέζησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν
ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως οὔτ' ἂν
ἱδρυθέντας που ἐξαναστήσειεν. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' 5
ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο
τι ἡγησάμενος ἕκαστος ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ
μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας
ἕξειν. σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται 6
τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν, καὶ ἢν
ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν (οὗτοι
γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσιν),
ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ'
ὡς αὐτούς, καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ σιτία ἅμα
κομίζειν. τό τε ξύμπαν γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, 7
ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι,
ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες
σωθεῖτε, καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ
τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ
πεπτωκυῖαν ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ
τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί."
Ὁ μὲν Νικίας τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει 78

τὸ στράτευμα καί, εἴ πῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ
ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημο-
σθένης οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ
πα|ραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν διπλαισίῳ τε- 2
ταγμένον, πρῶτον μὲν ἡγούμενον τὸ Νικίου, ἐφεπό-
μενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ
τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή 3
[τε] ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ,
ηὗρον ἐπ' αὐ|τῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ
ξυμμάχων, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ
πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακόσιοι
παριππεύοντές τε προσέκειντο καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ
ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους 4
ὡς τεσσαράκοντα | ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῴ ἐπορεύοντο καὶ προῆλθον
ὡς εἴκοσι σταδίους, καὶ | κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν 501
τι καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε
τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος)
καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ
τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ | στάδια, ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ
ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες 5
τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον· ἦν δὲ
λόφος καρτερὸς καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώ-
δης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ 6
Ἀθηναῖοι προῇσαν, καὶ οἱ | τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμ-
μάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ ἀκοντισταὶ ὄντες πολλοὶ
ἑκατέρωθεν ἐκώλυον καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίπ-
πευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, 7
ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον.
καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον· οὐ | γὰρ ἔτι
ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἱππέων. πρῴ δὲ 79

Digitized by Google

ἄραντες ἐπορεύοντο αὖθις, καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν
λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον, καὶ ηὗρον πρὸ
ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν
παρατεταγμένην οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ
ἦν | τὸ χωρίον. καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτει- 2
χομάχουν καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου
ἐπάντους ὄντος (διικνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν) καὶ
οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀνεχώρουν πάλιν καὶ ἀνε-
παύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι 3
καὶ ὕδωρ, | οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος
φιλεῖ γίγνεσθαι· ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι
ἠθύμουν καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ
ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δ' αὐτῶν ὁ 4
Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς
στρατιᾶς ἀποτειχιοῦντας ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ
προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν
τινας διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ 5
ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι
ηὐλίσαντο. τῇ δ' | ὑστεραίᾳ προυχώρουν, καὶ οἱ Συρα- 502
κόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ καὶ
πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθη-
ναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ
μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπί|πτοντες, εἴ πως κατὰ
βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ 6
ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι,
ἔπειτα προελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους ἀνεπαύοντο
ἐν τῷ πεδίῳ· ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ'
αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

| Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, 80
ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτη-
δείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη καὶ κατατετραυματισμένοι

Digitized by Google

ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν | στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ τοὐναντίον ᾗ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν· ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατά- 2 νης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτῃ πό|λεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν 3 πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ [ἀπὸ] πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων | ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή· καὶ τὸ μὲν Νικίου 4 στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προύλαβε πολλῷ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα 5 δὲ τῇ ἕῳ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν | τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως, ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ οὓς μετέπεμψαν ἀπαντήσεσθαι. ἐπει|δὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, 6 508 ηὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποτα|μόν, τὸν Ἐρινέον· 7 ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.

81 ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ᾗ | οὐ χαλεπῶς

ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου
ὥραν. καὶ ὥσπερ προσέμειξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθέ- 2
νους, ὑστέροις τ' οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτό-
τερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν,
εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν
| Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς δίχα δὴ
ὄντας καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στρά- 3
τευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους·
θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπο-
μένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι
σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ | ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα
μαχομένους ὅσ' ἂν ἀναγκάζωνται. / ὁ δὲ Δημοσθένης 4
ἐτύγχανε [τε] τὰ πλείω ἐν πόνῳ τε ξυνεχεστέρῳ ὢν
διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι
τοὺς πολεμίους, καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώ-
κοντας οὐ προυχώρει μᾶλλον ἢ ἐς | μάχην ξυνετάσσετο,
ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν κἀν πολλῷ
θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ['Αθηναῖοι] ἦσαν·
ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον
περιῆν, ὁδὸς δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας
εἶχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. | τοιαύταις δὲ προσβολαῖς 5
καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συρακόσιοι εἰκότως
ἐχρῶντο· τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπο-
νενοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλ|λον ἦν ἔτι ἢ πρὸς
τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἅμα φειδώ τέ τις ἐγίγνετο ἐπ'
εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναί τῳ καὶ ἐνόμιζον
καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι
αὐτούς. ἐπειδὴ δ' οὖν δι' ἡμέρας | βάλλοντες παν- 82
ταχόθεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἑώρων ἤδη
τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ
κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακόσιοι

Digitized by Google

καὶ οἱ ξύμμαχοι πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπε|χώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. 2 ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης. 3 καὶ παρέδοσαν οἱ πάν|τες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμιζον ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρι|νέον, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι καθῖσε τὴν στρατιάν.

83 Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὁ δ' ἀπι|στῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. 2 ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἑτοῖμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι ὅσα ἀνήλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ | στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. 3 505 εἶχον | δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. 4 ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύσεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται καὶ

Digitized by Google

ἐπαιάνισαν. γνόντες δὲ | οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λαν-
θάνουσι, κατέθεντο πάλιν πλὴν τριακοσίων μάλιστα
ἀνδρῶν· οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώ-
ρουν τῆς νυκτὸς ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δ' ἐπειδὴ ἡμέρα 84
ἐγένετο ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρό|πον πανταχόθεν
βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι 2
ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν
βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων
τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾷόν τι
σφίσιν ἔσεσθαι, ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δὲ
ὑπὸ | τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς 3
δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ
ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλό-
μενος καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν
διάβασιν ἐποίουν· ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν
ἐπέπιπτόν τε ἀλλή|λοις καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς
δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ
δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον./ ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε 4
τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι (ἦν δὲ κρη-
μνῶδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς
τε τοὺς πολλοὺς ἀσμέ|νους καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ
ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε Πελο- 5
ποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα
ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν
ἧσσον ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον καὶ περι-
μάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέ|λος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν 85
ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ καὶ διεφθαρ-
μένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν,
τοῦ δὲ καί, εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, Νικίας
Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ

Digitized by Google

ἢ τοῖς Συρακοσίοις· | καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν
ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ τι βούλονται, τοὺς
δὲ ἄλλους στρατιώτας | παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ 506 2
Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευεν· καὶ τούς
τε λοιπούς, ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο (πολλοὶ δὲ οὗτοι
ἐγένοντο), ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακο-
σίους, οἳ τὴν φυλακὴν διεξ|ῆλθον τῆς νυκτός, πέμ-
ψαντες τοὺς διωξομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν 3
ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ
ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολύ, καὶ διεπλήσθη πᾶσα
Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ὥσπερ τῶν
μετὰ Δημοσθένους ληφθέντων. μέρος δέ τι | οὐκ 4
ὀλίγον καὶ ἀπέθανεν· πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος
καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ [Σικελικῷ] πολέμῳ
τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς
κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνή-
κεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ
παραυτίκα, | οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκον-
τες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμα- 86
χοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους
καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.
καὶ τοὺς | μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων 2
ὁπόσους ἔλαβον κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφα-
λεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ
Δημοσθένη ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ
Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν οἱ εἶναι ἐπὶ
τοῖς ἄλλοις καὶ | τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακε-
δαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς 3
εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν
δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου

Digitized by Google

ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προυθυμήθη,
σπονδὰς πείσας τοὺς | Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε
ἀφεθῆναι. ἀνθ᾽ ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ 4
προσφιλεῖς κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ
Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινές,
ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοι-
νολόγηντο, μὴ βα|σανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταρα-
χὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ | ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ 507
ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινάς,
ὅτι πλούσιος ἦν, ἀποδρᾷ καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι
ἀπ᾽ αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτει-
ναν αὐτόν./ καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ | ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων 5
αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ᾽ ἐμοῦ
Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν
ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ᾽ ἐν ταῖς 87
λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρό-
νους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ | κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ
ὀλίγῳ πολλοὺς οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος
ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνό-
μεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ
ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, πάντα τε ποιούντων αὐτῶν 2
διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ | προσέτι τῶν νεκρῶν
ὁμοῦ ἐπ᾽ ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυ-
μάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνη-
σκον, καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ
δίψῃ ἐπιέζοντο (ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ
μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύ|λας σίτου), ἄλλα
τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακο-
παθῆσαι, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας 3
μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διῃτήθησαν ἁθρόοι·
ἔπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ

Digitized by Google

Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους | ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν 4 ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη 5 τε ἔργον τοῦτο [Ἑλληνικὸν] τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρό|τατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ 6 πάντως νικηθέντες καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι | ἀπὸ 508 πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Η.

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ | ἔργου διαπεφευγόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδή τε ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε | αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ 2 περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας οἵ|αν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ' ὑπηρεσίας

Digitized by Google

ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθή-
σεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς
σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυ|τικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖ-
σθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς
αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα
παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ
θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν
μετ' αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως δὲ | ὡς ἐκ τῶν ὑπαρ- 3
χόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευά-
ζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμ-
πορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς
ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν
τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σω|φρονίσαι καὶ
ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ
τῶν παρόντων ὡς ἂν καιρὸς ᾖ προβουλεύσουσιν. πάντα 4
τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεές, ὅπερ | φιλεῖ δῆμος 509
ποιεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς,
καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς 2
Σι|κελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς
οἱ Ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν, οἱ μὲν μηδετέρων
ὄντες ξύμμαχοι, ὡς, ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς,
οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ
ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς
ἕκαστοι ἐλ|θεῖν αὐτούς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρ-
θωσαν, καὶ ἅμα βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον,
οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι, οἱ δ' αὖ τῶν Λακεδαιμο-
νίων ξύμμαχοι ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἢ πρὶν
ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα 2
δὲ οἱ τῶν Ἀθηναί|ων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ
δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν

Digitized by Google

τὰ πράγματα καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τό
γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ 3
τῶν Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει
καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ | τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι
πολλῇ δυνάμει, κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσ-
γεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι ὡς εἰκὸς παρέσεσθαι ἔμελ-
λον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες ἀπροφασίστως 4
ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου, λογιζόμενοι καλῶς
τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε τοι|ούτων ἀπηλ-
λάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων
περιέστη ἂν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ
καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη
ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι.

Εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χει- **3**
μῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ | τινι ἐκ Δεκελείας τά
τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ
τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιῶς κόλπου Οἰταίων τε κατὰ
τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν
χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς | τοὺς Φθιώτας καὶ
τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, μεμφομέ-
νων καὶ ἀκόντων τῶν Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας
ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς
ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμα|χίαν ἐπειρᾶτο
προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλε- 2
σιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο, καὶ ἑαυτοῖς
μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσι ἑκατέροις ἔταξαν,
Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πέντε καὶ δέκα, καὶ Κοριν-
θίοις πέντε καὶ δέκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελ|ληνεῦσι καὶ
Σικυωνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροζηνίοις καὶ
Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρε-
σκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

Digitized by Google

Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοή- 4
θη|σαν, ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν,
ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως
αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περί-
πλου, καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες
ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τὰ
ἄλλα, εἴ | πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελ-
λόμενοι ἐς εὐτέλειαν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων
διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται.

Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν 5
ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου,
| πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθη-
ναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ
προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ
Λακεδαίμονος Ἀλκαμένη τὸν Σθενελάδου καὶ Μέλαν-
θον ἄρχοντας ὡς ἐς τὴν Εὔβοιαν· οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες
τῶν | νεοδαμώδων ὡς τριακοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν
αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον, 2
βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι· καὶ ξυμπρασσόντων
αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν ἀναπείθεται Ἆγις ὥστε Εὐβοίας
μὲν πέρι | ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν 511
ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς Εὔ-
βοιαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς
ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαι- 3
μονίων πόλεως ἐπράσ|σετο· ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον
ἦν περὶ Δεκέλειαν ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν,
κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρα-
τιὰν καὶ ξυναγείρειν καὶ χρήματα πράσσειν, καὶ πολὺ
μᾶλλον ὡς εἰπεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ
ξύμμαχοι ὑπήκουον [ἢ] τῶν ἐν | τῇ πόλει Λακεδαι-
μονίων· δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς εὐθὺς ἑκασταχόσε

Digitized by Google

δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἔπρασσε, Χῖοι 4
δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἑτοῖμοι ὄντες,
πρὸς μὲν Ἆγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν Λακεδαίμονα.
καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δα|ρείῳ τῷ
Ἀρτοξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα
μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης 5
τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν.
ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος τοὺς
ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἀθη|ναίους ἀπὸ
τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι
ἐπωφείλησεν· τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε
κομιεῖσθαι κακώσας τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ
ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην,
τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν,
|ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ
ἀποκτενεῖν. οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ
κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον· Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, 6
Μεγαρεύς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου, Κυζικηνός,
φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ
Φαρ|νάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν
καιρὸν ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμψαντος Φαρναβάζου,
ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ αὐτός,
εἰ δύναιτο, ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προυθυμεῖτο, | τάς τε 512
ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Ἀθηναίων
διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμ-
μαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ποιήσειεν. πρασσόντων 2
δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρνα-
βά|ζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα
ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς
τὴν Ἰωνίαν καὶ Χίον, οἱ δ' ἐς τὸν Ἑλλήσποντον
πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν. οἱ 3

μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προσε|δέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν, ὅθεν καὶ τοὔνομα Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν [κατὰ τὴν ξενίαν] ἔσχεν· Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. 4 ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν | Χίον πέμψαντες Φρῦνιν, ἄνδρα περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσασπερ ἔλεγον καὶ τὰ ἄλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο καὶ τεσ|σαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. 5 καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμψειν καὶ Μελαγχρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα σεισμοῦ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγχρίδου Χαλκι|δέα ἔπεμπον καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

7 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐπει|γομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο), ἀποπέμπουσιν οἱ Λακε|δαιμόνιοι 513 ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς | τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα.

Digitized by Google

ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρνα- 8
βάζου οὐκ ἐκοινοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ
τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀπο-
στολήν, | πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ'
ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἆγις ἐπειδὴ 2
ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμη-
μένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελ-
θόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ
ἔδοξε πρῶτον | ἐς Χίον αὐτοὺς πλεῖν ἄρχοντα ἔχοντας
Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρε-
σκεύαζεν, ἔπειτα ἐς Λέσβον καὶ Ἀλκαμένη ἄρχοντα,
ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν
Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι (προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν
ἄρχων Κλέαρχος ὁ | Ῥαμφίου), διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν 3
τὰς ἡμισέας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀπο-
πλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας
μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας.
καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, 4
καταφρονήσαντες | τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυ-
τικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν
αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς.
οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ 9
προυθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν,
διεορτάσωσιν. Ἆγις δὲ | αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν ἐκείνους
μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ
τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ 2
τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγ|γιγνομένης, οἱ 514
Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες
ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτη ἐπῃτιῶντο αὐτούς,
καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι
ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ | δ' ἔπεμψαν

ἑπτά. αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ 3 μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ⟨οἱ⟩ ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι | ἥξειν, ὅτι διέτριβον.

Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθη- 10 ναῖοι (ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτά, καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσου|σιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι 2 ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένη ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ | Πελοποννήσιοι ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς γὰρ τῶν Χίων 3 ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ⟨ἐς⟩ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κοριν|θίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζουσιν. καὶ 4 προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων θόρυ|βός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένη ἀποκτείνουσιν· καὶ αὐτῶν τινες ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολε- 11 μίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς

Digitized by Google

ἔς τι νησί|διον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι
ἐστρατοπεδεύον|το, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν 515
ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ 2
ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς,
καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ
ὁρῶντες τὴν φυ|λακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον
οὖσαν ἠπόρουν· καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς
ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι καὶ τῷ πεζῷ
προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ
διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δ᾽ αὐτοῖς καὶ Ἆγις αἰσθό-
μενος ταῦτα ἄνδρα | Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ 3
Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες
ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (εἴρητο γάρ, ὅταν
γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἱππέα πέμ-
ψαι), καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ
Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ᾽ | αὐτοῦ ἐβού-
λοντο πέμπειν· ἔπειτα ὡρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν
ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ
ἀθυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ
πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι
διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας με-
|ταχαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις Ἔν- 12
διον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν,
λέγων ὅτι φθήσονταί τε πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν
ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτός, ὅταν προσβάλῃ
Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τήν τε
| τῶν Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν Λακε-
δαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖ-
σθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι᾽ 2
ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον
ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα

Digitized by Google

τοῦτο γενέ|σθαι· ἐτύγχανε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διά-
φορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους 3
καὶ Ἔνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως
τοῦ Λακεδαιμονίου καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

|Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον 13 516
καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα
νῆες αἱ μετὰ Γυλίππου ξυμπολεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν
Λευκαδίαν ἀπολῃφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττι-
κῶν ἑπτὰ | καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μεν-
ίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν,
αἱ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους
κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες ὅσοις 14
|τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέ-
σθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου
καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτούς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμε-
νοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ καὶ κελευόντων
καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται
αἰφνί|διοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι 15 2
ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥστε
βουλὴν [τε] τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ γενομένων λόγων
ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι [τε]
νῆες πολλαὶ προσπλέουσι καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας
τῶν | ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίσταν-
ται Χῖοι καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ 3
ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶ-
σιν. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς ἐς τὴν ἤπειρον
τὴν Πολίχνην ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ
τῆς | νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ
μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἦσαν καὶ παρα-
σκευῇ πολέμου. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς 15

Digitized by Google

Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ
τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς
ξυμμά|χους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθ-
εστηκυίας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ
παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς
ἔλυσαν [τὰς ἐπικειμένας ζημίας] τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφί-
σαντι ὑπὸ τῆς | παρούσης ἐκπλήξεως καὶ ἐψηφίσαντο 517
κινεῖν καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ
Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ
ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξα-
σαι καὶ οὐ καταλα|βοῦσαι ἀνεκεχωρήκεσαν (ἦρχε δὲ
αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου), ἄλλας δὲ οὐ πολὺ
ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπο-
λιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν Χίων 2
ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πει-
ραιῷ, ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν | δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευ-
θέρωσαν, τοὺς δ᾽ ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ᾽
ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν
τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέ-
πεμψαν καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ
πολλὴ ἦν ἡ προθυμία καὶ ὀλίγον ἐπράσ|σετο οὐδὲν ἐς
τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖ- 16
ται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν
ἐς Τέων καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου
ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴ|κοσι
νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ὁ Κλαζομενίων καὶ
Ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης 2
προανήγετο, καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει ὡς ἑώρα
τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο
ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ | Τήιοι 3

τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι,
ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοὶ [καὶ] Χαλκιδέα
ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες· ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄ-
ρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὃ ἐνῳκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς
Τηίων πόλεως πρὸς ἤπειρον, ξυγκαθῄρουν | δὲ αὐτοῖς 30
καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὧν ἦρχε
Στάγης, ὕπαρχος Τισσαφέρνους. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ 17
Ἀλκιβιάδης ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην,
| ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας 518
ὁπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώσαντες
δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσι ἔπλεον ἐς
Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκι- 2
βιάδης, ὢν | ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, 5
φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγό-
μενος αὐτοὺς καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ
καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώ-
νισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς
Χίων δυνάμεως | καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. λαθόντες 10 3
οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ
τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυν-
διώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ
πόδας μιᾶς δεούσαις εἴ|κοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς 15
αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπι-
κειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμ- 4
μαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη Μιλησίων εὐθὺς ἀπο-
στάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.
| „Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα 18 20
καὶ Τισσαφέρνη Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην
χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ
βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω καὶ ἐκ τούτων τῶν

Digitized by Google

πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι,
κω|λυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθη-
ναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς 2
Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαι-
μόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου
τοῦ πρὸς Ἀθηναίους μὴ | ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ
ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς
ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, 3
πολέμιοι ἔστων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις.
καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν
ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστων | βασιλεῖ κατὰ ταὐτά.“
| Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ 19 519
Χῖοι εὐθὺς δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν
ἐς Ἄναια, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέ-
σθαι καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης 2
παρὰ | Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν,
[καὶ] ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευ-
σαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς
ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηνῶν
προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς 3
Ἔφεσον, αἱ δὲ | λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας
μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς
τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηίων πόλιν
καταφεύγουσιν. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου 4
ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ Χῖοι ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγό-
μενοι καὶ ὁ πεζὸς | μετ' αὐτῶν Λέβεδον ἀπέστησαν
καὶ αὖθις Αἰράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκου
ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ 20
εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε

Digitized by Google

καὶ | ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ | Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία.

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ καὶ 2 Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρη|σεν. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Αἱρὰς καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.

|Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν 21 Σάμῳ | ἐπανάστασις [ὑπὸ] τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς 520 μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώ|σαντες καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι οὐδ' ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκεί|νους οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χῖοι, ὥσπερ 22 ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας ἄνευ τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, |στρατεύονται αὐτοί τε τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν

Digitized by Google

Λέσβον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρήει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ | Κύμης· ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν Δεινιάδας περίοικος. καὶ 2 αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὖθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾶσιν. Ἀστύοχος δὲ 23 ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρ|χος τέσσαρσι ναυσίν, ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφικνεῖται ἐς Χίον. καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσι ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. | ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ 2 Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψέ, καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν | Πύρραν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ 521 ὑστεραίᾳ ἐς Ἔρεσον· ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν· οἱ γὰρ Ἀθη- 3 ναῖοι ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν | ἐκράτησαν καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων καὶ τῶν 4 ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ τότε καταλειφθεῖσαι καί, ὡς ἡ Μυτιλήνη ἑάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία | γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων), οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας πεζῇ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας.

Digitized by Google

καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ᾽ ἑαυτοῦ | ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ
ταῖς Χίαις παρέπλει, ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρ-
σήσειν τε ἰδόντας σφᾶς καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει.
ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέ- 5
πλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον.
ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις | καὶ ὁ ἀπὸ τῶν
νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι.
καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων
νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον.
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τ᾽ ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστή- 6
σαντο καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς Κλαζομε|νίων τὴν ἐν
τῇ ἠπείρῳ Πολίχνην τειχιζομένην ἑλόντες διεκόμισαν
πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν πλὴν τῶν
αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλ-
θον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

| Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους οἵ τ᾽ ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι 24
ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες ἀπόβασιν
ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας Χαλκιδέα τε
τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ᾽ ὀλίγων παραβοηθή-
|σαντα ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον 522
διαπλεύσαντες ἔστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ
κράτους τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον· καὶ Λέων καὶ Διο- 2
μέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ
τε Οἰνουσ|σῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων καὶ ἐκ Σιδούσσης
καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ
ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλε-
μον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο· εἶχον δ᾽ ἐπιβάτας τῶν
ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε Καρ- 3
δαμύλῃ ἀπο|βάντες καὶ ἐν Βολίσκῳ τοὺς προσβοηθή-
σαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς δια-
φθείραντες ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ

Digitized by Google

ἐν Φάναις αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν καὶ τρίτῃ ἐν
Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι
ἐπεξῇσαν, οἱ δὲ | τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην
καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε διεπόρ-
θησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους ὧν ἐγὼ 4
ᾐσθόμην ηὐδαιμόνησάν τε ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ
ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ
ἐκοσμοῦντο ἐχυ|ρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστα- 5
σιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι,
πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε
καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν καὶ τοὺς
Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι
μετὰ τὴν Σικελικὴν | ξυμφορὰν ὡς οὐ πάνυ πόνηρα
σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη· εἰ δέ τι ἐν τοῖς
ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ
πολλῶν οἷς τὰ αὐτὰ ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ
ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομέ- 6
νοις δ' οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ | κατὰ γῆν πορ-
θουμένοις ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναί|ους ἀγαγεῖν 523
τὴν πόλιν· οὗ αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἡσύ-
χασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ
τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες ἐσκόπουν
ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει ἢ | ἄλλῳ τῳ τρόπῳ
καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα
ἔπρασσον.

Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶν- 25
τος χίλιοι ὁπλῖται Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι καὶ
χίλιοι Ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων
ψιλοὺς | ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν
ξυμμάχων ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν
καὶ ὁπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρω-

Digitized by Google

*νίδου στρατηγούντων κατέπλευσαν ἐς Σάμον, καὶ δια-
βάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ* 2
*ἐξελθόντες αὐ|τοί τε, ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ
Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους
τι [ξενικὸν] ἐπικουρικὸν καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν
καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ
ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν* 3
*κέρᾳ | προεξᾴξαντες καὶ καταφρονήσαντες ὡς ἐπ' Ἴωνάς
τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται
ὑπὸ τῶν Μιλησίων καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ
ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν· Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε* 4
*Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες καὶ τοὺς βαρβά-
ρους καὶ | τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις
οὐ ξυμμείξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς
τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ
ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν
Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ* 5
*ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ | ταύτῃ τοὺς Ἴωνας ἀμφοτέρων
τῶν Δωριῶν κρατῆσαι· τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς Πελο-
ποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ
Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον τὸν περιτειχισμὸν
ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χω|ρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευά-* 524
*ζοντο, νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο Μίλητον, ῥᾳδίως
ἂν σφίσι καὶ τἆλλα προσχωρῆσαι. ἐν τούτῳ δὲ περὶ* **26**
*δείλην ἤδη ὀψίαν ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελο-
ποννήσου καὶ Σικελίας πέντε | καὶ πεντήκοντα ναῦς
ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἑρμο-
κράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλα-
βέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως,
εἴκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον καὶ Σελινούντιαι δύο,
αἵ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευά|ζοντο, ἑτοῖμαι*

Digitized by Google

ἤδη οὖσαι· καὶ Θηριμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφό-
τεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι,
κατέπλευσαν ἐς Ἐλεὸν πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον.
ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους 2
ἐς τὸν Ἰασικὸν κόλπον πρό|τερον πλεύσαντες ἐβούλοντο
εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου 3
ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, οἷπερ τοῦ κόλπου
πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης
(παρῆν γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλη-
σίοις καὶ Τισσαφέρνει), καὶ | αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ
βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα
διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ μὴ περιιδεῖν
ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοη- 27
θήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς
ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ | τῶν νεῶν σαφῶς, βου-
λομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν,
οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο οὔτ' ἐκείνοις οὐδ'
ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ [ἔξεστιν] 2
ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολε-
μίας καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς | σφετέραις, ἱκανῶς
καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένους ἔσται ἀγωνίσα-
σθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ [ὀνείδει] | εἴξας ἀλόγως δια- 525
κινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυ- 3
τικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁτουοῦν
τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι ἢν ἡσσηθῶσιν. καὶ τὴν
πόλιν ⟨ἂν⟩ οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ | μεγίστῳ
κινδύνῳ περιπίπτειν· ᾗ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις
ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς ἢ
πάνυ γε ἀνάγκῃ προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, ⟨ἢ⟩ που δὴ
μὴ βιαζομένη γε πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι.
ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυμα|τίας ἀναλα- 4

Digitized by Google

βόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον
ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι καταλιπόντας,
ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον,
κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς
ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς ᾖ, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, 5
καὶ | ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα 15
μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς
ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ 6
οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ
ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ
Ἀργεῖοι κατὰ | τάχος καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς 20
ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ Πελοπον- 28
νήσιοι ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατά-
γονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν τῇ ὑστεραίᾳ καὶ
τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ
πρῶτον ξυγκαταδιωχθεί|σας ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ 25
σκεύη, ἃ ἐξείλοντο, ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλ- 2
θον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ
Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι.
καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι καὶ οὐ προσδε-
χομένων ἄλλ' ἢ Ἀτ|τικὰς τὰς ναῦς εἶναι αἱροῦσιν· 30
καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπῃνέθησαν.
καὶ τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες [Πισσούθνου 3
νόθον υἱόν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως] παραδιδόασιν οἱ
Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται,
βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷ προσ|έταξε, καὶ τὴν Ἴασον διε- 526
πόρθησαν καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβεν·
παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους 4
τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες
καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυν|έταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι 5
ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παρα-

Digitized by Google

δόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέ|οντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα 5 Λακεδαιμονίων πεμψάντων ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσιν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

29 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον |κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης [ἐς] φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἢν δὲ κε|λεύῃ, [ἔφη] δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. 2 Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηριμένης οὐ ναύαρχος ὤν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ), ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ | ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τριάκοντα τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

30 Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναί|οις προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου καὶ τὰς ἄλλας πάσας ξυναγαγόντες ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι |ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ 527 τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν 2 οὕτως· Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς

Digitized by Google

καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς
Μίλητον ἐλ|θόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἄγοντες ἐν
ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ'
ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα
ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλους τῇ Μιλήτῳ
ἐποιοῦντο.

Ὁ δ' Ἀστύοχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν 31
|προδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν
ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηριμένους ναῦς
ἡκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα, λαβὼν
δὲ ναῦς τάς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα
ἀνάγεται, καὶ προσβαλὼν Πτελεῷ καὶ οὐχ ἑλὼν πα|ρέ- 2
πλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς, καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ
Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα
καὶ προσχωρεῖν σφίσιν. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Τάμως
Ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, προσβολὴν 3
ποιησάμενος τῇ πόλει οὔσῃ ἀτειχίστῳ καὶ οὐ δυνάμενος
ἑλεῖν, | ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώ-
καιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς
ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους Μαραθοῦσσαν
καὶ Πήλην καὶ Δρυμοῦσσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο 4
αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς
ἀνέμους ὀκτὼ | τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνήλωσαν, τὰ δὲ
ἐσβαλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς
Ἀστύοχον. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα Λεσβίων ἀφικνοῦν- 32
ται πρέσβεις βουλόμενοι αὖθις ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν
μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι
ξύμμαχοι ἀπρόθυ|μοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα,
ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν
ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ 2
μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς

Μιλήτου, γενόμενος ἐν | Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται αὐτός 528
τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον· ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ
τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ἐς πεντα-
κοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων 3
δέ τινων Λεσβίων τὴν | ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε
Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ
παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον·
ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν ἢ τοὺς Ἀθη-
ναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ
ἐσήκουον, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδά|ριτος ἔφη τῶν Χίων
αὐτῷ προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων 33
πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα καὶ
ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλή-
του πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις ἦ
μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἤν τι δέ|ωνται. καὶ προσβαλὼν 2
Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς
Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ
καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα, λόφου διείργοντος, [καὶ]
καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης 3
δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ νύκτα ἐπι|στολῆς ὡς Ἐρυ-
θραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς
Ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος
εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ παρὰ τοσοῦτον
ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. δια- 4
πλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος παρ' αὐτὸν καὶ ἀναζη-
τή|σαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς ηὗρον
ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προ-
φασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν
ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ
διενοεῖτο.

|Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς 34

Digitized by Google

ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥσπερ εἶδον, | ἐπεδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται 529 *καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, | καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἁλίσκονται οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν, αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.*

|Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος 35 *Ἱπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσίν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐ|τοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο,* 2 *ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριό-* 3 *πιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ | οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ ὀλίγου εἷλον. τῇ δ'* 4 *ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλ|λον, καὶ ὡς ἄμεινον φαρξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.*

Digitized by Google

36 | Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἵ τε Μι|λήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. 530 2 πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνη ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηριμένους | παρόντος ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἵδε.

37 „Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοὺς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνη· σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. 2 ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πα|τρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων· μηδὲ | Δαρεῖον βασιλέα μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί. 3 ἢν δέ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι | καλῶς ἔχειν. 4 τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους ⟨βασιλέα καὶ Λακεδαιμονίους⟩ καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην

Digitized by Google

βασιλέα παρέχειν. ἣν δέ | τις τῶν πόλεων ὁπόσαι 5 *ξυνέθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἤν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω καὶ ἀμυνέτω | κατὰ τὸ δυνατόν.“*

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηριμένης παραδοὺς 38 *Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς* 2 *τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ καὶ κρατοῦντες καὶ γῆς | καὶ* 531 *θαλάσσης Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς* 3 *πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ | πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ᾽ ἀττικισμῷ τεθνεώτων καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ᾽ ἀνάγκην ἐς ὀλίγους κατεχομένης ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον, καὶ οὔτ᾽ αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι | ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι τὴν* 4 *Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ᾽ οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ* 5 *τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις· αἱ δ᾽ ἐκ | τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.*

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι **39** *αἱ τῷ Φαρναβάζῳ [ὑπὸ] Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ | Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι*

Digitized by Google

νῆες ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας περὶ ἡλίου τροπάς, καὶ
ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέ- 2
πεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας
Σπαρτιατῶν ξυμβού|λους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας
ὁ Ἀρκεσιλάου. καὶ εἴρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικο-
μένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμέλεσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα
ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ αὐτὰς ἢ πλείους ἢ καὶ
ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἢν
δοκῇ, ἀποπέμπειν, Κλέ|αρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει,
ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ [τοῖς
ἕνδεκα ἀνδράσι], παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένη
δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς
ὑπώπτευον αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας 3
πελάγιαι Μήλῳ | προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ
δέκα Ἀθηναίων | τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατα- 532
καίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι
τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες, ὅπερ ἐγένετο,
μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς
τὴν Κρήτην πλεύσαν|τες καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ
φυλακῆς ποιησάμενοι ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆ-
ραν. ἐντεῦθεν δή, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν 4
ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρα-
κομισθῆναι. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν **40**
χρόνον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ | διαμέλλοντα, τὸν Ἀστύο-
χον πέμποντες ἀγγέλους ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις
βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσὶ καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν
μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε
θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορ-
θουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολ|λοὶ ὄντες 2
καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλεῖστοι γενό-
μενοι καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς

ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχρήσαντο πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰ | πλεῖστα κακὰ
ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν 3
χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος καίπερ | οὐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοη-
θεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγ- 41
γελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισι, καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶ|ναι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν Χίον ἔπλει ἐς
τὴν Καῦνον. | καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ 2 533
παράπλῳ ἀποβὰς τήν τε πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη | πεφευγότων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους
δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον 3
νυκτὸς ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων | ναῦς εἴκοσι, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει.
ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν ἐπί- 4

πλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ | Χαρμίνῳ περὶ τὴν
Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν
ἦν· ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς.
ἐπέπλει οὖν ὥσπερ εἶχε πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος 42
πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώ-
ρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑε|τός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ
σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχεν. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διε- 2
σπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη
ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις, τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ
ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανά|γονται
κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ
ταῖς εἴκοσι ναυσί, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς
[τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου] ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες 3
εὐθὺς κατέδυσάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας,
καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ | ἐπεφάνησαν
αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν καὶ πανταχό-
θεν ἀπεκλῄοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἓξ 4
μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς
τὴν Τευτλοῦσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἁλικαρνασσόν.
μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννή|σιοι ἐς Κνίδον κατ- 5
άραντες καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ
καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς ξυμπάσαις | πλεύσαντες καὶ 584
τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον
καθωρμίσαντο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου 43
ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύ-
σαντες ἐς τὴν Σύμην καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ | Κνίδῳ
ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους,
λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν καὶ
Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευ-
σαν ἐς τὴν Σάμον.

Digitized by Google

Ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελο- 2
|ποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς
τὸν Τισσαφέρνη (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο
οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη
πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ
μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμ-
φορώ|τατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ 3
Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδε-
τέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε τὰς Θηριμένους, ἔφη
καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης
βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης
καὶ νῦν ἀξιώσει | κρατεῖν (ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας
πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ
μέχρι Βοιωτῶν), καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν
ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι.
ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις 4
γε οὐ χρήσεσθαι, | οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι
οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν
ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἄπρακτος. οἱ δ' ἐς τὴν 44
Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀν-
δρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ
ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλή|θει καὶ πεζῶν προσ-
άξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης
ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρνη μὴ αἰτοῦντες
χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν 2
τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνί|δου, καὶ προσβαλόντες 535
Καμίρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτῃ ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενή-
κοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ
πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου
οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέ|σαντες οἱ Λακεδαι-
μόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πόλεοιν,

Digitized by Google

Λίνδου τε καὶ Ἰηλύσου, Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι
Ἀθηναίων. καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις.
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς 3
Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν βου|λόμενοι
φθάσαι καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι, ὑστερήσαντες δὲ οὐ
πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην,
ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον, ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης
καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους
ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα 4
μὲν ἐξέ|λεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα, οἱ Πελο-
ποννήσιοι, παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον
ἡμέρας ὀγδοήκοντα ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον 45
αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ
|τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην
τοῖς Πελοποννησίοις ὕποπτος ὢν καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικο-
μένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστε
ἀποκτεῖναι (ἦν γὰρ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἄπι-
στος ἐφαίνετο), πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ
Τισ|σαφέρνη, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο
μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα, καὶ δι- 2
δάσκαλος πάντων γιγνόμενος τήν τε μισθοφορὰν
ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον, καὶ
τοῦτο μὴ ξυνεχῶς, δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισ-
σαφέρνη | πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος
[χρόνου] ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ τριώβολον
** τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν, οὐ τοσοῦτον πενίᾳ ὅσον
ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ
μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα
ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, | οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπο- 536
λείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφει-

Digitized by Google

λόμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρα- 3
τηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκε [ὥστε] δόντα χρήματα
αὐτὸν πεῖσαι ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ | πλὴν
τῶν Συρακοσίων· τούτων δὲ Ἑρμοκράτης ἠναντιοῦτο
μόνος ὑπὲρ τοῦ ξύμπαντος ξυμμαχικοῦ. τάς τε πόλεις 4
δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν, αὐτὸς ἀντιλέγων ὑπὲρ
τοῦ Τισσαφέρνους ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν,
πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ | ὅμως
σῳζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν
ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς 5
δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους πρότερον
ἢ ἀποστῆναι ἀνήλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι
πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσ|φέρειν. τόν 6
τε Τισσαφέρνη ἀπέφαινε νῦν μέν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι
πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον, ἢν δέ ποτε τροφὴ
καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν
μισθὸν καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει 46
δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι | τὸν πόλε-
μον διαλῦσαι, μηδὲ βουληθῆναι ἢ κομίσαντα ναῦς
Φοινίσσας ἅσπερ παρεσκευάζετο ἢ Ἕλλησι πλείοσι
μισθὸν πορίζοντα τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θα-
λάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν
δίχα τὴν ἀρχὴν καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἐπὶ τοὺς αὐτῷ |
λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' 2
ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν
οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς
βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς ποτε
διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τάδ' εἶναι, βραχεῖ
μορίῳ τῆς | δαπάνης καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφα-
λείας αὐτοὺς | περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρῖψαι. 537
ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινω- 3

Digitized by Google

νοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς· ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίε-
σθαι ⟨καὶ⟩ τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον
ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς μὲν | γὰρ ξυγκαταδουλοῦν
ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος καὶ ἐκείνῳ
ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες οἰκοῦσι, τοὺς δὲ τοὐν-
αντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι
Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν [τῶν Ἑλλήνων] ἐλευ-
θεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκεί|νων [τῶν
βαρβάρων], ἢν μή ποτε αὐτοὺς [μὴ] ἐξέλωσι, μὴ ἐλευ-
θερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, 4
καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων
ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς
χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, 5
ὅσα γε ἀπὸ | τῶν ποιουμένων [ἦν] εἰκάσαι. τῷ γὰρ
Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραι-
νοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν τήν τε τροφὴν
κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις καὶ ναυμαχεῖν
οὐκ εἴα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας φάσκων ναῦς ἥξειν
καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι | ἔφθειρε τὰ πράγματα
καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο γενομένην
καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε
λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει 47
|καὶ [τῷ] βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι
νομίζων παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν
πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν,
ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν
ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαί-
νοιτο αὐ|τῷ ἐπιτήδειος ὤν· ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ 2
γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ
Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου

Digitized by Google

προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων | ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται 538 καὶ οὐ πονηρίᾳ [οὐδὲ δημοκρατίᾳ] τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνη φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλέον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν | Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. 48 καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρνη μὲν | πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο (οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα), πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοί τε ἑαυτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν καὶ τῶν πολεμίων ἐπι|κρατήσειν. 2 ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξοι Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ δημοκρατουμένων. 3 καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καί τι | παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως μισθοῦ ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις κἀν σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. 4 καὶ τοῖς | μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν, ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ ἢ ἄλλο τι σκοπεῖ-

Digitized by Google

σθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν
με|ταστήσας ὑπὸ τῶν ἑτέρων παρακληθεὶς κάτεισι,
σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα ὅπως μὴ
στασιάσωσιν· [τῷ] βασιλεῖ τε οὐκ εὔπορον εἶναι, καὶ
Πελοπον|νησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων καὶ 539
πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας,
Ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα
ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν
πέπον|θε, φίλους ποιήσασθαι. τάς τε ξυμμαχίδας 5
πόλεις, αἷς ὑποσχήσεσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ
καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι
οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρή-
σονται οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται·
οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐ|τοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημο-
κρατίας δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι
τούτων ἐλευθέρους εἶναι· τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς 6
ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι
πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ
ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ | ὧν τὰ πλείω
αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι
καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ
δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων σωφρο-
νιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπιστα- 7
μένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομί-
|ζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου [καὶ]
ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ 49
ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶ-
τον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐς τὰς
Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευά-
ζοντο πέμ|πειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου
καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου κατα-

Digitized by Google

λύσεως καὶ τὸν Τισσαφέρνη φίλον τοῖς Ἀθηναίοις
ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς 50
τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι
ἐνδέξονται αὐτήν, δείσας | πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν
λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ μή, ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν
ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμπει ὡς 2
τὸν Ἀστύοχον, τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα
τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκι-
βιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα | φθείρει Τισσαφέρνη Ἀθη- 540
ναίοις φίλον ποιῶν, καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας·
ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου καὶ
μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν.
ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, | ἄλλως τε καὶ 3
οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα, οὐδὲ διενοεῖτο τιμω-
ρεῖσθαι, ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν καὶ
παρὰ Τισσαφέρνη ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα
ἐκ τῆς Σάμου καὶ γίγνεται αὐτὸς μηνυτής, προσέθηκέ
τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσα|φέρνει ἑαυτὸν
καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων· δι' ὅπερ καὶ
περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως
ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πέμπει εὐθὺς κατὰ Φρυ- 4
νίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει
ὄντας οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐ|τὸν ἀποθνῄσκειν.
θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος καὶ πάνυ, ἐν τῷ μεγίστῳ 5
κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἐπιστέλλει αὖθις πρὸς
τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ
καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ
τῶν Ἀθηναίων ἑτοῖμος εἴη [τὸ ἐν τῇ Σά|μῳ] παρα-
σχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτει-
χίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ
ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκεί-

Digitized by Google

νους κινδυνεύοντι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δρᾶσαι
μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι.
ὁ δὲ | Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ 51
ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον
οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστο-
λήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος
γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης
τῆς Σάμου | καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον
ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα
σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον
ὡς τάχιστα καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐστρατήγει
δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν 2
τὸν τειχισμόν τε παρε|σκευάζοντο καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, 541
καὶ ὣς μέλλουσα, Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη· αἱ δὲ
παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον
ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ
οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπι|θήσεσθαι. δόξας δὲ ὁ 3
Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολε-
μίων προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν
ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρ-
τύρησε μᾶλλον ταὐτὰ ἐξαγγείλας.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνη παρε- 52
|σκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις,
δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ
τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ
δύναιτό πως, πιστευθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν
ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν
ᾔσθετο | τῶν Πελοποννησίων (ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον
τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῷ ἐγεγένητο)· ἐν ᾗ
τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ
ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις

Digitized by Google

ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι | κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων, ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προσέκειτο.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις [τῶν Ἀθηναίων] ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, | ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν | καὶ 53 2 ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν, δι᾽ ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ | ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελ- 542 θὼν πρὸς πολλὴν ⟨τὴν⟩ ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, ἥντινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσ|σους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι δὲ οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ δὴ μὴ φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐν- 3 ταῦθα δὴ σαφῶς | ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι „Τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς (καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον βουλεύωμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας· ὕστερον γὰρ ἐξέσται | ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ),

Digitized by Google

*Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε
τοῦτο κατεργάσασθαι.“ ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον* **54**
*ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς
δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην
σωτηρίαν, | δείσας καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖ-
ται, ἐνέδωκεν. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα τὸν Πείσαν-* 2
*δρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ αὐτοῖς
δοκοίη ἄριστα ἕξειν τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνη καὶ
τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον* 3
*τοῦ | Πεισάνδρου παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν
ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς
ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον
ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην
διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν
Ἀλ|κιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς* 543 4
*τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει
οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθὼν καὶ
παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βου-
λευσά|μενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τἆλλα παρα-
σκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι,
αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσα-
φέρνη ποιεῖται.*

Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι **55**
*|ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπίπλουν
τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβά-
νουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν
γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι καὶ τοὺς προσβοηθή-
σαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ ἀπεχώρησαν ἐς τὴν
|Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ⟨ἢ⟩ ἐκ
τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο,
εἴ ποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν.*

Digitized by Google

Ἦλθε δ' ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων 2
παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν
|Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται καί, εἰ μὴ βοηθήσουσι
πάσαις ταῖς ναυσίν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα.
οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάρι- 3
τος αὐτός τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ
τοὺς Χίους πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῷ Ἀθηναίων τῷ
περὶ | τὰς ναῦς ἐρύματι αἱρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ νεῶν
τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. ἐπεκβοηθησάντων δὲ
τῶν Ἀθηναίων καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους
νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς
ἀποθνῄσκει καὶ τῶν Χίων πολλοὶ καὶ ὅπλα ἐλήφθη
πολλά.

|Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσ- 56
σης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο καὶ ὁ λιμὸς
αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων
πρέσβεις ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνη λόγους ποιοῦν-
ται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δέ (οὐ γὰρ αὐτῷ 2
|πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου
|τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον καὶ ἔτι βουλομένου, 544
καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέ-
ρους) τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος ὥστε τὸν Τισσαφέρνη
ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυμβῆναι.
|δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουλη- 3
θῆναι, αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης,
ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον καὶ ὣς οὐ ξυμβησείοντα, δοκεῖν
τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι,
ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ
προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναί|ους μὴ ἱκανὰ διδόναι. ἤτει 4
γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς
ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισσαφέρνους, ὥστε τὸ τῶν Ἀθη-

Digitized by Google

ναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι· Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίου δίδοσθαι καὶ αὖθις νήσους τε τὰς | ἐπικειμένας καὶ ἄλλα· οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅποι ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι ἀλλ' ⟨ἢ⟩ ἄπορα νομίσαν- 5 |τες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.

Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ 57 χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον καὶ | ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιὼς μή, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθη|ναίοις ἃ βούλονται· ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθήσωσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβού- 2 λετο ἐπανι|σοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μετα- 545 πεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται.

„Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, 58 ἐφο|ρεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνη καὶ Ἱεραμένη καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασι- 2 λέως, | ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ

Digitized by Google

τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βού-
λεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ 8
ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ
βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων
ἐπὶ κακῷ | μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν 4
ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, Λακε-
δαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις
ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ
τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς 5
ναυσὶ ταῖς νῦν πα|ρούσαις Τισσαφέρνη παρέχειν κατὰ
τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσιν·
Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ 6
βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἢν βού-
λωνται, τρέφειν ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ παρὰ Τισσα-
φέρνους λαμβάνειν | ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνη
παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευ-
τῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦ-
ναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες 7
ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν
ξυμμάχων καὶ αἱ βα|σιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούν-
των καθ' ὅ τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαι-
μονίοις καὶ τοῖς ξυμμά|χοις. ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται 546
πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.“

Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα 59
παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς
| ἄξων, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο, καὶ
ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.

Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος Ὠρωπὸν 60
εἷλον προδοσίᾳ Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν
δὲ Ἐρετριῶν τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων ἐπιβου-
λεύοντες | ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρε-

Digitized by Google

τρίᾳ τὸ χωρίον ὂν ἀδύνατα ἦν Ἀθηναίων ἐχόντων μὴ
οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρέτριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔ-
βοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν ἀφικνοῦνται 2
ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν
τοὺς Πελοποννη|σίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου
κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ ἄραντες
πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενό- 3
μενοι περὶ τὸ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων
ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας· καὶ ὡς
οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, | ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς
τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον καὶ ἑώρων οὐκέτι
ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῷ
πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

| Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς 61
ἀρχομένῳ Δερκυλίδας τε, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν
ἔχων οὐ πολλὴν παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου
Ἄβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι), καὶ οἱ
Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοη-
θήσοι, ναυμα|χῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκά-
σθησαν. ἔτυχον δὲ ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ 2
τῆς Μιλήτου Λέοντά τε, ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντι-
σθένει ἐπιβάτης | ξυνεξῆλθε, [τοῦτον] κεκομισμένοι 547
μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα καὶ ναῦς δώδεκα,
αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι
πέντε καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες καὶ μία Ἀναιῖτις καὶ
μία Μιλησία καὶ | Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν 3
Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον
καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς
τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων ἐναυ-
μάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας οὐκ

Digitized by Google

ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ | οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι
(ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ **62**
δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου
παρελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται
πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος
δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομ|βιχίδης δὲ ἐκ τῆς **2**
Χίου πυθόμενος κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθη-
ναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσι, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν
ὁπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ
κρατήσας καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν
ἑλών, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα | ἁρπαγὴν ποι-
ησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ'
Ἄβυδον ἦλθεν. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν οὔτε προσ- **3**
βαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου
ἀποπλεύσας Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἣν τότε
Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν | τοῦ
παντὸς Ἑλλησπόντου. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοί τε θαλασσο- **63**
κράτορες μᾶλλον ἐγένοντο καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ
Ἀστύοχος πυθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν
Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα ἐθάρσησεν.
καὶ παραπλεύσας | δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον κομίζει **2**
αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται
ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως
ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μί-
λητον.

Ὑπὸ γὰρ | τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ **3** 548
ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ
οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσα-
φέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ
στρατεύματι ἔτι βεβαιό|τερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν
τῶν Σαμίων προυτρέψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶ-

Digitized by Google

σθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας
αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν 4
αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογού-
μενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην | μέν, ἐπειδήπερ οὐ βού-
λεται, ἐᾶν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς
ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν), αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς
ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθή-
σεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν,
καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων | οἴκων προθύμως
χρήματα καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ
σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας. παρακελευσάμενοι οὖν 64
τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν
πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου πράξοντας
τἀκεῖ, καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πό|λεων αἷς ἂν
ἴσχωσιν ὀλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς
τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον καὶ 2
Διειτρέφη, ὄντα περὶ Χίον, ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ
Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφι-
κόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυ|σεν. καὶ 3
ἀπελθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν
πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρα-
τίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμο-
νίων ἐλευθερίαν ὅσαι ἡμέραι προσδεχόμενοι. καὶ γὰρ 4
καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ
| τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει
ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε ναῦς τε κομίσαι καὶ
τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ
| ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι καὶ τὸν 549
ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν 5
τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι
τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις

Digitized by Google

πολλοῖς | τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ
πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν
ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τῆς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου
εὐνομίας οὐ προτιμήσαντες.

Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ **65**
ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς | πόλεσι κατέλυον, καὶ
ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν
αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ κατα- 2
λαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα.
καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προ-
εστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κρύ|φα ἀποκτεί-
νουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε,
καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα καὶ
οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσα-
φέρνη φίλον ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέ-
φθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ | αὐτῷ
τρόπῳ κρύφα ἀνήλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ 3
προείργαστο αὐτοῖς ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους
ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων
πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα
τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί | τε
ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ **66**
ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον.
δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου
ξυνελέγετο· ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνε-
στῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν
καὶ τὰ | ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προύσκεπτο.
ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς ὁρῶν πολὺ 2
τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου
τινὸς ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων οὔτε
ζήτησις | οὔτ' εἰ ὑποπτεύοιντο δικαίωσις ἐγίγνετο, ἀλλ' 550

Digitized by Google

ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην ὥστε
κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζεν.
καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ 3
ἐτύγχα|νεν ὂν ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις, καὶ ἐξευρεῖν
αὐτό, ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ
τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν, οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ ταὐτὸ 4
τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε
ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνῶτα
ἂν ηὗρεν | ᾧ ἐρεῖ ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ 5
ἅπαντες ὑπόπτως προσῇσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ
ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν ⟨ἂν⟩ τραπέσθαι, καὶ
τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν
καὶ πλεῖστα ἐς τὴν | τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν,
βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον 67
ἐλθόντες εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο. καὶ πρῶτον μὲν
τὸν δῆμον ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἑλέ|σθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν
ῥητὴν καθ' ὅ τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. ἔπειτα 2
ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλῃσαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς
τὸν Κολωνόν (ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως
ἀπέχον | σταδίους μάλιστα δέκα), καὶ ἐσήνεγκαν οἱ
ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι
μὲν Ἀθηναίων ἀνατεὶ εἰπεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων
ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλά|ψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. 551
ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν 3
μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθοφορεῖν,

Digitized by Google

προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ ἑλέ-
σθαι ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ | τῶν ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς
ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας
ἐς τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν
αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν
ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην **68**
ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα | ἐκ τοῦ προφα-
νοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι
ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο
καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθη-
ναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος
καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναί ⟨τε⟩ γενόμενος | καὶ ἃ
γνοίη εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν οὐδ' ἐς
ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, [ἀλλ'] ὑπόπτως τῷ
πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι
ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα
εἷς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφε|λεῖν.
καὶ αὐτός γε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ 2
μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται
τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων, αἰτιαθεὶς ὡς
ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρ- 3
έσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως
| προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκι-
βιάδην καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ
πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε
αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν· πολύ
τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυώτατος
ἐφά|νη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἅγνωνος ἐν τοῖς 4
ξυγκατα|λύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε 552
εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν
πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως

Digitized by Google

καίπερ μέγα ὂν προυχώρησεν· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν
Ἀθηναίων δῆμον | ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ
τύραννοι κατελύθησαν ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ
μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ
χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος ἅμα 69
|κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους τρόπῳ
τοιῷδε ὕστερον ἤδη ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον.
ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι πάντες αἰεί, οἱ μὲν ἐπὶ τείχει οἱ
δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα ἐφ'
ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνει- 2
δότας εἴασαν, ὥσπερ | εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, τοῖς δ' ἐν
τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις
ἀλλ' ἄπωθεν περιμένειν, καὶ ἤν τις ἐνίστηται τοῖς
ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν 3
δὲ καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι καὶ Καρυστίων τριακόσιοι
καὶ Αἰγινητῶν τῶν | ἐποίκων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμ-
ψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς
ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταὐτὰ προείρητο. τούτων δὲ δια- 4
τεταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι μετὰ ξιφι-
δίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ'
αὐτῶν νεανίσκοι, οἷς | ἐχρῶντο εἴ τί που δέοι χει-
ρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς
οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι
λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου
χρόνου παντὸς αὐτοὶ καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ 70
τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντει|ποῦσα ὑπ-
εξῆλθε καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον ἀλλ'
ἡσύχαζον, οἱ [δὲ] τετρακόσιοι ἐσελθόντες ἐς τὸ βου-
λευτήριον τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπε-
|κλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεούς, εὐχαῖς καὶ θυ- 553

Digitized by Google

σίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο, ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον τοῦ Ἀλκιβιάδου δὴ ἕνεκα, τὰ | δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν 2
ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετέστησαν· πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλα|γῆναι βούλεσθαι καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δὲ νομίζων [τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν] οὔτ' εὐθὺς 71
οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, οὐδὲ ἐν τῷ πα|ρόντι πάνυ τι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη | πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον τῶν γοῦν μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν λήψεως οὐκ ἂν | ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμειξέ τε ἐγγὺς 2
καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω | δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ 3
χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον, τοὺς δ' ἐπελθόντας

Digitized by Google

*ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψεν
ἐπ᾽ οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρε-
σβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον, κἀ|κείνου μᾶλ-
λον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος | ἐκπέμπουσι* 554
*καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις,
βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν* 72
*Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατό-
πεδον καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ | ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως
καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ᾽ ἐπὶ σωτηρίᾳ
τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν
καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ
πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερο-
ρίαν ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὔ|τω μέγα ἐλθεῖν
βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ* 2
*τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν ἀπέπεμψαν
αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν αὑτῶν κατάστασιν, δείσαντες
μή, ὅπερ ἐγένετο, ⟨ὁ⟩ ναυτικὸς ὄχλος οὔτε αὐτὸς
μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ
| ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσιν.*

Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν 73
*ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ᾽ αὐτὸν τὸν
χρόνον τοῦτον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ* 2
*γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ
ὄντες δῆμος, με|ταβαλλόμενοι αὖθις καὶ πεισθέντες
ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ
Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τρια-
κοσίους ξυνωμόται καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ
ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθη-* 3
*ναίων, μοχθηρὸν ἄνθρω|πον, ὠστρακισμένον οὐ διὰ
δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ
αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε,*

Digitized by Google

*ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν
Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ'
αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς | τε πλείοσιν ὥρμηντο
ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ αἰσθόμενοι τῶν τε στρατηγῶν* 4
*Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες διὰ
τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν)
τὸ μέλλον σημαίνουσι καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ,
τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὁπλιτεύοντι, | καὶ ἄλλοις* 555
*οἳ ἐδόκουν αἰεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι,
καὶ οὐκ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας
καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνην
ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ | ἀκούσαντες* 5
*τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῇσαν μὴ ἐπιτρέ-
πειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθη-
ναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας [ἐν τῇ νηὶ πλέοντας]
καὶ αἰεὶ δή ποτε ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικει-
μένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινας,
| ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστε ἐπειδὴ* 6
*αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων
τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ
τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας τοὺς
αἰτιωτάτους ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ | φυγῇ
ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρα-
τούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον* 74
*ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα
Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον,
ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ
| τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα·
οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ* 2
*καταπλευσάντων αὐτῶν εὐθέως τῶν μὲν Παράλων
τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύ' ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ*

Digitized by Google

ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν καὶ μετεκβιβάσαντες ἐς
ἄλλην στρα|τιῶτιν ναῦν ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν.
ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, 3
πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις
ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς
πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν
πρὸς | τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ
γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι
ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης,
τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἱρξειν,
ἵνα, | ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ 556
ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δὲ ἀκούοντες ἐπὶ τοὺς 75
τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν·
ἔπειτα | μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες καὶ
διδαχθέντες, μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς
ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο.
μετὰ δὲ τοῦτο λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βου- 2
λόμενοι μεταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὅ τε Θρασύβουλος
ὁ τοῦ Λύκου καὶ | Θράσυλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα
προειστήκεσαν τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς
στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς
ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί
τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους
πόλεμον προθύμως διοί|σειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις
πολέμιοί τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι.
ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον 3
οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀπο-
βησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρα-
τιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε | ἐκείνοις ἀπο-
στροφὴν σωτηρίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ

Digitized by Google

τετρακόσιοι κρατήσωσιν ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέ-
μιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν 76
τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες
δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρ|χεῖσθαι.
ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν 2
ᾗ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγοὺς καὶ εἴ τινα τῶν
τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθεί-
λοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβου-
λός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις 3
ἄλλας | τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ
ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκεν· τοὺς
γὰρ | ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα 557
ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν 4
ναυτικὸν τάς τε ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν
τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὡρμῶντο
(πόλιν | τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ,
ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος
τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολε-
μίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὗπερ καὶ πρό-
τερον), καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς
πορίζε|σθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' 5
ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον
αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ ⟨ὅτι⟩
νῦν ἐς τοιοῦτο καταστήσονται μὴ βουλόμενοι σφίσι
πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώ-
τεροι εἶναι εἴργειν | ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκεί-
νων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, 6
ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι
χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀρ-
γύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ
στρατιῶται, μήτε βούλευμα | χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα

Digitized by Google

πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς
μὲν ἡμαρτηκέναι τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας,
αὐτοὶ δὲ σῴζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσαναγ-
κάζειν. ὥστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι
χρηστόν, παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. | Ἀλκιβιάδην τε, 7
ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον
τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό τε μέγιστον,
ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι
ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις ἐν αἷς καὶ πόλεις 77
καὶ γῆν εὑρήσουσιν. τοιαῦτα ἐν | ἀλλήλοις ἐκκλησιά- 558
σαντες καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τοῦ
πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν
τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον [οἱ δέκα πρε-
σβευταί], ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ | ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο,
ἡσύχαζον.

Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ 78
τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ
σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπό τε Ἀστυόχου καὶ Τισσα-
φέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλον-
|τος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο
μᾶλλον καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν,
οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες
αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσιν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσα-
φέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ
οὐκ ἔργον, | κινδυνεύειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσα-
φέρνη τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν
ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν.
οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυ-
μαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι 79
δὲ οἱ ξύμμαχοι | καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν
αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ

Digitized by Google

ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες
ταῖς ναυσὶ πάσαις οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατὸν καὶ τοὺς
Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι
ἔπλεον | ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς 2
ἐκ Σάμου ναυσὶ δύο καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν
Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμοῦσαι (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ
ἡ Σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην), ὡς εἶδον
τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεούσας, ὑπεχώρησαν
ἐς τὴν | Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦ-
σαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα (προῄσθοντο 3
γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας) προσε-
δέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου
σφίσι ταῖς | ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέ- 559
ναις προσβοηθήσειν· προυπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος.
καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ 4
Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης ἐστρα-
τοπεδεύ|οντο καὶ τῶν Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων
ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν 5
τῇ Σάμῳ ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ
Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον
πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσγενο- 6
μένων σφίσι | τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ
Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυ-
μαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν
πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελο- **80**
|ποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι
νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν
τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσα-
φέρνους κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνά-
βαζον, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννή|σου

προσετάχθη, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς
τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτό τε γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνά- 2
βαζος καὶ τροφὴν ἑτοῖμος ἦν παρέχειν, καὶ ἅμα καὶ
τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ 3
αἱ τεσσαράκοντα τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπά-
ρασαι ἐς τὸ πέλα|γος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς
Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, [καὶ] αἱ μὲν Δήλου λαβό-
μεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου καὶ ὕστερον πάλιν
ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον ** (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις
ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν), αἱ δὲ μετὰ
Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως | στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν Ἑλλήσ-
ποντον διασωθεῖσαι Βυζάντιον ἀφιστᾶσιν. καὶ μετὰ 4
ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν
βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καί τις καὶ
ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου ναυσὶν
ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

|Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα 81 560
Θρασύβουλος, αἰεί γε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος,
ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιά-
δην, [καὶ] τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν
στρα|τιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθ-
οδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνη κατῆγεν
ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτη-
ρίαν, εἰ Τισσαφέρνη αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελο-
ποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, τήν τε ἰδίαν ξυμ- 2
φορὰν [τῆς φυ|γῆς] ἐπῃτιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ
Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς
ἐλπίδας τε αὐτοὺς οὐ σμικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη
καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ
τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες
φοβοῖντο αὐτὸν | καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν,

Digitized by Google

καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ
αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν, οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσα-
φέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν
ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα 2
ἐπικομπῶν ὁ | Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ
ὑπεδέξατο ἦ μήν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἢν
Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς,
οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαρ-
γυρῶσαι, τάς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας Φοινίκων
ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις | καὶ οὐ Πελοποννησίοις·
πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναίοις, εἰ σῶς αὐτὸς
κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δὲ ἀκούοντες ταῦτά τε 82
καὶ ἄλλα πολλὰ στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο
μετὰ τῶν προτέρων καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετί-
θεσαν, τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος | τῆς τε σωτη- 561
ρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς ἂν
ἠλλάξαντο, καὶ ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν διὰ τὸ ⟨τοὺς⟩ αὐτίκα
τότε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων κατα-
φρονεῖν πλεῖν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν | ἐπὶ τὸν 2
Πειραιᾶ πλεῖν τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας
καὶ πάνυ διεκώλυσε πολλῶν ἐπειγομένων, τὰ δὲ τοῦ
πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρητο,
πλεύσας ὡς Τισσαφέρνη πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς
ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δὴ δοκῇ πάντα μετ' | ἐκεί-
νου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός
τε εἶναι καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρη-
ται καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τε ἐστὶν αὐτὸν ποιεῖν.
ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς
Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνη.

83 | Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι
τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει

Digitized by Google

ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνη- 2
νέχθη γὰρ αὐτοῖς, κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον τῶν
Ἀθηναίων ἐπίπλουν ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες
ναυ|μαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσα-
φέρνη ἀρρωστότερον γενόμενον καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι
ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην
ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷάπερ 3
καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο καί τινες καὶ
τῶν | ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων [καὶ οὐ
μόνον τὸ στρατιωτικόν], ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώ-
ποτε λάβοιεν τό τε διδόμενον βραχὺ καὶ οὐδὲ τοῦτο
ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξε-
ται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς
ναῦς· | πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα
ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄντων δ' αὐτῶν 84
ἐν τοιού|τῳ ἀναλογισμῷ ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις 562
θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων 2
καὶ Θουρίων ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθερον ἦν τὸ πλῆ-
θος [οἱ ναῦται], τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες
τὸν μισθὸν ἀπῄ|τουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπε-
κρίνατο καὶ ἠπείλησε καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι
τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ 3
δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται,
ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον ὥστε βάλλειν·
ὁ δὲ προϊδὼν | καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέν-
τοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον 4
δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσα-
φέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρᾳ ἐπιπεσόντες,
καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσιν. ξυνε-
δόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις | ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ
ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέ- 5

Digitized by Google

σκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε | αὐτῷ καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι' ἄλλα τοιουτότροπα, καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων. κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνη Μίνδαρος διάδο|χος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει.
ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν 2
παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου καὶ |περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα καὶ τὸν Ἑρμοκράτη μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνη ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ
|πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. 563
ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεί ποτε περὶ τοῦ 3
μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς | τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον καὶ κατηγόρει ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας ἑαυτὸν καὶ οὐ τυχὼν τὴν ἔχθραν
οἱ πρόθοιτο. ὁ | μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι 4
καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον.

Digitized by Google

Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων [πρε- 86
σβευ|ταί], οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους καὶ
ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόν-
τος τοῦ Ἀλκιβιάδου. καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν
ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ 2
ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν
δῆμον καταλύοντας· | ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες
ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ 3
τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ,
οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ (ἐξεῖναι γάρ, ὅτε
ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι), τῶν τε
πεντακισχιλίων ὅτι πάν|τες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ
τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας δια-
βάλλων ἀπήγγελλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ'
ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν.
ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' 4
ἐχαλέπαινον καὶ γνώμας | ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα
δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ δοκεῖ Ἀλκιβιάδης
πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι,
ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ
σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ σαφέστατ' ἂν Ἰω|νίαν καὶ Ἑλλήσ- 564
ποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτὴς γενέσθαι.
καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο
κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε
καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους | λοιδορῶν 5
ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, 6
ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς
μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτοὺς καὶ
καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς
πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμη|ται, ὥστε
τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαι-

νεῖν. καὶ τἆλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδό- 7
ναι τοῖς πολεμίοις· πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σῳζο-
μένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι,
εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ | ἢ
'κεῖνο, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι.

Παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι 8
τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ
δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς καὶ εἰπών, ὅταν τις
καλῇ, παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀρ- 9
|γεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ
στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὔ-
βοιαν καὶ ἄγειν Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν
τετρακοσίων [πεμπτοὺς] πρέσβεις Λαισποδίαν καὶ
Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν· οἳ ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέον-
τες | κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς
Ἀργείοις παρέδοσαν ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων
τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας
ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον
τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἧπερ εἶχον τριήρει.

|Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν 87
καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα καὶ τὴν
Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι
ὡς φανερῶς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἐδόκει
δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευά-
ζετο | πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, 565
καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευεν· τῇ δὲ στρατιᾷ
προστάξειν ἔφη Τάμων ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν
ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ 2
ταὐτό, | οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς
τὴν Ἄσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς.
ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαρά- 3

Digitized by Google

κοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο σαφές
ἐστιν· δι' ὅ τι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῇ εἰκάζεται. οἱ
μὲν γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελ|θών, ὥσπερ καὶ διενοήθη,
τὰ τῶν Πελοποννησίων (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον,
ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Τάμως, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν),
οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον
ἐκχρηματίσαιτο ἀφεὶς (καὶ γὰρ ὣς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε
χρήσεσθαι), ἄλλοι δ' ὡς | καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακε-
δαίμονα, τοῦ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς
οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ 4
μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνο-
κωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν,
φθορᾶς μέν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε καὶ | διέμελλεν,
ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ἰσχυρο-
τέρους ποιήσῃ, ἐπεί, εἴ γε ἐβουλήθη, διαπολεμῆσαι ⟨ἂν⟩
ἐπιφανεὶς δήπου οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακε-
δαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ
ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ
|ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἣν 5
εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς
ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ
χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀνα-
λώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων
πράξας. ἐς | δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον ἥτινι δὴ γνώμῃ ὁ 6
Τισσαφέρνης | ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται· 566
καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς κελεύ-
σαντος αὐτοῦ Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριή-
ρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνη 88
ᾔσθετο πα|ριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς
λαβὼν τρεῖς καὶ δέκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ
Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν (ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν

Digitized by Google

Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς ἢ Πελοποννησίοις γε
κωλύσειν ἐλθεῖν), εἰδώς, ὡς εἰκός, ἐκ πλείονος τὴν
Τισσαφέρνους γνώμην | ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ
βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν ἑαυτοῦ
καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως
μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ
ὁ μὲν ἄρας εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν
πλοῦν ἐποιεῖτο.

|Οἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμ- 89
φθέντες πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας
ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε
ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας
τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν
καὶ | Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ
πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρ-
χίας καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ
πράγματος πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνί- 2
σταντό τε ἤδη καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες
ἡγεμόνας τῶν πάνυ | [στρατηγῶν] τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ
καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένη τε τὸν Ἅγνωνος
καὶ Ἀριστοκράτη τὸν Σκελίου καὶ ἄλλους, οἳ μετέσχον
μὲν ἐν τοῖς πρῶτοι τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δέ,
ὡς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν
Ἀλκιβιάδην, | τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευο-
μένους μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν
πόλιν, οὔτοι ἀπαλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν,
ἀλλὰ τοὺς | πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆ-
ναι ἀποδεικνύναι καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθι-
στάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου 3
αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ
τοιούτῳ προσέκειντο, | ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία

Digitized by Google

ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται· πάντες γὰρ αὐθη-
μερὸν ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος
αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως
γιγνομένης ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν
ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. | σαφέστατα δ' αὐτοὺς
ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα
καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας
ἔσεσθαι· ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος αὐτὸς πρῶτος
προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν τετρακο- **90**
σίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἴ|δει καὶ
προεστῶτες, Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ
Σάμῳ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος,
ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ
δήμῳ, καὶ Πείσανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ
δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν
|καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν
ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακε-
δαίμονα καὶ τὴν ὁμολογίαν προυθυμοῦντο καὶ τὸ ἐν
τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε
μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις
σφῶν ἦλθον, | ὁρῶντες τούς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς
δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους.
καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλ- 2
λους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ
τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ ὅστις καὶ
ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς | ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαι-
μονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ 3
Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη,
ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' | αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς 68
ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πει-
ραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται,

Digitized by Google

καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ 4 Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, καὶ παρ' | αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώπων ὀλίγων ἄρχειν τοῦ τε ἔσπλου ⟨καὶ ἔκπλου⟩· ἐς αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα τό τε πα|λαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τεῖχος τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ 5 στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ [ἐγγύτατα] τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ | τὸν ἐπεσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν.

Ταῦτ' οὖν ἐκ πλέονός τε ὁ Θηραμένης διεθρόει 91 καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. | ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου 2 ἐτύγχανον Εὐβοέων ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ ἐκ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες, ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ Λᾶ τῆς Λακωνικῆς καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς | τὴν Εὔβοιαν πλοῦν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἡγησανδρίδας Ἡγησάνδρου Σπαρτιάτης)· ἃς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἠετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δέ τι καὶ 3 τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ | οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλι|στα 569 μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμ-

Digitized by Google

μάχων, εἰ δὲ μή, τάς γε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες
αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι δὲ καὶ τούτου μὴ οὖν ὑπὸ
δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων | μά-
λιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγό-
μενοι ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὁπωσοῦν
τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια
ἔσται. δι' ὅπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον 92
καὶ ἐσόδους ἐπεσαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε
| προθύμως καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρό- 2
τερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ
λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς
Λακεδαίμονα πρεσβείας πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περι-
πόλων [τινὸς] ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ
καὶ οὐ | πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν ἀπέθανε
παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνερ-
γός, Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος
ὑπὸ τῶν τετρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα τοῦ κελεύσαντος
εἶπεν οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους
καὶ ἐς τοῦ | περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ' οἰκίας
ξυνιόντας, τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ
νεωτέρου καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ Ἀριστο-
κράτης καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν ⟨τε⟩ τετρακοσίων αὐτῶν
καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες ᾖσαν ἐπὶ τὰ πρά-
γματα. ἅμα γὰρ καὶ | ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περι- 3
πεπλευκυῖαι καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον τὴν
Αἴγιναν κατεδεδραμήκεσαν· καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης
εἰκὸς εἶναι ἐπ' Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς ἐς Αἴγιναν
κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ
παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷσ|περ καὶ αὐτὸς αἰεὶ
κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος 4
δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν

Digitized by Google

προσγενομένων καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων·
οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος
ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης | ἦν 570
ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνου-
σιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ
μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμμένον, καὶ ἐς
οἰκίαν ἀγαγόντες εἷρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ ἅμα αὐτοῖς 5
| καὶ ἄλλοι καὶ Ἕρμων τῶν περιπόλων τις, τῶν Μουνι-
χίασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὁπλιτῶν
τὸ στῖφος ταὐτὰ ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς 6
τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθή-
μενοι), εὐθὺς [πλὴν] ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν,
ἑτοῖμοι | ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι καὶ τῷ Θηραμένει
καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος
ἑτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ
παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν ὅστις ἦν αὐτῷ ὁμο-
γνώμων ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ· ἐβοήθει δὲ καὶ
Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἱππέων | νεανίσκοι. ἦν δὲ 7
θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ
ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι καὶ τὸν
ξυνειλημμένον τεθνάναι, οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ τοὺς
ἐκ τοῦ ἄστεως ὅσον οὔπω ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόλις 8
δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων | τοὺς ἐν τῷ
ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους καὶ
Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως
παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἑκάστοις γιγνο-
μένου καὶ ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν
πολεμίων ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε καὶ
σφῶν | αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν 9
ἐς τὸν Πειραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός), ὅσον
ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις· ὁ δὲ Ἀρί-

Digitized by Google

σταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ 10
δὲ ὁπλῖται ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ καὶ
οὐ μετεμέ|λοντο, καὶ τὸν Θηραμένη ἠρώτων εἰ δοκεῖ
αὐτῷ ἐπ' | ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ 571
ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις
δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ
ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ
τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀν|θρώπων κατέσκαπτον τὸ τεί-
χισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρή, 11
ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν
τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ
ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντι-
κρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν | ὀνομάζειν, φοβού-
μενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι καὶ πρός τινα εἰπών τίς τι
ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ
ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτε εἶναι οὔτε μὴ ὄντας
δήλους εἶναι, τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους
ἄντικρυς [ἂν] δῆμον ἡγούμενοι, τὸ δ' αὖ ἀφανὲς
| φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν **93**
τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβη-
μένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται τόν
τε Ἀλεξικλέα ὃν ξυνέλαβον ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα
καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μου|νιχίᾳ Διονυσιακὸν
θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἐξεκλησίασάν
τε καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ καὶ
ἔθεντο αὖ ἐν τῷ Ἀνακίῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ 2
τῶν τετρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ
ἀνδρὶ διελέγοντό τε καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν | ἀνθρώ-
πους ἐπιεικεῖς αὐτούς τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους
παρακατέχειν, λέγοντες τούς τε πεντακισχιλίους ἀπο-
φανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει ᾗ ἂν τοῖς πεντα-

Digitized by Google

*κισχιλίοις δοκῇ τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι, τέως δὲ
τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν μηδ' ἐς τοὺς
πολεμίους ἀνῶ|σαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν,* 3
*ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων,
ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα περὶ
τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ὥστε ἐς ἡμέ-
ραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆ|σαι ἐν τοῦ Διονύσου περὶ* 572
ὁμονοίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ 94
*ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ
τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας ἀπὸ τῶν
Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν· | καὶ πᾶς τις τῶν
ὁπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον
ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τεί-
χισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει κατα-
πεπτωκέναι. ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας τάχα μέν τι καὶ ἀπὸ* 2
*ξυγκειμένου [λόγου] περί τε τὴν Επίδαυρον καὶ ταύτῃ
|ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δὲ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα
στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς
δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' οὖν Ἀθη-* 3
*ναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πει-
ραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μεί-
ζονος [ἢ] ἀπὸ | τῶν πολεμίων οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς
τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς
ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ
τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν. αἱ δὲ* 95
*τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι καὶ περιβα-
λοῦσαι Σούνιον ὁρμίζονται | μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ
Πρασιῶν, ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθη-* 2
*ναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν
ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης*

Digitized by Google

καὶ περὶ τοῦ μεγίστου ἐν τάχει βουλόμενοι βοηθῆσαι (Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλῃμένης | τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν), πέμπουσι Θυμοχάρη στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν. 3 ὧν ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο· ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς, | 573 διέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριῶν πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. 4 ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ | ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριῶν), ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεως οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγε|σθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. 5 διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγαγόμενοι καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριῶν ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον, ἔπειτα ἐς φυγὴν τρα|πόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. 6 καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριῶν ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἳ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται | τῶν νεῶν. 7 λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες τοὺς δὲ ζωγρήσαντες τροπαῖον ἔστησαν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ Εὔβοιάν τε, ἅπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ὠρεοῦ (ταύτην δὲ

Digitized by Google

αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον), καὶ τἆλλα | τὰ περὶ αὐτὴν
καθίσταντο.

Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν 96
γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη.
οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλη
τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβη-
σεν. | ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστη- 2
κότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησο-
μένων, αὐ|τῶν τε στασιαζόντων καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε 574
σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγε-
γένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε καὶ τὸ μέγιστον Εὔβοιαν ἀπο-
λωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο,
πῶς οὐκ εἰκότως | ἠθύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ 3
δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι
νενικηκότες εὐθὺ σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἐρῆμον ὄντα
νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι.
ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν, 4
καὶ διέστησαν ἂν | ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν, εἰ ἐπολιόρκουν
μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν
καίπερ πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ τοὺς σφετέρους
οἰκείους καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι· καὶ ἐν τούτῳ
Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι
καὶ | τὰ μέχρι Εὐβοίας καὶ ὡς εἰπεῖν ἡ Ἀθηναίων
ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι 5
Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι
ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ
πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς οἱ δὲ βραδεῖς,
καὶ οἱ | μὲν ἐπιχειρηταὶ οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε κἀν
ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρα-
κόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα
καὶ προσεπολέμησαν.

Digitized by Google

Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε 97
| εἴκοσι ὅμως ἐπλήρουν καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν
μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην,
οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν, ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρα-
κοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφί-
σαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν ὁπόσοι
καὶ | ὅπλα παρέχονται· καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν
μηδεμιᾶς ἀρχῆς, εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο.
ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον ⟨ἐν⟩ Πυκνὶ ἐκκλησίαι, 2
ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τὰ ἄλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν
πολιτείαν. καὶ | οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον
ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες·
μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς
ξύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονήρων τῶν πραγμάτων
γενομένων τοῦτο πρῶτον | ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψη- 3
φίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ
κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ
στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν
πραγμάτων.

Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν 98
| Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρ-
χίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρ-
χος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν
κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους ἐχώρει
πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς 2
| Βοιωτίας τεῖχος, ἐπολιόρκουν δ' αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν
σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας
ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι ἐθελοντηδόν,
προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησά- 3
μενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ
Οἰνόῃ, λέ|γων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἆλλα ξυμβεβή-

Digitized by Google

κασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δὲ πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ | Οἰνόην τε λειφθεῖσαν Βοιωτοὶ 4 κατέλαβον καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

99 Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε [ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπεν|δον παρῄει] προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης πω ἧκον, ὅ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ καὶ ἄλλος, Ἱπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὢν ἐν Φα|σήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν |Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον (πρότερον δὲ | ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, αἳ καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον)· χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

100 Ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς | Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐθὺς πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ

Digitized by Google

φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος 2
δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν
αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ | ἐν τῇ Λέσβῳ
καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ
νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν
παραπλεύσας ἄλφιτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρα-
σκευάζειν ἐκέλευεν ὡς, ἢν πλείων χρόνος ἐγγίγνηται,
ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησό|μενος.
ἅμα δέ (Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει) ἐβούλετο 3
ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων
γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἔκ τε
τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα
καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, | ξύμπασιν ὡς
τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς
ἡγουμένου, προσέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ· καὶ ἀπο-
κρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης
Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὖθις ἔξω | μάχῃ 577
ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες ἀφιστᾶσι
τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν 4
πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι.
προαφιγμένος δὲ αὐτόσε ἦν καὶ ὁ Θρασύβουλος πέντε
| ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν
φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερίσας δὲ ἐπὶ τὴν Ἔρεσον 5
ἐλθὼν ἐφώρμει. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησ-
πόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι
καὶ Μηθυμναῖαι ⟨πέντε⟩· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν
ἑπτὰ καὶ ἑξήκον|τα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρε-
σκευάζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ
τρόπῳ, ἢν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ἔρεσον.

Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου 101
τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέ-

Digitized by Google

ραιν καὶ | λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρα-
κοστὰς ἕκαστος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν
ἐκ τῆς Χίου ⟨οὐ⟩ πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν
τῇ Ἐρέσῳ ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχον-
τες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς 2
Φωκαΐδος ἐς | τὸν ἐν Καρτερείοις λιμένα καὶ ἀριστο-
ποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνο-
ποιοῦνται ἐν Ἀργινούσσαις ⟨καὶ⟩ τῆς ἠπείρου ἐν τῷ
ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς 3
νυκτὸς παραπλεύσαντες καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς
Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μη|θύμνης, ἀριστοποιησάμενοι
διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λεκτὸν καὶ Λάρισαν καὶ
Ἁμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοί-
τειον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρῴτερον μέσων νυκτῶν.
εἰσὶ δ' αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε
τῶν ταύτῃ χωρίων.

Οἱ | δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις 102
εἴκοσι ναυσὶν | ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ 578
ἐσήμαινον καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ
ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ
Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον
τάχους ὑπομείξαντες τῇ Χερ|σονήσῳ, παρέπλεον ἐπ'
Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν
[τὰς τῶν πολεμίων ναῦς]. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκ- 2
καίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ
ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσιν·
τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα | τῇ ἕῳ κατιδόντος τὴν
δίωξιν εὐθὺς ποιουμένου οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ
μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἴμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον,
τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι καταλαμ-
βάνονται περὶ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν ἐποκεί- 3

Digitized by Google

λασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου | αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ **103** *ταῖς ἄλλαις, ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσ|εχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον.*

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ 2 *ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἔρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν | ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπεσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται καὶ ἐς τὴν | ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο.*

Μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ **104** *Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς* 2 *ἔγνωσαν ναυμαχή|σοντες, παρέτεινον τὸ κέρας οἱ μὲν* 579 *Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. κέ|ρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις* 3 *εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν | Πελοποννησίων πρό-* 4

Digitized by Google

τερόν τε ξυμμεῖξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθη-
ναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῇσαι τοῦ
ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον
ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι
γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφάρξασθαι αὐ|τοὺς οἱ
ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ· τὸ 5
δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν ἣ
Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνον-
τος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο,
ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος | καὶ τοῦ
χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη
τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα αὐτοῦ
γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ 105
Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν
τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβη|σαν,
τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' 2
οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους
τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρά-
συλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου (ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν
ἄκραν [τὸ Κυνὸς σῆμα] καὶ ἅμα οἱ Συρακό|σιοι καὶ οἱ
ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι εἶργον αὐτούς), πρὶν
οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι
ἄλλην ναῦν διώκειν ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτό-
τεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον, 3
τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξ-
|αγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως καὶ ἐπαναστρέψαντες εὐθύς, 580
ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν
τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας
ἔκοπτόν τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθί-
στα|σαν. οἵ τε Συρακόσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη 5
τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς

φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων.
γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς καὶ καταφυγόντων τῶν 106
Πελοποννησίων πρὸς τὸν Πύδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ
πρῶτον, | ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας
ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος
βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε), τὴν
μέντοι νίκην ταύτης τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ
ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων 2
ναυτικὸν διά τε | τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν
ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφοράν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε
αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους
του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναν- 3
τίων λαμβάνουσι Χίας μὲν ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε,
Ἀμπρακιώτιδας | δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων
δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων
μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πέντε καὶ δέκα ναῦς ἀπολλύασιν.
στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ Κυνὸς σῆμα 4
καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι καὶ νεκροὺς τοῖς
ἐναντίοις ὑποσπόν|δους ἀποδόντες ἀπέστειλαν καὶ ἐς
τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ ἀφικο- 5
μένης τῆς νεὼς καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκού-
σαντες ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς
καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν
καὶ ἐνόμισαν σφίσιν | ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα,
ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπου- 107
δῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι
| ἐπέπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ 581
Ἁρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ
ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες
τοὺς ἐν τῇ γῇ ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ

Digitized by Google

|ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάγοντο πάλιν καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ 2 καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν), καὶ | ἐς τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτη καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους **108** καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι |τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποτρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνη ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πλη- 2 ρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν Ἁλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε καὶ Κῶν ἐτείχισεν. ταῦτα δὲ πράξας | ἄρχοντας ἐν τῇ Κῷ καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσεν.

Καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύ- 3 θετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς | Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ 4 Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρνους ὑπάρχου, ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους | τοὺς Ἀτραμύττειον κατοικήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατείαν αὐτῶν τοῖς | βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ 582 καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόντισεν. φοβούμενοι οὖν

Digitized by Google

αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μή ποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἅμα | ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἐδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ 109
τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον καὶ οὐ μόνον τὰ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί), διαβε|βλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, | ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι·

Digitized by Google

Index nominum propriorum.

(In nominibus paulo usitatioribus loci potissimi soli laudati sunt.)

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Schul-Wörterbücher der klassischen Sprachen

im Verlage von B. G. Teubner in Leipzig, Poststraße 3.

Griechisch: Von **G. E. Benseler** und **K. Schenkl.** 2 Bände.

I. Griechisch-Deutsch. Von G. E. Benseler. 12. Aufl., von A. Kaegi. In Halbfranz gebunden 8 ℳ
II. Deutsch-Griechisch. Von K. Schenkl. 5., teilw. gekürzte Aufl. In Halbfranz gebunden 10 ℳ 50 ₰.

Lateinisch: Von **F. A. Heinichen.** 2 Bände.

I. Lateinisch-Deutsch. 7. Aufl., von C. Wagener. in Halbfranz gebunden 7 ℳ 50 ₰.
II. Deutsch-Lateinisch. 5. Aufl., von C. Wagener. in Halbfranz gebunden 6 ℳ 50 ₰.

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar Von H. Ebeling. 5. Aufl., von J. Lange. geb. 1 ℳ 60 ₰.

Nepos Von H. Haacke. 14. Aufl. geb. 1 ℳ 30 ₰. Mit dem Texte des Nepos zusammen geh. 1 ℳ 20 ₰, geb. 1 ℳ 60 ₰.

Homer Von G. Autenrieth. 10. Aufl., von A. Kaegi. geb. 3 ℳ 60 ₰.

Ovids Metamorphosen Von J. Siebelis. 5. Aufl., von Fr. Polle. geh. 2 ℳ 70 ₰, geb. 3 ℳ 10 ₰.
—— —— kleine Ausg., bearb. v. Stange. geb. 2 ℳ 50 ₰.

Phädrus Von A. Schaubach. 3. Aufl. geh. 60 ₰. Mit dem Texte des Phädrus 90 ₰.

Xenophons Anabasis Von F. Vollbrecht. 10. Aufl. geb. 2 ℳ 20 ₰.

Xenophons Hellenika Von K. Thiemann. 4. Aufl. geh. 1 ℳ 50 ₰. geb. 1 ℳ 90 ₰.

Siebelis' tirocinium poeticum Von A. Schaubach. 11. Aufl. geb. 80 ₰.

Digitized by Google

Schülerpräparationen zu latein. und griech. Schriftstellern

im Verlage von B. G. Teubner in Leipzig, Poststraße 3.

gr. 8. steif geh.

Caesar, bell. Gallicum, von Prof. Bräuhäuser in Stuttgart. 1. Heft. B. I. 3. Aufl. 30 Pf. — 2. Heft. B. II u. III. 2. Aufl. 40 Pf. — 3. Heft. B. IV u. V. 2. Aufl. 50 Pf. — 4. Heft. B. VI. 2. Aufl. 40 Pf. — 5. Heft. B. VII. 2. Aufl. 40 Pf.

Caesar, bell. civile, von Prof. Bräuhäuser in Stuttgart. 1. Heft. Buch I. II. 40 Pf. — 2. Heft. Buch III. 40 Pf.

Ciceros Rede über den Oberbefehl des Cn. Pompeius, von Reallehrer Bitsch in Alzey. 2. Aufl. 30 Pf

Ciceros Catilin. Reden, von Prof. Dr. Votsch in Magdeburg. 1. Heft. I. u. II. Rede. 2. Aufl. 40 Pf. — 2. Heft. III. u. IV. Rede. 30 Pf.

Ciceros Rede für Roscius Am., von Prof. Stahlecker in Tübingen. 50 Pf.

Ciceros Rede für Archias, von Prof. Stahlecker in Tübingen. 30 Pf.

Ciceros Rede gegen Verres IV, von Prof. Wunder in Heilbronn. 60 Pf.

Ciceros Rede gegen Verres V, von Prof. Wunder in Heilbronn. 60 Pf.

Ciceros Rede für Milo, von Prof. Dr. Kley in Ludwigsburg. 40 Pf.

Ciceros Rede für Deiotarus, von Prof. Wetzel in Schw.-Hall. 30 Pf.

Ciceros Rede für Ligarius, von Prof. Wetzel in Schw.-Hall. 30 Pf.

Horaz' Oden, von Prof. Ludwig in Schw.-Hall. 1. Heft. B. I u. II. 60 Pf. — 2. Heft. B. III u. IV. 60 Pf.

Horaz' Satiren, von Prof. Ludwig in Schw.-Hall. 1. Heft. B. I. 60 Pf. — 2. Heft. B. II. 60 Pf.

Livius' Buch 1 von Oberlehrer Dr. Reeb in Mainz. 60 Pf.

Livius' Buch 21 u. 22 von Prof. Dr. Kley in Ludwigsburg. B. 21. 60 Pf. — B. 22. 50 Pf.

Ovids Metamorphosen, von Prof. Stange in Dresden. 1. Heft. B. I u. II. 50 Pf. — 2. Heft. B. III—VI. 30 Pf.

Sallust, von Prof. Dr. Votsch in Magdeburg. 1. Heft. Bell. Cat. 60 Pf.

Tacitus' Annalen, von Prof. Dr. Kottmann in Rottweil. (U. d. Pr.)

Tacitus' Germania, von Prof. Dr. Dürr in Kannstatt. 60 Pf.

Vergils Aeneide, von Prof. Dr. Drück in Stuttgart. 1. Heft. B. I. 2. Aufl. 30 Pf. — 2. Heft. B. II u. III. 2. Aufl. 40 Pf. — 3. Heft. B. IV. 40 Pf.

Demosthenes' Reden, von Rekt. Dr. Treuber in Tübingen. 1. Heft. Philipp. Reden. 30 Pf. — 2. Heft. I.—III. Olynth. Rede und Rede über den Frieden. 40 Pf.

Herodot, von Oberlehrer Grundmann in Rawitsch. 1. Heft. B. V. 50 Pf. — 2. Heft. B. VI. 40 Pf.

Homers Odyssee, von Prof. Dr. Fehleisen in Schw.-Hall. 1. Heft. B. I u. II. 3. Aufl. 30 Pf. — 1b. Heft. B. III u. IV. 40 Pf. — 2. Heft. B. V—VIII. 3. Aufl. 60 Pf. — 3. Heft. B. IX—XII. 2. Aufl. 60 Pf. — 4. Heft. B. XIII—XVIII. 2. Aufl. 40 Pf. — 5. Heft. B. XIX—XXIII. 40 Pf.

Homers Ilias, von Rektor Dr. Klett in Kannstatt. 1. Heft. B. I u. II. 2. Aufl. 40 Pf. — 2. Heft. B. III—V. 50 Pf.

Lysias' Rede gegen Eratosthenes, von Prof. Wetzel in Schw.-Hall. 40 Pf.

Platons Apologie und Kriton, v. Prof. Dr. S. Teuffel in Tübingen. 2. Aufl. 40 Pf.

Sophokles' Philoktetes, von Prof. Dr. H. Ludwig in Schw.-Hall. 50 Pf.

Sophokles' Antigone, von Prof. Ludwig in Schw.-Hall. 50 Pf.

Thukydides, von Dir. Dr. S. Widman in Wongrowitz. 1. Heft. B. I 80 Pf. — 3. Heft. B. VI. 60 Pf. — 4. Heft. Buch VII. 40 Pf.

Xenophons Anabasis, von Prof. Dr. R. Wagner in Eßlingen. 1. Heft. B. I. 2. Aufl. 50 Pf. — 2 Heft. B. II. 2. Aufl. 40 Pf. — 3. Heft. B. III u. IV. 60 Pf.

Xenophons Hellenika, von Prof. Dr. R. Wagner in Eßlingen. 1. Heft. Buch I. 40 Pf

Digitized by Google

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig, Poststraße 3

Künstlerischer Wandschmuck

für Haus und Schule. Farbige Künstlersteinzeichnungen

„. . . Alt und jung war begeistert, geradezu glücklich über die Kraft malerischer Wirkungen, die hier für verhältnismäßig billigen Preis dargeboten wird. Endlich einmal etwas, was dem öden Öldruckbilde mit Erfolg gegenübertreten kann.
(Pfarrer Naumann in der Hilfe".)

Größere Blätter: 70×100 cm und 55×75 cm M. 5—6.

Erschienen sind ca. 70 Blätter, darunter:

Bantzer, Abend.
Bergmann, Seerosen.
Biese, Hünengrab.
Du Bois-Reymond, Attische Landschaft (Akropolis).
Burkhardt, Fischer am Mittelmeer.
Burger, Vor der Kirche.
Conz, Schwarzwaldtanne.
Eichrodt, Droben stehet die Kapelle.
Eichrodt, Säemann.
Engels, Gudrun am Meere.
Fikentscher, J., Malven.
Fikentscher, O., Krähen im Schnee.
Fikentscher, O., Fuchs im Ried.
Friese, Springender Löwe.
Georgi, Ernte. Pflügender Bauer.
Haueisen, Der Köhler.
Hein, Am Webstuhl.
Hoch, Morgen im Hochgebirge. Fischerboote. Gletscher. Kiefern.
Kallmorgen, Lokomotiv-Werkstätte.
Kampmann, Bergland im Schnee. Abendrot. Herbstabend. Mondaufgang.
Kanoldt, Eichen.
Kuithan, Stille Nacht, Heilige Nacht.
Leiber, Sonntagsstille.
Ley, Fingerhut im Walde.
Liebermann, Wem Gott will rechte Gunst erweisen.
Liner, Abendfrieden.
Matthaei, Nordseeidyll.
Orlik, Rübezahl. Hänsel und Gretel.
Otto, Christus und Nikodemus.
Otto, Maria und Martha.
Paczka, Reigen.
Roman, Paestum. Röm. Campagna.
Schacht, Einsame Weide.
Schinnerer, Waldwiese. Winterabend.
Schneider, Wettlauf.
Schramm-Zittau, Schwäne.
Strich-Chapell, Lieb Heimatland ade. Herbst im Land. Dorf in Dünen. Frühlingsgäste. Mondnacht.
Süß, Sankt Georg.
Trübner, Alt-Heidelberg.
v. Volkmann, Die Sonn' erwacht.
v. Volkmann, Wogendes Kornfeld.
Welte, Junge Tannen.
Wieland, Sternennacht (Matterhorn).
Würtenberger, Fähnlein d. 7 Aufrechten.

Kleinere Blätter: 30×41 cm
Erschienen sind ca. 30 Blätter je M. 2.50

Porträts: 59×60 cm . . . M. 3.—
Bauer, Goethe — Schiller — Luther.
Kampf, Kaiser Wilhelm II.
Bauer, Kleines Schillerbild. Größe 19×29 cm. Preis 1 M., in Furnierrahmen 2 M., in massiv. Rahmen 3 M.

Rahmen: z. d. größ. Blättern M. 3.80 bis M. 17.—; zu den kleineren M. 2—4

Bunte Blätter, Größe 23×33 cm
Kleinste Künstlersteinzeichnungen
Erschienen sind ca. 20 Blätter.
Preis einzeln . . . . M. 1.—
In Furnierrahmen . . . . . . „ 1.80
In massivem Rahmen . . . . „ 3.—
Leinwandmappe mit 10 Blättern nach Wahl . . . . „ 12.—
Kartonmappe mit 5 Bl. n. Wahl „ 5.—
Die Mappen eignen sich ganz besonders zu Geschenken.

Katalog mit ca. 100 farbigen Abbildungen unentgeltlich und postfrei vom Verlag.

Digitized by Google

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Aus Natur und Geisteswelt.

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens. in Bändchen von 130—160 Seiten. Jedes Bändchen ist in sich abgeschlossen u. einzeln käuflich.

Preis des Bändchens nur 1 Mark.

Geschmackvoll gebund. nur 1.25 M.

Geschenkausgabe (von den neueren Bändchen erschienen) auf Velinpapier in Ledereinband Mk. 2.50.

Abel, Chemie in Küche und Haus.
Auerbach, Die Grundbegriffe der modernen Naturlehre.
Biernacki, Die moderne Heilwissenschaft.
Bloch, Die ständischen u. sozialen Kämpfe.
Blochmann, Luft, Wasser, Licht u. Wärme.
Böhmer-Romundt, Jesuiten.
Bonhoff, Jesus und seine Zeitgenossen.
Borinski, Das Theater.
Börnstein und Marckwaldt, Sichtbare und unsichtbare Strahlen.
Braasch, Religiöse Strömungen.
Bruinier, Deutsches Volkslied.
Buchner, 8 Vorträge a. d. Gesundheitslehre.
Burgerstein, Schulhygiene.
Bürkner, Kunstpflege in Haus u. Heimat.
Busse, Weltanschauung. d. gr. Philosoph.
Eckstein, D. Kampf zwisch. Mensch u. Tier.
Franz, Der Mond.
Frech, Aus der Vorzeit der Erde.
Frentzel, Ernähr. u. Volksnahrungsmittel.
Geffcken, A. d. Werdezeit d. Christentums.
Giesebrecht, Die Grundzüge der israelitischen Religionsgeschichte.
Giesenhagen, Uns. wicht. Kulturpflanzen.
Graetz, Licht und Farben.
Graul, Die ostasiatische Kunst.
Gruber, Deutsches Wirtschaftsleben.
Günther, Das Zeitalter der Entdeckungen.
Haacke, Bau und Leben des Tieres.
Hahn, Die Eisenbahnen.
von Hansemann, Der Aberglaube in der Medizin.
Hassert, Die Polarforschung.
Haushofer, Bevölkerungslehre.
Heil, D. Städte u. Bürger im Mittelalter.
Heilborn, Deutsche Kolonien.
Heilborn, Der Mensch.
Hesse, Abstammungslehre u. Darwinismus.
Hubrich, Deutsches Fürstentum und deutsches Verfassungswesen.
Janson, Meeresforschung u. Meeresleben.
Kautzsch, Deutsche Illustration.
Kirchhoff, Mensch und Erde.
Knabe, Geschichte d. deutsch. Schulwesens.
Kraepelin, Die Beziehungen der Tiere zueinander.
Krebs, Haydn, Mozart, Beethoven.
Kreibig, Die fünf Sinne des Menschen.
Külpe, Die Philosophie der Gegenwart.
Launhardt, Am sausend. Webstuhl d. Zeit.
Loening, Grundzüge der Verfassung des Deutschen Reiches.
Lotz, Verkehrsentwickelung in Deutschland. 1800—1900.
Maennel, Vom Hilfsschulwesen.
Maier, Soziale Bewegungen u. Theorien.
von Maltzahn, Der Seekrieg.
Manes, Grundzüge d. Versicherungswes.
Martin, Die höhere Mädchenschule in Deutschland.
Matthaei, Deutsche Baukunst i. Mittelalt.
Merckel, Bilder aus der Ingenieurtechnik.
Merckel, Schöpfungen der Ingenieurtechnik der Neuzeit.
Mie, Moleküle — Atome — Weltäther.
von Negelein, Germ. Mythologie.
Otto, Das deutsche Handwerk.
Otto, Deutsches Frauenleben.
Pohle, Entwicklung des deutschen Wirtschaftslebens im 19. Jahrhundert.
von Portugall, Friedrich Fröbel.
Rathgen, Die Japaner.
Rehmke, Die Seele des Menschen.
Richert, Schopenhauer.
von Rohr, Optische Instrumente.
Sachs, Bau u. Tätigkeit d. menschl. Körpers.
Scheffer, Das Mikroskop.
Scheid, Die Metalle.
Scheiner, Der Bau des Weltalls.
Schirmacher, Die mod. Frauenbewegung.
Schumburg, Die Tuberkulose.
Schwemer, Restauration und Revolution.
Schwemer, Die Reaktion u. die neue Ära.
Schwemer, Vom Bund zum Reich.
von Soden, Palästina.
von Sothen, D. Kriegswesen i. 19. Jahrh.
Stein, Die Anfänge der menschl. Kultur.
Steinhausen, Germ. Kultur in der Urzeit.
Teichmann, Der Befruchtungsvorgang.
Uhl, Entsteh. u. Entwickl. uns. Mutterspr.
Unold, Aufgab. u. Ziele d. Menschenlebens.
Vater, Theorie und Bau der neueren Wärmekraftmaschinen.

Auf Wunsch ausführlichen illustrierten Katalog umsonst und postfrei.

Digitized by Google

Aus Natur und Geisteswelt.

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens.

Vater, Die neueren Fortschritte auf dem Gebiete der Wärmekraftmaschinen.
Vater, Dampf und Dampfmaschine.
Volbehr, Bau u. Leben d. bildenden Kunst.
Weber, 1848.
Weber, Wind und Wetter.
Wedding, Eisenhüttenwesen.
Weinel, Die Gleichnisse Jesu.
Weise, Schrift- u. Buchwes. i. alt. u. n. Zeit.
Weise, Die d. Volksstämme u. Landschaft.
Wislicenus, Der Kalender.
Witkowsky, Das d. Drama d. XIX. Jahrh.
Zander, Vom Nervensystem.
Zander, Die Leibesübungen.
Ziegler, Allgemeine Pädagogik.
Ziegler, Schiller.
v. Zwiedineck-Südenhorst, Arbeiterschutz und Arbeiterversicherung.

Auf Wunsch ausführlichen illustrierten Katalog umsonst und postfrei.

Reallexikon des klassischen Altertums. Von Fr. Lübker.

Siebente, verbesserte Auflage von Professor Dr. Max Erler. Mit zahlreichen Abbildungen. In Halbfranz gebunden *M.* 16.50.

Lübkers Reallexikon soll vor allem den Zwecken des humanistischen Unterrichts dienen. Deshalb wurde eine Beschränkung des Inhalts auf diejenigen Seiten und Teile des Altertums angestrebt, deren Erkenntnis für unsere in Gymnasien unterrichtete Jugend wichtig und angemessen ist, auf den Bereich der vorzugsweise in Schulen gelesenen Klassiker, auf alle diejenigen Gebiete und Gegenstände des Altertums, deren Verständnis dem jungen Leser so recht anschaulich und fruchtbar gemacht werden kann. Es galt also vor allen Dingen, einerseits die rechte Lesung der großen Alten selbst zu unterstützen, andererseits von kleinen Punkten aus einen Überblick über größere Partien und eine Einsicht in den Zusammenhang des antiken Lebens und Denkens zu vermitteln. Aus diesem Grunde mußte ein sorgsames Bemühen darauf gerichtet sein, eine Menge vereinzelter und eben darum anhaltslos verschwindender Notizen in ein größeres Ganze zusammenzufassen.

Deutsche Heldensagen. Dem deutschen Volke und seiner Jugend wiedererzählt v. Karl Heinr. Keck.

Zweite, vollständig umgearbeitete Auflage, besorgt von Dr. Bruno Busse. 1. Band: Gudrun und Nibelungen. 2. Band: Dietrich von Bern. Mit Künstler-Steinzeichnungen (Originallithographien) von Robert Engels. In Leinw. geb. je *M.* 3.—

„Die alten Sagen unseres Volkes in neuer Form, aber altem Geist zu erzählen, war die Absicht des Verfassers bezw. Bearbeiters des ersten Buches, und er hat es vortrefflich verstanden, die alte Sagenwelt unserer Heldenvorzeit zu lebendiger, anschaulicher Darstellung zu bringen und zu zeigen, daß der Zauber, den sie zu ihrer Zeit ausgeübt, noch nicht an Kraft verloren hat. Mit Recht betont er, daß in seiner Heldensage das deutsche Volk des Mittelalters sein Hoffen und Lieben am klarsten ausgeprägt hat, daß in ihr sich der Geist deutscher Vorzeit noch heute am echtesten offenbart. . . . ."

„. . . . . Auch die schöne Ausstattung wird dazu beitragen, dem Buche Freunde zu gewinnen: die Lithographien, mit denen Engels es geschmückt hat, verdienen es; sie sind in ihrer eindrucksvollen Größe in hohem Maße geeignet, auf die Jugend zu wirken.
(Zeitschr. f. lateinl. höh. Schulen. XIV. Jahrg. Heft 11/12.)

Deutsche Götter- und Heldensagen. Von Dr. Adolf Lange,

Direktor des Gymnasiums und der Realschule zu Höchst a. M. Nach den besten Quellen für Haus und Schule dargestellt. Zweite, verbesserte Auflage. Mit 12 O[illegible] Engels. In künstlerischem Leinenband *M.* 6.— [illegible].40.

„. . . Langes Buch sollte ein H[illegible] mit der Sagenwelt unserer Altvordern, ihren Sitt[illegible]chen; es wird gewiß Teilnahme und Freude an [illegible] lebendige Veranschaulichung der Götter- und H[illegible]sche Geschichte vorbereiten." (Zeitschrift für la[illegible] Heft 11/12.)

Digitized by Google

Digitized by Google